Załącznik do Uchwały Nr Rady Miejskiej w Głuszycy z dnia

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY GŁUSZYCA
NA LATA 2023-2030

2022

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE 3

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII 5

1. PODSTAWY PRAWNE 5

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE 6

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY 16

III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE. OBSZARY PROBLEMOWE 17

1. UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE 17

2. POTENCJAŁ GOSPODARCZY I PROBLEM BEZROBOCIA 24

3. PRZEZWYCIĘŻANIE TRUDNYCH SYTUACJI ŻYCIOWYCH I WSPIERANIE RODZIN 30

4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROCES STARZENIA SIĘ 44

5. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI 49

6. DZIAŁANIA GMINY W ZWIĄZKU Z PANDEMIĄ COVID-19 53

7. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE 55

8. EDUKACJA I WYCHOWANIE, OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3. 59

9. KULTURA, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA 59

10. EKONOMIA SPOŁECZNA I SOLIDARNA 63

11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE 66

12. KWESTIA UCHODŹCÓW 68

13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM” 69

14. ANALIZA SWOT 84

15. WNIOSKI Z DIAGNOZY 87

IV. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ 89

V. PROGRAMY I PROJEKTY 102

VI. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII 103

SPIS TABEL I WYKRESÓW 107

WPROWADZENIE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z podstawowych narzędzi służących na poziomie lokalnym realizacji polityki społecznej. Przedstawia koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji tej polityki, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Głuszyca została przygotowana na lata 2023-2030. Powstała w Ośrodku Pomocy Społecznej w Głuszycy w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, poza przedstawicielami sektora pomocy społecznej, przedstawiciele oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, podmiotów ekonomii społecznej, kościoła oraz mieszkańcy gminy.

Strategia ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie globalnym, europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z sześciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje ogólną charakterystykę gminy, z kolei trzecia część zawiera diagnozę sytuacji społecznej na jej terenie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została

przeprowadzona w następujących obszarach: *Ubóstwo i wykluczenie społeczne; Potencjał gospodarczy i problem bezrobocia; Przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych i wspieranie rodzin, Sytuacja demograficzna i Problem starzenia się, Zdrowie i problem niepełnosprawności; Działania gminy związane z pandemią Covid-19; Uzależnienia i przemoc w rodzinie; Edukacja i Wychowanie, Opieka nad dziećmi do lat 3.; Kultura, Sport, Rekreacja i Turystyka; Ekonomia społeczna i solidarna; Bezpieczeństwo publiczne; Kwestia uchodźców.*

W czwartej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W piątej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Szósta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Istniejące obecnie ogromne zapotrzebowanie na myślenie i działanie strategiczne wymaga podkreślenia, że przygotowanie strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Za jego skuteczność odpowiedzialni są lokalni politycy, działacze, przedstawiciele instytucji gminnych współpracujący z administracją rządową i samorządową szczebla ponadgminnego, a także z przedstawicielami sektora prywatnego (tzw. „drugiego sektora") oraz sektora ekonomii społecznej i solidarnej (tzw. „trzeciego sektora"). Tylko bowiem skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Głuszyca na lata 2023-2030 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka".

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,

- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe,
- ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Głuszyca na lata 2023-2030 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu globalnym, europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej,
- Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej na lata 2021-2030,

- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wałbrzyskiego na lata 2021-2030,
- Strategia Rozwoju Gminy Głuszyca na lata 2021-2027.

Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju jest przyjętym przez Organizację Narodów Zjednoczonych programem działań, definiującym model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Dokument obejmuje 17 celów zrównoważonego rozwoju oraz powiązanych z nimi 169 zadań. Cele te są następujące: 1. wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie, 2. Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo, 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt, 4. Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie, 5. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt, 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi, 7. Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie, 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi, 9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność, 10. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami, 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu, 12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji, 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom, 14. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony, 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymywać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej, 16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na

wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu, 17. Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Polska perspektywa działań na rzecz Agendy 2030 została sformułowana w **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju**, która stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi kraju, wskazując cele i niezbędne działania, instrumenty realizacyjne i kluczowe projekty zapewniające jej wdrożenie. Dokument ustala także system koordynacji, wyznaczając role poszczególnym podmiotom publicznym oraz sposoby współpracy ze światem biznesu, nauki i społeczeństwem.

Strategia przedstawia nowy model rozwoju, tj. rozwój odpowiedzialny, czyli taki, który budując siłę konkurencyjną z wykorzystaniem nowych czynników wzrostu, zapewnia udział i korzyści wszystkim grupom społecznym zamieszkującym różne miejsca naszego kraju. Jednocześnie w nowym modelu potrzeby obecnego pokolenia będą realizowane bez umniejszania szans przyszłych pokoleń.

Głównym celem wszystkich działań i przedsięwzięć przewidzianych w dokumencie jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Oczekiwanym efektem realizacji strategii będzie zwiększenie zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu uzależniono od podjęcia działań w trzech obszarach strategicznych: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności

państwa. W każdym z tych obszarów strategicznych zostały określone strategiczne cele rozwojowe, które uzupełniono sprecyzowanymi kierunkami interwencji.

Do celów rozwojowych zaliczono następujące cele: 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji, 2. Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym, 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki, 5. Stworzenie Polski Cyfrowej, 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state", 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego, 10. Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej, 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 roku, w którym odzwierciedlenie znajdują określone w filarze „rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony" postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Strategia jest punktem odniesienia dla Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, będąc zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej, zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście ma się przełożyć na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju.

Jednym z celów dokumentu jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo; wskazano w nim obszary strategicznej interwencji, które otrzymają szczególne wsparcie (tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej).

Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. Istotny nacisk położono w niej również na rozwijanie kompetencji administracji publicznej w zakresie prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspierania powiązań pomiędzy lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki. W tym kontekście zakładając zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej, stworzono w dokumencie warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.

Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027 określa strategię wykorzystania funduszy europejskich w ramach polityk unijnych: polityki spójności i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2021-2027. Budżet dla Polski wynosi 76 mld euro.

Polityka spójności na lata 2021-2027 ma obejmować następujące fundusze: Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) i Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Około 60% funduszy z polityki spójności przekazanych zostanie do programów krajowych, m.in. z obszaru infrastruktury i środowiska, badań i wsparcia innowacyjności, rozwoju cyfrowego. Pozostałe 40% otrzymają programy regionalne w poszczególnych województwach.

Umowa Partnerstwa zakłada kontynuację realizacji dotychczasowych programów krajowych, szesnastu programów regionalnych oraz programów współpracy transgranicznej i transnarodowej.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030 jest dokumentem, który określa ramy strategiczne dla działań służących dalszemu ograniczaniu ubóstwa, rozwijaniu usług społecznych oraz wspieraniu integracji społecznej.

Głównym celem przyjętej polityki publicznej jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Określone w dokumencie priorytety i działania koncentrują się na następujących obszarach: przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie bezdomności, rozwijanie usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, wspieranie osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej oraz wspieranie integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.

Dokument ustanawiając ramy strategiczne tak dla działań ogólnokrajowych, jak i regionalnych, umożliwia planowanie i realizację przedsięwzięć w obszarze przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, finansowanych zarówno ze środków krajowych, jak i z funduszy europejskich, przewidzianych w perspektywie finansowej na lata 2021-2027.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej ma na celu wzmocnienie procesów dotyczących zwiększania spójności i solidarności społecznej, a także rozwoju lokalnego i społeczno-gospodarczego, w szczególności w wymiarze wspólnot lokalnych i samorządowych. Dokument wyznacza kluczowe kierunki interwencji publicznej mające służyć kształtowaniu jak najlepszych warunków dla rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych.

W programie przedstawiono przede wszystkim plany i działania realizowane przez administrację rządową na szczeblu krajowym oraz kompleksową strukturę systemu wsparcia ekonomii społecznej na poziomie regionalnym, z uwzględnieniem roli innych przedstawicieli sektora administracji rządowej, a także jednostek samorządu terytorialnego i sektora ekonomii społecznej i solidarnej.

Działania przewidziane w dokumencie ujęto w czterech obszarach tematycznych: 1. Solidarna wspólnota lokalna (obejmuje działania dotyczące współpracy podmiotów ekonomii społecznej z administracją publiczną, a w szczególności samorządową), 2. Solidarny rynek pracy (zawiera działania dotyczące reintegracji społecznej i zawodowej realizowanej przez różne podmioty ekonomii społecznej oraz określające warunki niezbędne do uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego i najważniejsze instrumenty wsparcia zatrudnienia w tych podmiotach), 3. Konkurencyjna przedsiębiorczość społeczna (obejmuje działania, dzięki którym podmioty ekonomii społecznej będą mogły efektywniej konkurować z innymi przedsiębiorcami i wzmacniać swoją samodzielność), Solidarne społeczeństwo (zawiera działania edukacyjne i promujące ekonomię społeczną).

Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej na lata 2021-2030 jest dokumentem, który wyznacza główne kierunki działań samorządu województwa dolnośląskiego w zakresie polityki społecznej. Za cel główny Strategii uznano „dążenie do zapewnienia Dolnoślązakom wysokiej jakości życia opartej na integracji społecznej, lepszym dopasowaniu usług społecznych do potrzeb mieszkańców województwa oraz tworzeniu warunków do harmonijnego rozwoju w życiu indywidualnym i społecznym".

Cele operacyjne wyznaczone w ramach 12 celów strategicznych (1. Budowa potencjału rodziny dolnośląskiej, 2. Rozwój sprzyjający wykorzystaniu zasobów na rynku pracy, 3. Przeciwdziałanie pauperyzacji i wykluczeniu społecznemu mieszkańców Dolnego Śląska, 4. Znoszenie nierówności wynikających ze zróżnicowanego dostępu do edukacji i różnic w kapitale społecznym poprzez diagnozę i realizację projektów oraz wsparcie systemowe, 5. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego, 6. Upowszechnianie i rozwój usług wspierających funkcjonowanie osób starszych i o ograniczonej sprawności w życiu codziennym i społeczności lokalnej, 7. Pobudzanie i wspieranie aktywności seniorów w perspektywie indywidualnej i społecznej, 8. Wzmocnienie autonomii i prawa do samostanowienia osób z niepełnosprawnościami, 9. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb, 10. Integracja na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, 11. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, 12. Wspieranie i rozwój potencjału instytucji pomocy i integracji społecznej) zakładają: wzmacnianie

rodziny w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i potencjału rodziny wielodzietnej, wsparcie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym niewydolnych wychowawczo, wsparcie działań na rzecz dzieci i młodzieży, w tym pochodzących z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym, upowszechnianie i rozwój idei rodzicielstwa zastępczego jako formy wsparcia dzieci i młodzieży zagrożonej sieroctwem, wspieranie i rozwój systemu adopcji, poprawę zatrudnienia osób znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, poprawę zdolności adaptacyjnych pracowników do zmian zachodzących w gospodarce, godzenie życia prywatnego z życiem zawodowym, rozwój ekonomii społecznej jako elementu rynku pracy i polityki społecznej, wspieranie działań na rzecz osób doświadczających ubóstwa i wykluczenia społecznego, promocję aktywnej polityki społecznej jako narzędzia integracji społecznej, wzrost społecznej integracji, wsparcie dzieci i młodzieży w rozwoju w ramach edukacji szkolnej i pozaszkolnej, wsparcie systemu edukacji i opieki zdrowotnej poprzez realizację projektów oraz kształtowanie postaw obywatelskich.

Za ważne uznano również wspieranie i rozwój usług na rzecz osób starszych i osób o ograniczonej sprawności ukierunkowanych na wspomaganie ich samodzielności i zapewnienie im opieki, wspieranie opiekunów nieformalnych w pełnieniu funkcji opiekuńczych nad ww. osobami, wspieranie i rozwój usług na rzecz osób z zaburzeniami o charakterze otępiennym, propagowanie zasad „dobrego starzenia się", wspomagających jak najdłuższe zachowanie sprawności funkcjonalnej, samodzielności i aktywności w życiu społecznym i zawodowym, wspieranie i popularyzacja oferty spędzania czasu wolnego, rozwoju intelektualnego, aktywności fizycznej seniorów, wzmacnianie znaczenia osób starszych w życiu społeczności lokalnych, rozwój potencjału osób starszych w perspektywie indywidualnej i społecznej, upowszechnianie i wspieranie rozwoju „srebrnej gospodarki" (silver economy), rozwój usług umożliwiających osobom z niepełnosprawnościami prowadzenie aktywnego i niezależnego życia w dotychczasowym środowisku lokalnym, minimalizowanie barier osobom z niepełnosprawnościami w dostępie do usług, upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego oraz aktywizację zawodową osób z zaburzeniami psychicznymi, skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy.

Do celów operacyjnych zaliczono także: wspieranie i rozwój programów profilaktycznych oraz podnoszenie wiedzy ogółu społeczeństwa w zakresie problematyki uzależnień i profilaktyki HIV/AIDS, doskonalenie kompetencji kadr zaangażowanych w działania profilaktyczne i lecznicze, zwiększenie dostępności usług terapeutycznych i leczniczych dla osób uzależnionych, monitorowanie zjawiska problemów w obszarze uzależnień na terenie województwa, ograniczanie zjawiska przemocy w rodzinie poprzez działania profilaktyczne, wsparcie i rozwój działań na rzecz osób doświadczających przemocy, w tym przemocy w rodzinie, wsparcie i rozwój działań ukierunkowanych na osoby stosujące przemoc w rodzinie, wsparcie podmiotów pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wzmacnianie potencjału zawodowego kadr służb społecznych, w tym również organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy i integracji społecznej, doskonalenie procesów świadczenia usług oraz współpracy pomiędzy podmiotami działającymi w obszarze pomocy i integracji społecznej w oparciu o zasady partnerstwa i komplementarności oraz wspieranie instytucji pomocy i integracji społecznej w niwelowaniu społecznych skutków kryzysów o charakterze ponadlokalnym, w tym pandemii.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wałbrzyskiego na lata 2021-2030 jest dokumentem, w którym na podstawie diagnozy problemów społecznych w powiecie wyznaczono cele i zadania służące ich rozwiązywaniu.

Wyznaczone cele szczegółowe zakładają: stworzenie systemu wsparcia osób z niepełnosprawnością i ich rodzin, rozwój działań wspierających rehabilitację społeczną tych osób, wsparcie ich na rynku pracy oraz zwiększenie świadomości społecznej i zmianę postaw wobec osób z niepełnosprawnością, wsparcie rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, rozwój systemu pieczy zastępczej, pomoc w usamodzielnianiu się wychowanków z rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych, zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców powiatu, promocję przedsiębiorczości, zwiększenie dostępności rynku pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez rozwój podmiotów ekonomii społecznej (spółdzielnie społeczne, zakłady aktywności zawodowej, centra integracji społecznej), rozwój form pomocy i wsparcia skierowanych do osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie, podnoszenie świadomości społecznej w zakresie problematyki przemocy, poprawę jakości i skuteczności działań

instytucji i organizacji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy oraz tworzenie i wzmacnianie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Strategia Gminy Głuszyca na lata 2021-2027 jest najważniejszym dokumentem planistycznym gminy, wyznaczającym kierunki jej rozwoju.

Kierunki działań istotne z punktu widzenia niniejszego dokumentu ujęto głównie w ramach celu: 2. Poprawa jakości życia i świadczonych usług społecznych. Zaliczono do nich: zwiększenie dostępności usług opiekuńczo-wychowawczych, zapewnienie wysokiej jakości usług oświatowych poprzez budowę, modernizację i doposażanie bazy edukacyjnej oraz poprawę efektywności kształcenia i dostosowanie oferty edukacyjnej do wymagań gospodarki i rynku pracy, poprawę dostępności usług medycznych o charakterze ogólnym i specjalistycznym, przeciwdziałanie powstawaniu uzależnień, budowę i modernizację gminnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (m.in. park linowy, siłownie zewnętrzne, place zabaw, obiekt kąpielowy, boisko miejskie Włókniarz), stwarzanie warunków dla rozwoju sportu, w tym poprzez zapewnienie wsparcia dla rozwoju inicjatyw sportowych, przygotowanie planistyczne i infrastrukturalne terenów pod budownictwo mieszkaniowe, poprawę dostępności mieszkań komunalnych, wspieranie rozwoju budownictwa czynszowego, prowadzenie efektywnej polityki społecznej i wspieranie działań prowadzących do integracji i aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, opracowanie i wdrożenie polityki senioralnej, aktywizację osób bezrobotnych, zintegrowaną pomoc rodzinie i osobom dotkniętym przemocą, zapewnienie opieki nad osobami starszymi i chorymi, podejmowanie i wspieranie działań na rzecz integracji społeczności lokalnej, kształtowanie i wzmacnianie postaw prospołecznych, równościowych, promowanie aktywności i wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych, zapewnienie wsparcia dla oddolnych inicjatyw obywatelskich, w tym stymulujących budowanie lokalnej oferty kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej i usług społecznych oraz rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami i klubami sportowymi w zakresie realizacji zadań publicznych.

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Głuszyca jest gminą miejsko-wiejską, położoną w województwie dolnośląskim, w powiecie wałbrzyskim. W obrębie powiatu wałbrzyskiego sąsiaduje z gminami Jedlina-Zdrój, Mieroszów i Walim, a dalej z gminą Nowa Ruda z powiatu kłodzkiego, natomiast od południa graniczy z Republiką Czeską.

Gmina zajmuje powierzchnię 61,92 km², co stanowi 12,04% powierzchni powiatu, a w jej skład wchodzi miasto Głuszyca oraz 5 sołectw: Głuszyca Górna, Grzmiąca, Kolce, Łomnica, Sierpnica.

Obszar gminy położony jest w Sudetach Środkowych, w rejonie Gór Wałbrzyskich, Sowich i Kamiennych. Krajobraz gminy jest urozmaicony licznymi wzniesieniami – najwyższe szczyty to: Waligóra – 936 m n.p.m. i Jeleniec – 901 m n.p.m. Tereny leśne w gminie zajmują ponad połowę jej obszaru. Przez gminę przepływa Bystrzyca z dopływami Kłobia, Sierpnica, Otłuczyna, Potok Marcowy, Rybna i Złota Woda.

Głuszyca położona jest w odległości 15 km od Wałbrzycha, 45 km od Kłodzka i ok. 80 km od stolicy województwa – Wrocławia. Przez miasto przebiega droga wojewódzka nr 381 z Wałbrzycha do Nowej Rudy. Układ komunikacyjny gminy uzupełniają drogi powiatowe i gminne. Długość gminnych dróg publicznych wynosi 24 km, w tym utwardzonych – 23 km. Przez obszar gminy przebiega linia kolejowa nr 286 relacji Kłodzko Główne – Wałbrzych Główny z dworcami w Głuszycy i Głuszycy Górnej.

Historię Głuszycy dokumentują zachowane zabytki, świadczące o jej historii i kulturze. Do ważniejszych należą: Podziemne Miasto Osówka, Kamyki – dawny kamieniołom melafiru, tzw. Pałac fabrykanta w Parku Jordanowskim w Głuszycy z 1894 r., Pałac późnobarokowy (obecnie służący jako budynek mieszkalny) w Głuszycy, Zajazd „Pod Jeleniem” w Głuszycy, Kościół Matki Bożej Śnieżnej w Sierpnicy, Kościół Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Grzmiącej, Kościół Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Głuszycy Górnej, Kościół Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Głuszycy oraz ruiny zamku Rogowiec. Atrakcjami turystycznymi są również m.in. węzeł szlaków pieszych do Walimia, Jugowic, wyciągi narciarskie w Łomnicy, a także zbudowana w połowie XIX w. linia kolejowa Wałbrzych – Kłodzko, z najdłuższymi w Polsce tunelami.

III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE. OBSZARY PROBLEMOWE

1. UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Ubóstwo odnosi się do osób, rodzin lub grup, których zasoby – materialne, kulturowe i społeczne są ograniczone w stopniu wykluczającym je z normalnego sposobu życia w kraju, w którym mieszkają. Wyróżnia się dwie postaci ubóstwa: absolutne i relatywne. Ubóstwo absolutne definiowane jest jako niemożność zaspokojenia potrzeb uznawanych za podstawowe, natomiast ubóstwo relatywne jest przedstawiane jako forma nadmiernej nierówności społecznej.

Wykluczenie jest sytuacją oznaczającą niemożność uczestnictwa w życiu społecznym na jego wielu płaszczyznach – w życiu gospodarczym, politycznym i kulturowym poprzez brak dostępu do zasobów, dóbr i instytucji lub ograniczenie praw. Wykluczenie dotyka i może dotykać m.in. osoby w kryzysie bezdomności, starsze, samotne, z niepełnosprawnościami, w konflikcie z prawem, naruszające normy społeczne, ubogie, o ograniczonym dostępie do informacji.

Działania przeciwdziałające ubóstwu i wykluczeniu zawarte są m.in. w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030". Głównym ich założeniem jest tworzenie dla ludzi borykających się z ubóstwem i wykluczeniem perspektyw, szans i sposobności oraz zasobów, które przywrócą im możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Dla efektywnego podjęcia działań zaradczych istotne jest ustalenie źródeł problemu, a te w przypadku ubóstwa znajdują się zarówno w czynnikach ekonomicznych, jak i pozaekonomicznych. W literaturze przedmiotu przyczyny ubóstwa są podzielone na trzy grupy: osobowe, subiektywne oraz obiektywno-strukturalne. Przyczyny należące do pierwszej grupy są niezależne od jednostki i zalicza się do nich kalectwo, niepełnosprawność umysłową i fizyczną, choroby długotrwałe czy podeszły wiek. Osoby znajdujące się w tej grupie trafiły tam m.in. poprzez wady wrodzone, choroby czy w wyniku tragicznych zdarzeń losowych i nie są w stanie zapewnić sobie minimum egzystencji oraz brać swobodnego udziału w życiu społecznym. Druga grupa to obszar czynników subiektywnych, do której należą przyczyny zależne od jednostki. Zaliczamy do niej postawy i cechy charakteru osób dotkniętych przez ubóstwo, a są to m.in.: odmienny system

wartości od powszechnie obowiązującego w danej społeczności, brak zasad, niechęć do pracy, a także do nauki, nieuczciwość, niezaradność i niegospodarność, lenistwo. Grupa trzecia to przyczyny obiektywno-strukturalne – niezależne od woli jednostki czy grupy. Zalicza się do niej pomoc udzielaną przez państwo, gdyż poprzez świadczenia socjalne lub inne działania społeczeństwo może także utracić motywację do pracy i kształcenia się.

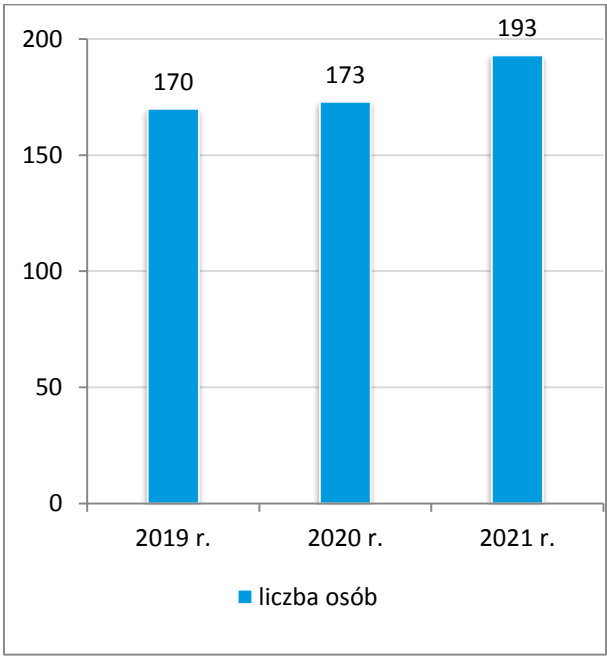
Ubóstwo i wykluczenie mogą mieć podobne przyczyny, zwykle różnorodne występujące na poziomie bliższym jednostce i rodzinie oraz odnoszące się do całych społeczeństw. Zagrożeniami są m.in.: starość, niepełnosprawność, choroby, śmierć w rodzinie, rozwód, konflikt z prawem, wychowanie się w rodzinie dysfunkcyjnej, z niskimi zasobami materialnymi i kulturowymi; dyskryminujące zachowania w miejscu pracy, zderzenie z negatywnymi stereotypami (z uwagi na płeć, pochodzenie, religię, kolor skóry)

Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2020 r. poniżej minimum egzystencji żyło prawie 2 mln Polaków. Zasięg skrajnego ubóstwa wzrósł w 2020 r. do poziomu 5,2% z 4,2%. w 2019 r. Biorąc pod uwagę liczbę ludności Polski w 2019 i 2020 r., wspomniane wskaźniki przekładają się na wzrost liczby osób objętych skrajnym ubóstwem o około 377 tys. W grupie wiekowej 0-17 lat, której liczebność w 2020 r. wyniosła 6.954.000, liczba osób objętych skrajnym ubóstwem była równa 410.286 (wskaźnik 5,9%). Populacja Polaków w wieku 18-64 lata wyniosła 22.771.000 – wśród nich ubóstwo skrajne dotyczyło 1.161.321 osób (wskaźnik 5,1%). Liczba ludności po 65. roku życia wyniosła 7.120.000, co przełożyło się na 313.280 seniorów żyjących w skrajnym ubóstwie (wskaźnik 4,4%). Z uwagi na obecną sytuację geopolityczną i spodziewaną recesję można przypuszczać, że wzrośnie zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej.

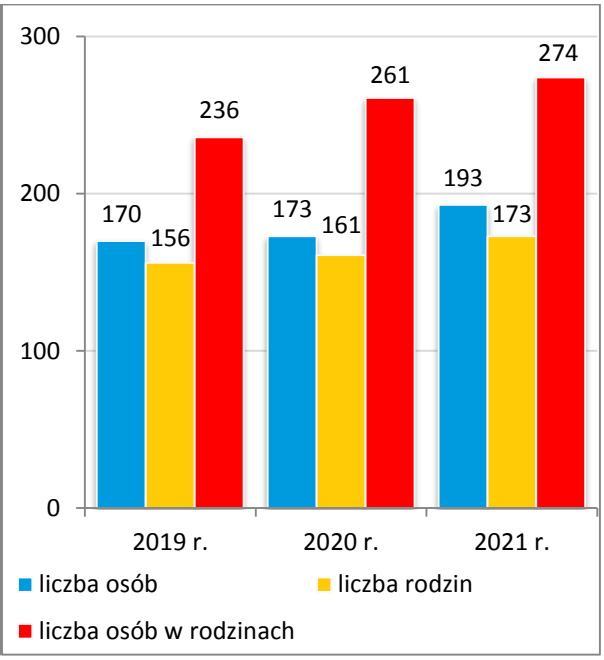
W gminie Głuszyca liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w 2021 r., była wyższa niż w latach 2019-2020 (170 w 2019 r., 173 w 2020 r., 193 w 2021 r.). W analizowanym okresie stale rosła liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie (z 236 w 2019 r. do 274 w 2021 r.). Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia pieniężne ulegała wahaniom (203 w 2019 r., 237 w 2020 r., 214 w 2021 r.), podobnie jak liczba osób w rodzinach, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy (236 w 2019 r., 339 w 2020 r., 274 w 2021 r.). Z kolei liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie niepieniężne, po spadku w 2020 r., rok później znacznie wzrosła (74 w 2019 r., 34 w 2020 r., 129 w 2021 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 1. Osoby w gminie, którym w latach 2019-2021 udzielono pomocy i wsparcia

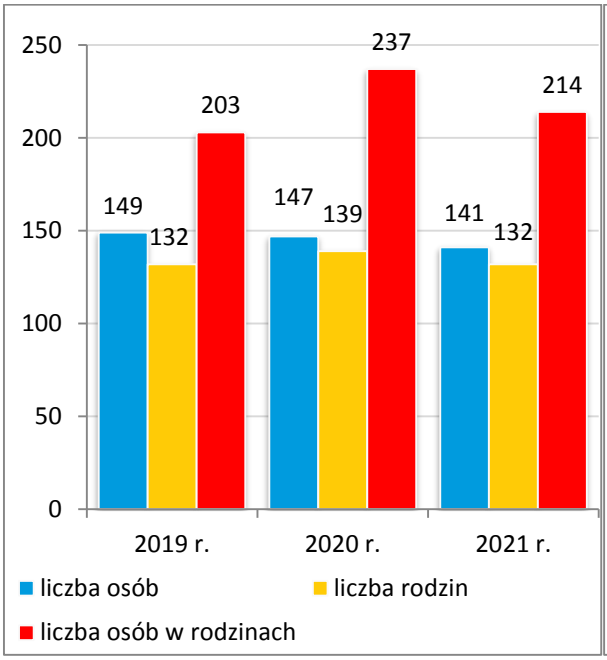


Wykres 2. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie

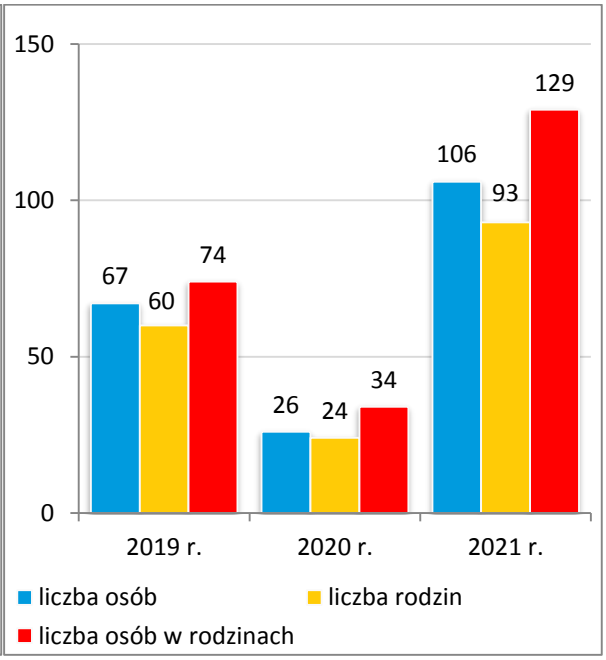


Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Głuszycy.

Wykres 3. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie pieniężne



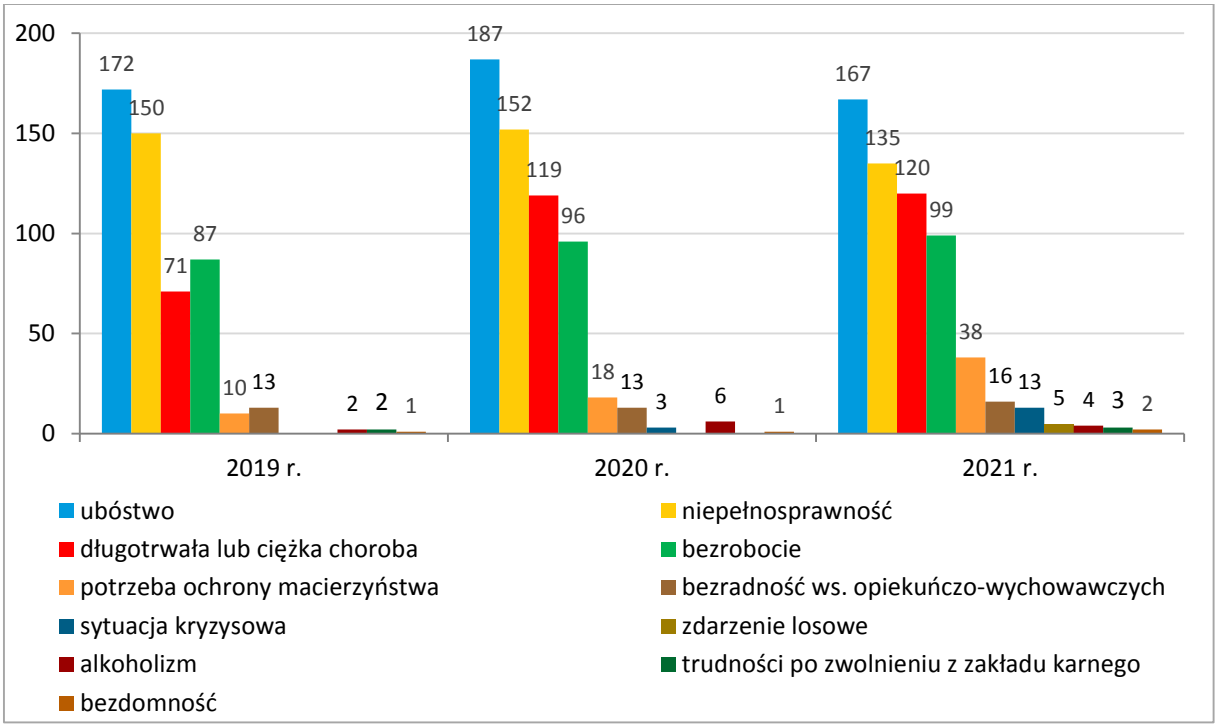
Wykres 4. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie niepieniężne



Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Głuszycy.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia OPS-u w latach 2019-2021 najliczniejsze grupy stanowiły rodziny dotknięte ubóstwem i niepełnosprawnością oraz zmagające się z długotrwałą lub ciężką chorobą. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2019-2021 (liczba osób w rodzinach)



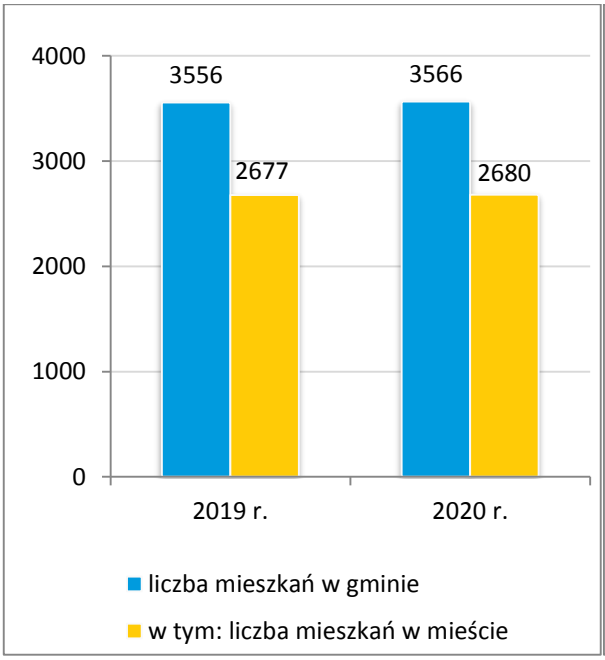
Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Głuszycy.

Po wzroście w 2020 r., w 2021 r. spadła liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa (172 w 2019 r., 187 w 2020 r., 167 w 2021 r.) i niepełnosprawności (150 w 2019 r., 152 w 2020 r., 135 w 2021 r.). Jednocześnie stale zwiększała się liczba beneficjentów OPS-u zmagających się z długotrwałą lub ciężką chorobą (z 71 w 2019 r. do 120 w 2020 r.), bezrobociem (z 87 w 2019 r. do 99 w 2021 r.) oraz wymagających ochrony macierzyństwa i wielodzietności (z 10 w 2019 r. do 38 w 2021 r.). W 2021 r., w stosunku do lat poprzednich, nieznacznie wzrosła liczba odbiorców wsparcia mających trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (po 13 w latach 2019-2020, 16 w 2021 r.).

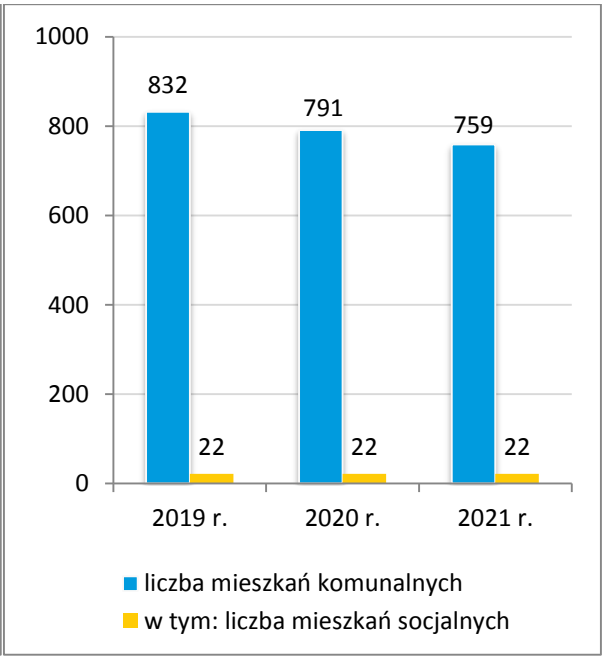
Według badań Głównego Urzędu Statystycznego, w 2021 r. 20% Polaków żyło poniżej relatywnej granicy ubóstwa; znaczna większość z nich to osoby starsze i rodziny wielodzietne. Skala ta sprawia, że wiele rodzin nie jest w stanie samodzielnie zabezpieczyć swoich potrzeb mieszkaniowych na odpowiednim poziomie – Polska ma jeden z najniższych wskaźników liczby mieszkań na 1.000 mieszkańców (392) wśród krajów Unii Europejskiej. Z danych Eurostatu wynika z kolei, że na każdego mieszkańca Polski przypada 1,2 pokoju – to jeden z najgorszych wyników wśród krajów Wspólnoty. Blisko 37% Polaków mieszka w przeludnionych mieszkaniach.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2020 r. liczba mieszkań w gminie zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim (3.556 w 2019 r. 3.566 w 2020 r., brak danych za 2021 r.). Z kolei z informacji Urzędu Miejskiego w Głuszycy wynika, że w latach 2019-2021 liczba mieszkań komunalnych pozostających w zasobach gminy stale zmniejszała się (z 832 w 2019 r. do 759 2021 r.) Wśród nich były 22 mieszkania socjalne. Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 6. Mieszkania w gminie w latach 2019-2020



Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2019-2021



Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny oraz Urząd Miejski w Głuszycy.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2020 r. większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. Do sieci wodociągowej podłączonych było 97,1% mieszkań w mieście oraz 93,7% mieszkań na obszarze wiejskim gminy, ustęp spłukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 80,9 i 78,1% mieszkań w mieście oraz odpowiednio 75,8 i 68,1% mieszkań na wsi, a centralne ogrzewanie 67,9% mieszkań w mieście oraz 55,6% mieszkań na obszarze wiejskim gminy. Z kolei do sieci gazowej podłączonych było 97,2% mieszkań w mieście oraz 20,4% mieszkań na wsi.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe i energetyczne. Są to świadczenia pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne przyznane w gminie w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	63	59	65
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	87.875	89.338	99.747
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki energetyczne	9	6	7
wartość przyznanych dodatków energetycznych (w zł)	971	596	576

Źródło danych: Urząd Miejski w Głuszycy.

Problem ubóstwa i wykluczenia w szczególny sposób dotyka osoby będące w kryzysie bezdomności. Bezdomność wynika z wielu, często nakładających się na siebie przyczyn – zwykle jest to rozpad rodziny, uzależnienia, brak pracy, przemoc w rodzinie, zadłużenia i eksmisja, nierzadko zaburzenia osobowości.

Z „Ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych", które odbyło się w nocy z 13 na 14 lutego 2019 r., wynika, że w Polsce z problemem bezdomności zmaga się ok. 30,3 tys. osób – 82,1% stanowią mężczyźni, 14,6% kobiety, a pozostałe 3,3% dzieci. Zdecydowana większość z nich – 80% – przebywa w różnego rodzaju placówkach, a blisko 20% w miejscach niemieszkalnych, czyli np. w pustostanach, altanach działkowych, garażach. Ostatnie badania wykazały, że coraz częściej bezdomnością zagrożeni się młodzi ludzie opuszczający placówki

instytucjonalnej pieczy zastępczej, młodzieżowe ośrodki wychowawcze oraz młodzież z rodzin defaworyzowanych.

Udzielanie schronienia, zapewnianie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom w kryzysie bezdomności to zadanie własne gmin. Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób w kryzysie bezdomności i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Głuszyca zjawisko bezdomności występuje, a pomoc osobom nim zagrożonym i dotkniętym świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej w Głuszycy. Osobom w kryzysie bezdomności udzielane są świadczenia pomocy społecznej w formie zasiłków celowych, okresowych i stałych, a także są one kierowane są do placówek zapewniających schronienie. Są to następujące placówki: Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn w Szczodrem (Długołęka, ul. Trzebnicka 28, 55-095 Mirków) i Schronisko dla kobiet i osób niepełnosprawnych (ul. Św. Brata Alberta 5, 58-100 Świdnica). Obie placówki prowadzone są przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta. Schroniska zapewniają całodobowe, tymczasowe schronienie oraz usługi ukierunkowane na wzmacnianie aktywności społecznej i rozwiązanie problemu bezdomności.

W latach 2019-2020 z powodu bezdomności pomocą społeczną objęto po 1 osobie, a w 2021 r. 2 osoby. W 2021 r. w schronisku dla osób bezdomnych ze skierowaniem z OPS-u przebywała 1 osoba, a koszt jej pobytu wyniósł 4.071 zł.

Wykluczenie komunikacyjne jest przeszkodą w realizacji konstytucyjnych praw i wolności obywatelskich, przy czym określanie potrzeb w zakresie komunikacji i zaspokajanie ich leży obecnie w gestii samorządów. Warto wyjaśnić, iż problem definiowany jako prawa i wolności obywatelskie ma bardzo przyziemny aspekt, a mianowicie są to utrudnienia w dojeździe do pracy, niemożność dotarcia do placówki służby zdrowia w razie choroby, do instytucji gminnych w razie potrzeby skorzystania z jakiejś formy pomocy, do placówek wsparcia dziennego i samopomocy (np. dziennego domu pobytu, klubu seniora, klub AA, placówek kulturalnych, jak np. biblioteka. Problem dotyka szczególnie mieszkańców mniejszych miejscowości a nasilił się w okresie pandemii Covid-19 wobec

bankructw części przewoźników i zmniejszenia liczby tras, przystanków oraz częstotliwości kursów.

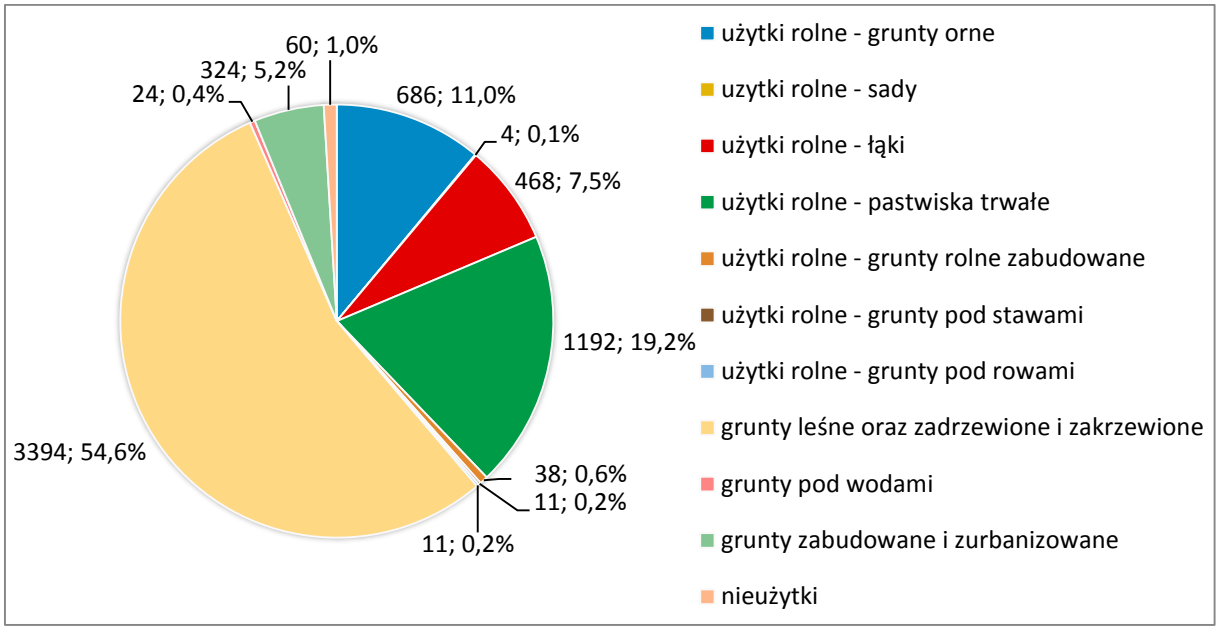
Do 2019 r. w Polsce dominowały przewozy uruchamiane przez przewoźników komercyjnych. Jednostki samorządu terytorialnego nie podejmowały się organizacji przewozów o charakterze użyteczności publicznej, argumentując swoje decyzje brakiem wsparcia finansowego na uruchomienie takich przewozów. W celu zachęcenia samorządów do organizacji połączeń autobusowych, resort infrastruktury przygotował mechanizmy wsparcia finansowego, które zawarte są w ustawie z dnia 16 maja 2019 r. o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej. Przepisy ustawy weszły w życie z dniem 18 lipca 2019 r. Fundusz jest pierwszym na tak dużą skalę narzędziem wsparcia finansowego jednostek samorządu terytorialnego w organizacji publicznego transportu zbiorowego, choć nie ma obecnie danych, na ile realnie przełożyło się to na likwidację wykluczenia komunikacyjnego.

W gminie Głuszyca działa Głuszycka Komunikacja Publiczna, zapewniająca bezpłatne przejazdy komunikacją miejską. Usługi komunikacji publicznej na jej terenie realizują także: Zarząd Dróg Komunikacji i Utrzymania Miasta w Wałbrzychu oraz Centrum Nieruchomości i Transportu B. Żołnieruk z Głuszycy Górnej. Ocenia się, że dobry dostęp do komunikacji publicznej mają mieszkańcy wszystkich miejscowości w gminie.

2. POTENCJAŁ GOSPODARCZY I PROBLEM BEZROBOCIA

Gmina Głuszyca jest gminą o charakterze osadniczym, usługowym i rekreacyjnym. W strukturze użytkowania gruntów dominują lasy (54,6%), użytki rolne zajmują 38,8%, w tym łąki i pastwiska (26,7%). Grunty orne zajmują 11% obszaru gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie



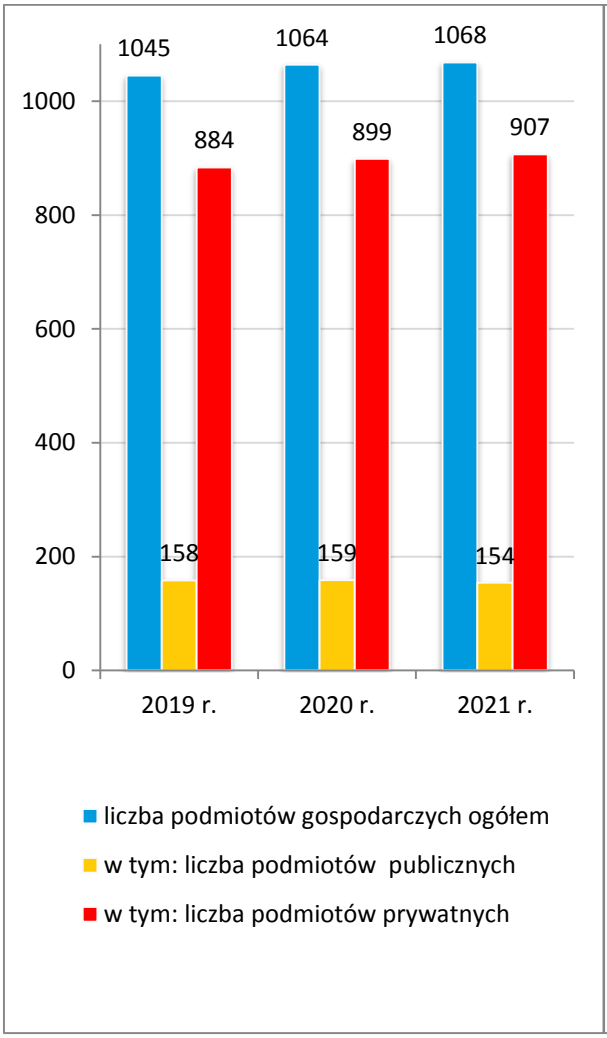
Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

W gminie przeważają gleby słabej jakości – IV i V klasy bonitacyjnej, natomiast użytki zielone są głównie w IV klasie bonitacyjnej. Z danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020 wynika, że na terenie gminy znajduje się 136 gospodarstw rolnych (wszystkie indywidualne). Przeważają gospodarstwa małe o powierzchni 1-5 ha (56). Spośród gospodarstw rolnych w gminie, 47 prowadzi sprzedaż swoich produktów, natomiast 89 działa wyłącznie na własne potrzeby.

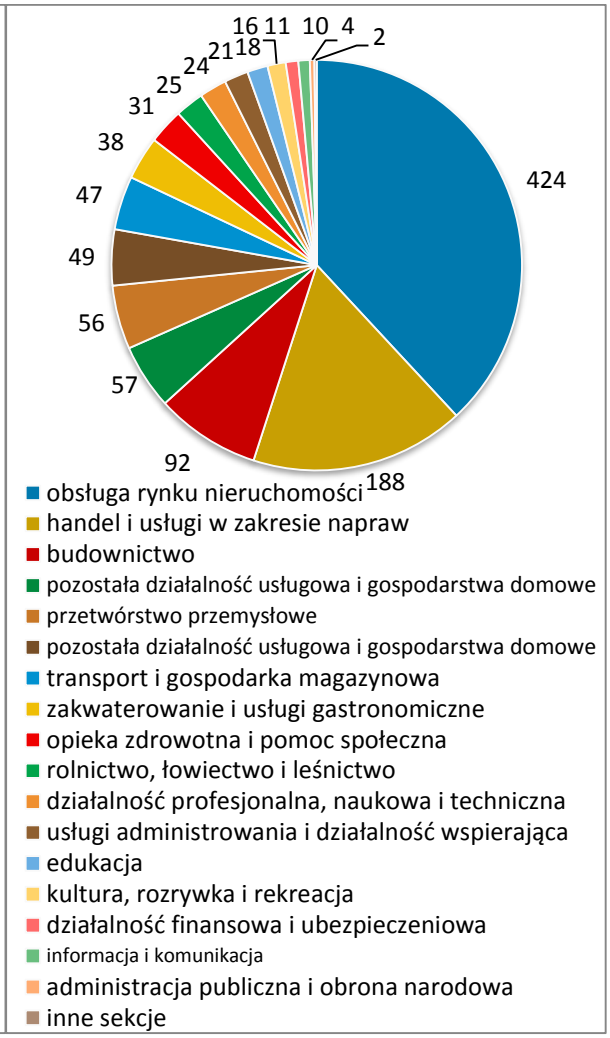
W latach 2019-2021 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie zwiększała się z roku na rok (z 1.045 w 2019 r. do 1.068 w 2021 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (884 w 2019 r., 899 w 2020 r., 907 w 2021 r.). Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie działało w takich branżach, jak: obsługa rynku nieruchomości (424 podmioty), handel i usługi w zakresie napraw (188) oraz budownictwo (92).

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2019-2021



Wykres 10. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2021 r.



Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na terenie gminy Głuszyca występują udokumentowane złoża melafirów – wylewnych skał magmowych, obecnie nieeksploatowane. W gospodarce gminy w ostatnich latach zyskuje na znaczeniu branża turystyczna i agroturystyczna, a szansy na dalszy rozwój gmina upatruje w rozwoju przedsięwzięć związanych z energią geotermalną.

Szacuje się, że liczba miejsc pracy na terenie gminy nie jest wystarczająca. Mieszkańcy znajdują zatrudnienie zarówno na jej terenie, jak i poza granicami – głównie we Wrocławiu oraz w Strefie Ekonomicznej Wałbrzycha.

Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, liczba posiadających

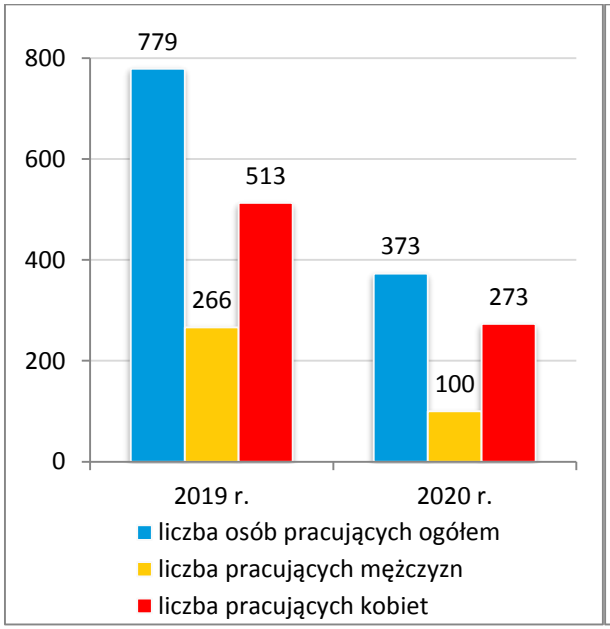
zatrudnienie mieszkańców gminy Głuszyca w 2020 r. znacznie zmniejszyła się w stosunku do 2019 r. (779 w 2019 r., 373 w 2020 r.; brak danych za 2021 r.). Spadła również liczba osób pracujących na 1.000 mieszkańców (z 91 w 2019 r. do 44 w 2020 r.).

W latach 2019-2021 liczba osób bezrobotnych w gminie ulegała wahaniom (155 w 2019 r., 251 w 2020 r., 192 w 2021 r.). Wśród osób pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety (87 w 2019 r., 132 w 2020 r., 100 w 2021 r.).

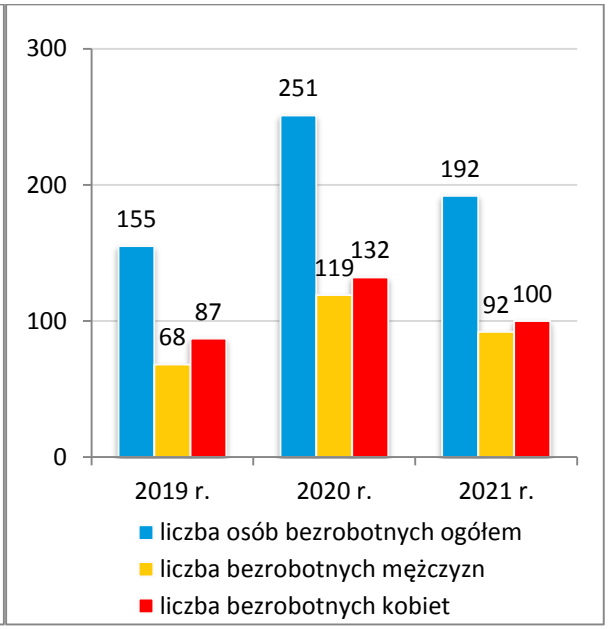
Udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym po wzroście w 2020 r., rok później zmniejszył się (2,9% w 2019 r., 4,8% w 2020 r., 3,8% w 2021 r.).

Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 11. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2019-2020*



Wykres 12. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2019-2021

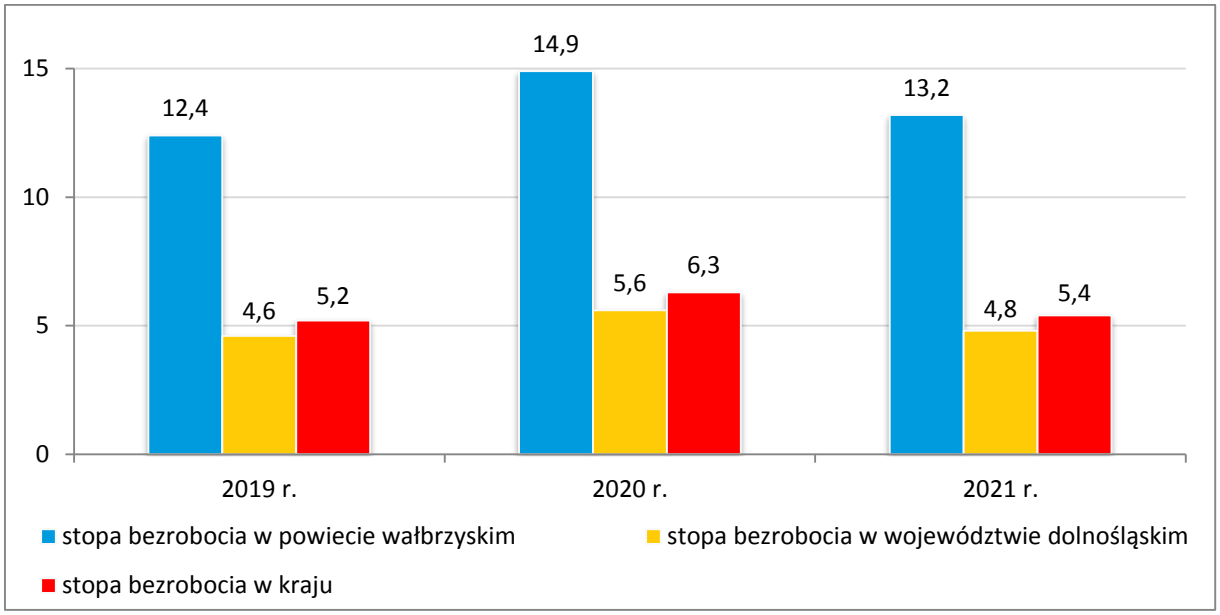


Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

W latach 2019-2021 stopa bezrobocia w powiecie wałbrzyskim była znacznie wyższa niż w województwie dolnośląskim i w kraju. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 13. Stopa bezrobocia w powiecie wałbrzyskim, w województwie dolnośląskim i w kraju w latach 2019-2021 (w %)

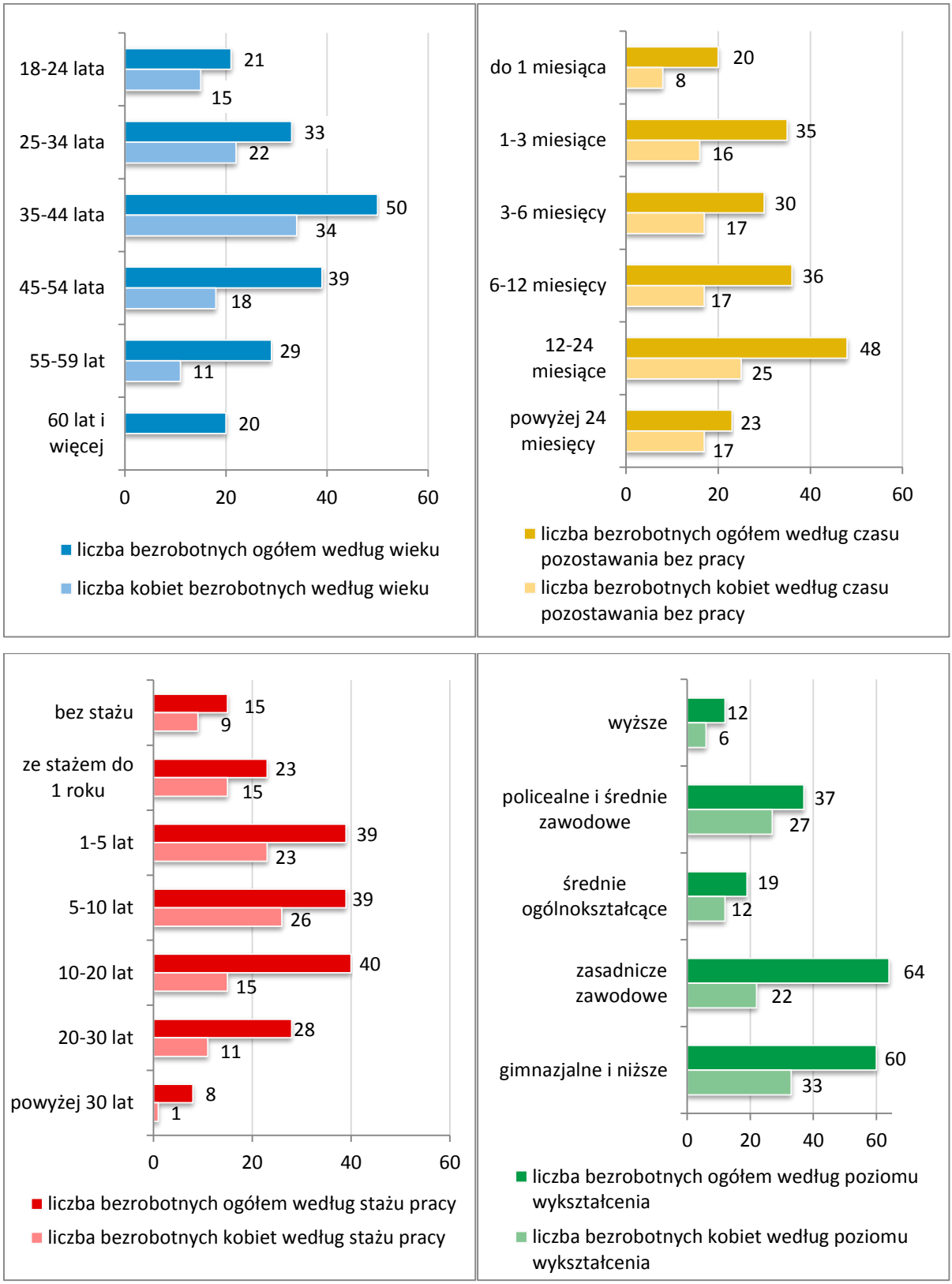


Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na koniec 2021 r. wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 35-44 lata (50 osób, w tym 34 kobiety), osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, powyżej 12 miesięcy (71 osób, w tym 42 kobiety), osoby ze stażem pracy od 10 do 20 lat (40 osób, w tym 15 kobiet) oraz od roku do 5 lat (39 osób, w tym 23 kobiety) i od 5 do 10 lat (39 osób, w tym 26 kobiet), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (64 osoby w tym 22 kobiety) oraz gimnazjalnym i niższym (60 osób, w tym 33 kobiety).

Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w gminie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 14-17. Bezrobotni w gminie na koniec 2021 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia



Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Wałbrzychu.

Analizując dobre i bardzo dobre informacje o malejących wskaźnikach bezrobocia w całym kraju warto zwrócić uwagę, iż o rzeczywistej kondycji rynku pracy świadczy stan zatrudnienia i bierności zawodowej. Bierni zawodowo to osoby, które nie miały zatrudnienia, nie szukały go i nie były gotowe do podjęcia żadnej zawodowej aktywności.

Powodów bierności zawodowej jest kilka, przy czym ekonomiści i eksperci najczęściej wymieniają wyższe świadczenia socjalne jako element, który wiele osób zdolnych do podjęcia pracy zniechęca do jakiejkolwiek aktywności; obniżenie wieku emerytalnego, które zdezaktywowało dużą grupę osób oraz przyczyny kulturowe – w Polsce dla znacznej grupy obywateli praca nie jest wartością, pracują tylko ci, którzy muszą, by przeżyć.

Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w 2021 r. wykazało, że biernych zawodowo w Polsce było ponad 13 mln obywateli (przy ok. 17 mln aktywnych), w tym ponad 1/3 jest w wieku produkcyjnym.

Poważnym problemem jawi się również zjawisko zwane NEET (ang. not in employment education or training), określające młodzież pozostającą poza sferą zatrudnienia i edukacji, czyli tych, którzy nie uczą się i nie pracują. Według danych Eurostatu młodzi ludzie w wieku 20-34 lata niepracujący i nieuczący się stanowią ponad 16% swojej grupy wiekowej.

Osobnym zagadnieniem jest tzw. „szara strefa" – osoby pracujące bez rejestracji, często za granicą. Według szacunków Głównego Urzędu Statystycznego, w szarej strefie pracuje ok. 900 tys. osób, czyli ponad 5% aktywnych zawodowo. Możliwe jednak, że jest to liczba mocno niedoszacowana.

3. PRZEZWYCIĘŻANIE TRUDNYCH SYTUACJI ŻYCIOWYCH I WSPIERANIE RODZIN

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej). Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to z kolei zespół planowych działań mających na celu

przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji (art. 2 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

W gminie Głuszyca zadania z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Głuszycy. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa oświadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa oświadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o Karcie Dużej Rodziny oraz ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem".

Realizując zadania, Ośrodek współpracuje z różnymi podmiotami, wśród nich regularnie z: placówkami oświatowymi, Policją, Sądem Rejonowym w Wałbrzychu (Wydział Rodzinny i Nieletnich), Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Społecznych w Głuszycy, jednostkami Ochotniczej Staży Pożarnej, podmiotami leczniczymi, w tym z lekarzami rodzinnymi i pielęgniarkami środowiskowymi, Kościołem katolickim, Powiatowym Urzędem Pracy, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Zakładem Ubezpieczeń Społecznych w Wałbrzychu, Caritas Diecezji Świdnickiej, Oddziałem Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Wałbrzychu oraz ze Stowarzyszeniem Pomoc Dziecku.

W 2021 r. kadrę OPS-u stanowiło 17 osób, w tym kierownik, 5 pracowników socjalnych, główny księgowy, pracownik ds. księgowości świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego, 3 pracownicy ds. świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego, asystent rodziny oraz 5 pracowników wykonujących usługi opiekuńcze.

W analizowanym roku Ośrodek spełniał wynikający z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców lub 50 rodzin na 1 pracownika socjalnego, nie mniej niż 3 pracowników.

Wszyscy pracownicy Ośrodka posiadali odpowiednie kwalifikacje zawodowe – 9 pracowników posiadało wykształcenie wyższe, 4 pracowników miało specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego, a 1– specjalizację II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego, z kolei kierownik posiadał specjalizację z organizacji pomocy społecznej.

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w OPS-ie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Kadra OPS-u w 2021 r.

	liczba osób
kadra kierownicza	1
pracownicy socjalni	5
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	5
pozostali pracownicy	6

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Głuszycy.

W latach 2020-2021 wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie były wyższe niż w 2019 r. (12.009.411 zł w 2019 r., 14.119.867 w 2020 r., 14.430.617 zł w 2021 r.). Wpływ na to miał głównie wzrost wydatków na świadczenia wychowawcze i rodzinne, ośrodki wsparcia, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, usługi opiekuńcze, dodatki mieszkaniowe i energetyczne, funkcjonowanie żłobka oraz utrzymanie dzieci z gminy w pieczy zastępczej. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2019-2021

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2019 r.	w 2020 r.	w 2021 r.
ogółem	**12.009.411**	**14.119.867**	**14.430.617**
w tym w budżecie OPS-u	**5.695.068**	**5.889.234**	**6.400.055**
ochrona zdrowia			
przeciwdziałanie narkomanii	24.340	26.593	15.580
przeciwdziałanie alkoholizmowi	169.575	151.966	144.680
pomoc społeczna			
domy pomocy społecznej	810.759	733.687	902.040
ośrodki wsparcia	0	138.843	150.000
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	5.527	6.220	7.532
składki na ubezpieczenia zdrowotne	34.820	30.684	30.396
zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	99.342	53.999	78.000
dodatki mieszkaniowe	87.875	89.338	100.323
zasiłki stałe	436.261	379.913	374.585
Ośrodek Pomocy Społecznej	599.361	633.151	715.327
jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	0	1.758	3.442

usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	73.058	86.132	99.818
pomoc w zakresie dożywiania	91.875	85.425	96.664
pozostała działalność	0	29.255	93.271
rodzina			
świadczenie wychowawcze	5.222.250	6.744.858	6.586.822
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	3.433.863	3.837.296	3.855.304
wspieranie rodziny	57.911	50.833	49.235
tworzenie i funkcjonowanie żłobków	616.205	807.351	878.322
rodziny zastępcze	55.714	46.023	60.112
działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	57.334	83.241	81.133
składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne	52.291	47.135	49.235
edukacyjna opieka wychowawcza			
pomoc materialna dla uczniów	81.050	56.166	58.796
ogółem	**12.009.411**	**14.119.867**	**14.430.617**
w tym w budżecie OPS-u	**5.695.068**	**5.889.234**	**6.400.055**

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Głuszycy.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez OPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2019-2021 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez OPS w latach 2019-2021

formy świadczeń		liczba osób, którym przyznano świadczenie			kwota świadczeń		
		2019 r.	2020 r.	2021 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
pieniężne	zasiłek stały	80	77	71	436.261	379.913	374.585
	zasiłek okresowy	45	43	43	60.704	54.000	78.000
	zasiłek celowy	111	124	104	83.638	102.584	50.351
niepieniężne	posiłek	48	4	68	36.875	635	66.693
	schronienie	0	0	1	0	0	4.071
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	0	2	5	0	5.000	13.500
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	29	24	24	810.759	733.690	902.040

usługi	usługi opiekuńcze	19	19	28	42.792	44.659	77.810
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0
	poradnictwo specjalistyczne	4*	0*	0*	X	X	X
	praca socjalna	72*	203*	220*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	0*	0*	0*	X	X	X
	kontrakt socjalny	5	3	0	X	X	X
	projekt socjalny	750	0	0	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Głuszycy.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2019-2021 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, dopłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. Po wzroście w 2020 r., rok później liczba osób objętych zasiłkiem celowym wzrosła (111 w 2019 r., 124 w 2020 r., 104 w 2021 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu". Program na lata 2019-2023 zakłada wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Program „Posiłek w szkole i w domu" zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. W ramach Programu mogą być także posiłki dowożone osobom dorosłym, w tym osobom niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), niebędącym w stanie przygotować sobie codziennie gorącego posiłku. W latach 2019-2021

liczba osób objętych posiłkiem ulegała znacznym wahaniom (48 w 2019 r., 4 w 2020 r., 68 w 2021 r.).

W latach 2019-2021 Ośrodek realizował także współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020, który umożliwiał pozyskanie żywności z rezerw Unii Europejskiej. W latach 2019-2021 pomocą objęto odpowiednio 53, 244 i 447 osób w rodzinach.

Ważną formą wsparcia niepieniężnego było także pokrywanie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej. Ich liczba w latach 2020-2021 była niższa niż w 2019 r. (29 w 2019 r., po 24 w latach 2020-2021).

Wśród usług kluczową rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych i tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Pracownicy socjalni prowadzili szereg działań, m.in. w zakresie wspierania w uzyskaniu pomocy ze strony właściwych organów, instytucji, organizacji (pomoc w wypełnianiu wniosków, informowanie o uprawnieniach, pomoc w ustaleniu niepełnosprawności, kontakt telefoniczny), poradnictwa wychowawczego, rodzinnego i zawodowego. W latach 2020-2021 liczba rodzin, które objęto pracą socjalną, znacznie wzrosła w porównaniu z 2019 r. (72 w 2019 r., 203 w 2020 r., 220 w 2021 r.).

Pracę socjalną prowadzono także w oparciu o kontrakt socjalny (5 w 2019 r., 3 w 2020 r., 3 w 2021 r.), czyli umowę dwustronną zawieraną przez pracownika socjalnego z podopiecznym w celu znalezienia najlepszego rozwiązania jego trudnej sytuacji życiowej. Zawarte kontrakty dotyczyły podjęcia terapii odwykowej z powodu nadużywania alkoholu.

W 2019 r. pracownicy socjalni prowadzili pracę socjalną również w oparciu projekty socjalne pn. „Mój dom – bezpieczny dom – dom bez przemocy” – edycja 3, „Świadomy senior” i „Spotkanie Świąteczne”. Pierwszy z nich był odpowiedzią na potrzeby lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy wśród społeczności lokalnej (objęto nim 750 osób – dzieci, młodzież, nauczycieli i rodziców)., drugi – służył poszerzeniu wiedzy mieszkańców gminy na temat instytucji i placówek działających na rzecz osób z niepełnosprawnością i starszych, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej (opublikowano 3 informatory – wkładki do gazety lokalnej „Kurier Głuszycki”, w których zawarto informacje dotyczące uprawnień dla

seniorów i osób z niepełnosprawnością, potrzebne w codziennym funkcjonowaniu), trzeci – pozwolił na integrację społeczności lokalnej (w tym osób samotnych, starszych i z niepełnosprawnością) poprzez udział w Jarmarku Bożonarodzeniowym (podczas spotkania przy Centrum Przesiadkowym w Głuszycy jego uczestniczy składali sobie życzenia świąteczne, spożywali potrawy wigilijne oraz kolędowali wspólnie z głuszyckim chórem „Renoma").

Wśród usług ważna rolę odgrywały również usługi opiekuńcze. Liczba osób nimi objętych w 2021 r. była wyższa niż w latach 2019-2020 (po 19 w latach 2019-2020, 28 w 2021 r.). Na tę formę pomocy OPS pozyskał dodatkowe środki z Programu „Opieka 75+" (25.628 zł w 2019 r., 26.420 zł w 2020 r., 38.834 zł w 2021 r.).

Warto dodać, że w latach 2020-2021 OPS realizował projekt „Rozwój Usług Społecznych w Gminie Głuszyca", dzięki któremu w każdym roku wsparciem w postaci usług opiekuńczych zostało objętych dodatkowo po 27 seniorów z terenu gminy; po 15 osób zostało skierowanych do Klubu Senior+, po 2 osoby do Dziennego Domu Senior+, a po 10 osób otrzymało wsparcie w postaci usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania i zostało objętych usługą teleopieki.

Realizując zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, OPS zapewniał pomoc asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz pokrywał koszty pobytu dzieci z gminy w pieczy zastępczej. W 2019 r. pracowało 2 asystentów rodzinny, a w latach 2020-2021 1 asystent rodziny (środki na pokrycie kosztów ich zatrudnienia pozyskano w ramach Programu „Asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej"), pod których opieką pozostawały w 2019 r. 23 rodziny, a w latach 2020-2021 odpowiednio 16 i 17 rodzin. Główne problemy z jakimi borykały się rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny to: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego i bezrobocie.

W analizowanym okresie gmina ponosiła również odpłatność za pobyt dzieci z gminy w pieczy zastępczej. Ich liczba stale rosła (za 11 w 2019 r., 13 w 2020 r., za 28 w 2021 r.).

Dane szczegółowe na temat rodzin objętych wsparciem przez asystenta rodziny oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej w latach 2019-2021

dzieci w pieczy zastępczej		2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba asystentów rodziny		2	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem przez asystenta rodziny		23	16	17
liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej ogółem		11	13	28
w tym:	liczba dzieci w rodzinie zastępczej	4	10	21
	liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	7	3	7
odpłatność gminy za pobyt dzieci w pieczy zastępczej (w zł)		55.714	83.241	81.133

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Głuszycy.

W analizowanym okresie w gminie wypłacano świadczenia wychowawcze. Liczba przyznanych świadczeń stale zwiększała się (z 875 w 2019 r. do 1.182 w 2021 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Świadczenia wychowawcze przyznane w gminie w latach 2019-2021

świadczenia wychowawcze	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba przyznanych świadczeń	875	1.103	1.182
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	769	761	799
kwota przyznanych świadczeń (w zł)	5.222.250	6.744.858	6.586.822

Źródło danych: Urząd Miejski w Głuszycy.

W latach 2019-2021 OPS zajmował się przyznawaniem świadczeń rodzinnych, których ogólna liczba stale zmniejszała się (z 12.049 w 2019 r. do 10.452 w 2021 r.), podobnie jak liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków (z 7.626 w 2019 r. do 6.065 w 2021 r.). Uwagę zwraca znaczny wzrost w 2021 r. liczby przyznanych świadczeń pielęgnacyjnych (z 631 w 2020 r. do 725 w 2021 r.). Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	7.626	7.122	6.065
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	3.238	3.328	3.333
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	646	631	725

specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	230	235	141
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	40	41	40
świadczenie rodzicielskie			
liczba świadczeń	269	238	148
ogółem			
liczba świadczeń	12.049	11.575	10.452
zasiłek dla opiekuna			
liczba świadczeń	50	37	36
jednorazowe świadczenie w wysokości 4.000 zł			
liczba świadczeń	0	0	0

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Głuszycy.

W analizowanym okresie Ośrodek przyznawał także zasiłek dla opiekunów osób z niepełnosprawnością. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy oświadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W latach 2019-2021 OPS wypłacił odpowiednio 50, 37 i 36 zasiłków dla opiekuna na łączną kwotę odpowiednio 31.000, 22.720, 65.720 i 22.320 zł.

W latach 2019-2021 Ośrodek nie przyznawał jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Świadczenie to przyznawane jest w oparciu o art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, wynosi 4.000 zł i jest finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa.

Kolejną formę pomocy udzielanej przez OPS stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2019-2021 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, zmniejszała się z roku na rok (z 47 w 2019 r. do 38 w 2021 r.), podobnie jak liczba świadczeń (z 914 w 2019 r. do 745 w 2021 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	47	44	38
liczba przyznanych świadczeń	914	889	745
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	349.610	340.341	288.373

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Głuszycy.

Realizując zapisy ustawy o Karcie Dużej Rodziny, stanowiącej system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin wielodzietnych (rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej 3 dzieci), w latach 2019-2021 Ośrodek zajmował się również wydawaniem Kart Dużej Rodziny. Ich liczba w latach 2019-2021 zmniejszała się z roku na rok (194 w 2019 r., 78 w 2020 r., 43 w 2021 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Karty Dużej Rodziny przyznane w gminie w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba przyznanych kart	194	78	43

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Głuszycy.

W 2021 r. Ośrodek koordynował realizowany przez gminę Program „Opieka Wytchnieniowa", kierowany do członków rodzin lub opiekunów wymagających wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad osobami bliskimi z orzeczeniem o niepełnosprawności. W analizowanym roku w ramach programu wsparciem objęto 5 opiekunów osób dorosłych oraz 3 opiekunów dzieci z niepełnosprawnością.

W 2020 r. OPS brał udział w Programie „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej", który zakłada zapewnienie wsparcia osobom wymagającym usług asystenta w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym, ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz stymulowanie osoby z niepełnosprawnością do podejmowania aktywności, umożliwienie prawa do niezależnego życia oraz przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniu społecznemu ww. osób. W analizowanym roku wsparciem w postaci asystenta objęto 1 osobę ze znacznym stopniem niepełnosprawności, wykorzystując na ten cel 7.939 zł z Solidarnościowego Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych.

Ośrodek był również odpowiedzialny za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Na ten cel OPS wydatkował 5.527 zł w 2019 r., 6.220 zł w 2020 r., 7,621 zł w 2021 r.

W analizowanym okresie Ośrodek, w porozumieniu z Powiatowym Urzędem Pracy w Wałbrzychu, zajmował się organizacją prac społecznie użytecznych na terenie gminy, które są jedną z form przeciwdziałania całkowitemu wykluczeniu z rynku pracy, łagodzenia negatywnych skutków bezrobocia, aktywizacji osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku, a korzystających z pomocy społecznej. W latach 2019-2021 do ww. prac OPS wytypował odpowiednio 89, 103 i 105 osób, a zatrudnienie otrzymało odpowiednio 21, 22 i 25 osób. Podejmując działania na rzecz reintegracji społeczno-zawodowej OPS realizował także projekty: w 2020 r., we współpracy z Fabryką Rozwoju z Wrocławia, projekt pn. „Pewnym krokiem w przyszłość" (cel: zwiększenie aktywności społeczno-zawodowej i zdolności do zatrudnienia u 60 osób), w 2021 r., we współpracy z Fundacją Inicjatyw Społecznych „Barwy Ziemi" z Olszanki projekt skierowany do osób bezrobotnych zamieszkałych na terenie gminy w zawodach „pracownik gospodarczy" i „opiekun osób starszych i niepełnosprawnych" (cel: działania aktywizujące wobec 28 osób, które uzyskały nową wiedzę i zawód, odbyły płatne staże zawodowe), a także, we współpracy ze Stowarzyszeniem „Humaneo" z Nowego Sącza projekt pn., „Razem przeciw wykluczeniu" (18 osób brało udział w indywidualnych i grupowych spotkaniach z doradcą zawodowym i pośrednikiem pracy).

W latach 2019-2021 Ośrodek realizował także Program Wspierania Aktywności i Zapobiegania Wykluczeniu Społecznemu Seniorów pn. „Nasz Senior" dla gminy Głuszyca na lata 2019-2025, w ramach którego wdraża zadanie „Teleopieka – Bransoletka życia" (w latach 2020-2021 objęto nim po 16 osób starszych z gminy).

W analizowanym okresie, w ramach współpracy z Kuratorium Oświaty i Wychowania we Wrocławiu, pochodzące z rodzin korzystających z pomocy społecznej dzieci i młodzież z gminy uczestniczyły w koloniach letnich w Międzywodziu (po 10 osób w latach 2019-2020 i 7 osób w 2021 r.).

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Na terenie gminy Głuszyca, oprócz Ośrodka Pomocy Społecznej, działają: Dzienny Dom Senior+, Klub Senior+ i Mieszkanie chronione wspierane. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Instytucje wsparcia w gminie

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Dzienny Dom Senior+ w Głuszycy, ul. 11 listopada 6a, 58-340 Głuszyca	**Zakres oferowanych usług:** wsparcie dzienne – działania na rzecz integracji i rozwoju, profilaktyka zdrowotna, warsztaty i zajęcia terapeutyczne, wydarzenia i wyjazdy integracyjne: m.in. kulturalne, sportowe i rekreacyjne. **Kategoria klienta:** osoby powyżej 60 roku życia.
Klub Senior+ w Głuszycy, ul. 11 listopada 6a, 58-340 Głuszyca	**Zakres oferowanych usług:** różnorodne, kompleksowe zajęcia prozdrowotne i prewencyjne, rozwijające kompetencje społeczne seniorów, poprawiające ich samopoczucie. **Kategoria klienta:** osoby powyżej 60 roku życia.
Mieszkanie chronione wspierane w Głuszycy, ul. Bohaterów Getta 36/1, 58-340 Głuszyca	**Zakres oferowanych usług:** przygotowanie pod opieką specjalistów do prowadzenia samodzielnego życia, wspomaganie w codziennym funkcjonowaniu. **Kategoria klienta:** mieszkańcy gminy znajdujący się w sytuacji kryzysowej.

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Głuszycy.

Mieszkańcy gminy mają również możliwość korzystania z oferty instytucji wsparcia poza gminą. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Instytucje udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu, al. Wyzwolenia 20-24, 58-300 Wałbrzych	**Zakres oferowanych usług:** realizacja zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej, rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rehabilitacji społecznej oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. **Kategoria klienta:** mieszkańcy powiatu.
Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Wałbrzychu, ul. Ogrodowa 2a, 58-300 Wałbrzych	**Zakres oferowanych usług:** pomoc psychologiczna, poradnictwo socjalne i prawne, schronienie do 3 miesięcy. **Kategoria klienta:** osoby w sytuacji kryzysowej, ofiary przemocy.

Okręgowy Ośrodek Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem w Kłodzku, ul. Okrzei 11/2, 57-300 Kłodzko	**Zakres oferowanych usług:** pokrywanie kosztów m.in. zakwaterowania, żywności, zakupu odzieży, opłat za przedszkola i leki; pomoc prawna, psychologiczna, psychiatryczna, mediacje. **Kategoria klienta:** osoby pokrzywdzone przestępstwem, ich rodziny, świadkowie przestępstw.
Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Wałbrzychu, ul. Ogrodowa 2a, 58-300 Wałbrzych	**Zakres oferowanych usług:** zaspokajanie potrzeb bytowych, edukacyjnych, społecznych, zdrowotnych; pomoc w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych i rozwiązywaniu codziennych problemów, integracja ze społecznością lokalną. **Kategoria klienta:** osoby z niepełnosprawnością intelektualną i z niepełnosprawnościami sprzężonymi.
Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Nowym Siodle, Nowe Siodło 73a, 58-350 Mieroszów	**Zakres oferowanych usług:** wychowanie, edukacja, zapewnienie rozwoju psychofizycznego, zaspokajanie potrzeb emocjonalnych, bytowych, rozwojowych i społecznych. **Kategoria klienta:** dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej.
Dom Pomocy Społecznej w Jaskulinie, 58-170 Jaskulin 13	**Zakres oferowanych usług:** całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. **Kategoria klienta:** osoby dorosłe z niepełnosprawnością intelektualną.
Dom Pomocy Społecznej w Świebodzicach, ul. Mickiewicza 8, 58-160 Świebodzice	**Zakres oferowanych usług:** całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. **Kategoria klienta:** dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną.
Dom Pomocy Społecznej „Zielone Wzgórza" w Rościszowie, 58-250 Rościszów 84	**Zakres oferowanych usług:** całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. **Kategoria klienta:** osoby przewlekle psychicznie chore.
Dom Pomocy Społecznej w Bielawie, ul. Żeromskiego 2, 58-260 Bielawa	**Zakres oferowanych usług:** całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. **Kategoria klienta:** osoby przewlekle somatycznie chore.
Dom Pomocy Społecznej w Bielawie, Filia w Niemczy, ul. Świerczewskiego 14/16, 58-230 Niemcza	
Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci w Ludwikowicach Kłodzkich, ul. Wiejska 9, 57-450 Ludwikowice Kłodzkie	**Zakres oferowanych usług:** całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. **Kategoria klienta:** dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną.

Dom Pomocy Społecznej w Jugowie, ul. Główna 118, 57-430 Jugów	**Zakres oferowanych usług:** całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. **Kategoria klienta:** osoby przewlekle somatycznie chore.
Dom Pomocy Społecznej w Nowej Rudzie, ul. Parkowa 20, 57-402 Nowa Ruda	**Zakres oferowanych usług:** całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. **Kategoria klienta:** osoby przewlekle somatycznie chore.
Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn w Szczodrem, ul. Trzebnicka 28, 55-095 Szczodre	**Zakres oferowanych usług:** całodobowy pobyt, wyżywienie, odzież, środki higieny, praca socjalna, pomoc w rozwiązywaniu problemu bezdomności. **Kategoria klienta:** osoby w kryzysie bezdomności.
Schronisko dla kobiet i osób niepełnosprawnych, ul. Św. Brata Alberta 5, 58-100 Świdnica	**Zakres oferowanych usług:** całodobowy pobyt, wyżywienie, odzież, środki higieny, praca socjalna, pomoc w rozwiązywaniu problemu bezdomności, usługi opiekuńcze. **Kategoria klienta:** osoby w kryzysie bezdomności.
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Nowym Siodle, Nowe Siodło 73, 58-350 Mieroszów	**Zakres oferowanych usług:** edukacja, wychowanie, rehabilitacja i rewalidacja, poradnictwo psychologiczne, zajęcia wyrównawcze, rozwijające zainteresowania, zagospodarowanie czasu wolnego. **Kategoria klienta**: dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną.
Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii im. UNICEF w Walimiu, ul. Nowa Kolonia 9, 58-320 Walim	**Zakres oferowanych usług:** edukacja, wychowanie, socjoterapia, pomoc psychologiczno-pedagogiczna **Kategoria klienta:** dzieci i młodzież zagrożone niedostosowaniem społecznym z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego.
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wałbrzychu, al. Wyzwolenia 22, 58-300 Wałbrzych	**Zakres oferowanych usług:** udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, logopedycznej, pomocy w wyborze zawodu i kierunku kształcenia oraz udzielanie rodzicom i nauczycielom porad związanych z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. **Kategoria klienta:** dzieci, młodzież, pedagodzy, nauczyciele i rodzice.

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Głuszycy, Starostwo Powiatowe w Wałbrzychu, Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu.

4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROCES STARZENIA SIĘ

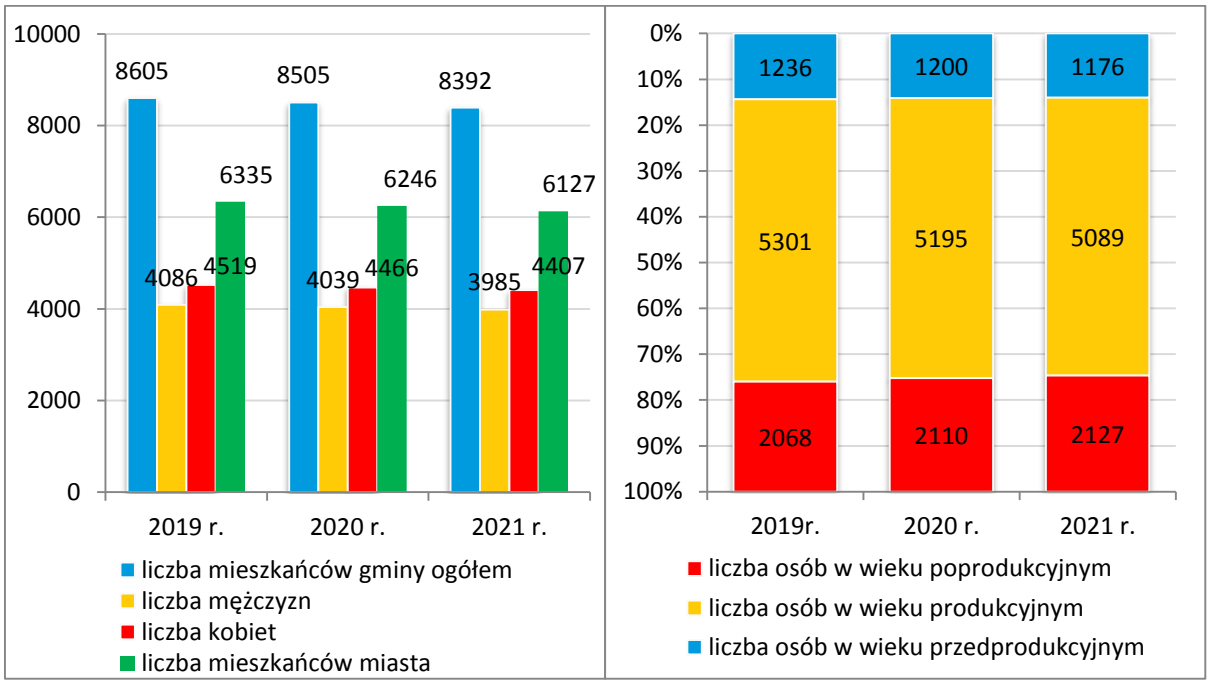
Z danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 wynika, że w Polsce mieszka 38.036 tys. osób (48,3% populacji stanową mężczyźni, a 51,7% kobiety). W ciągu dekady liczba ludności kraju zmniejszyła się o 476 tys. osób.

Liczba ludności Polski spada systematycznie od 2013 r., a demografowie prognozują, że trend spadkowy utrzyma się przez wiele następnych lat i prawdopodobne, że w 2035 r. Polska liczyć będzie już tylko ok. 36 mln mieszkańców. Jako możliwe przyczyny wskazywane są uwarunkowania ekonomiczne, demograficzne i kulturowe. Przy czym procesy nie przebiegają jednakowo dla każdego regionu.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2019-2021 liczba ludności gminy Głuszyca zmniejszała się z roku na rok (z 8.605 w 2019 r. do 8.392 w 2021 r.). Na koniec kolejnych lat większość wśród mieszkańców stanowiły kobiety. Na terenach wiejskich gminy zamieszkiwało 27% ogółu jej ludności.

W analizowanym okresie stale zmniejszała się liczba dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, rosła natomiast liczba osób starszych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

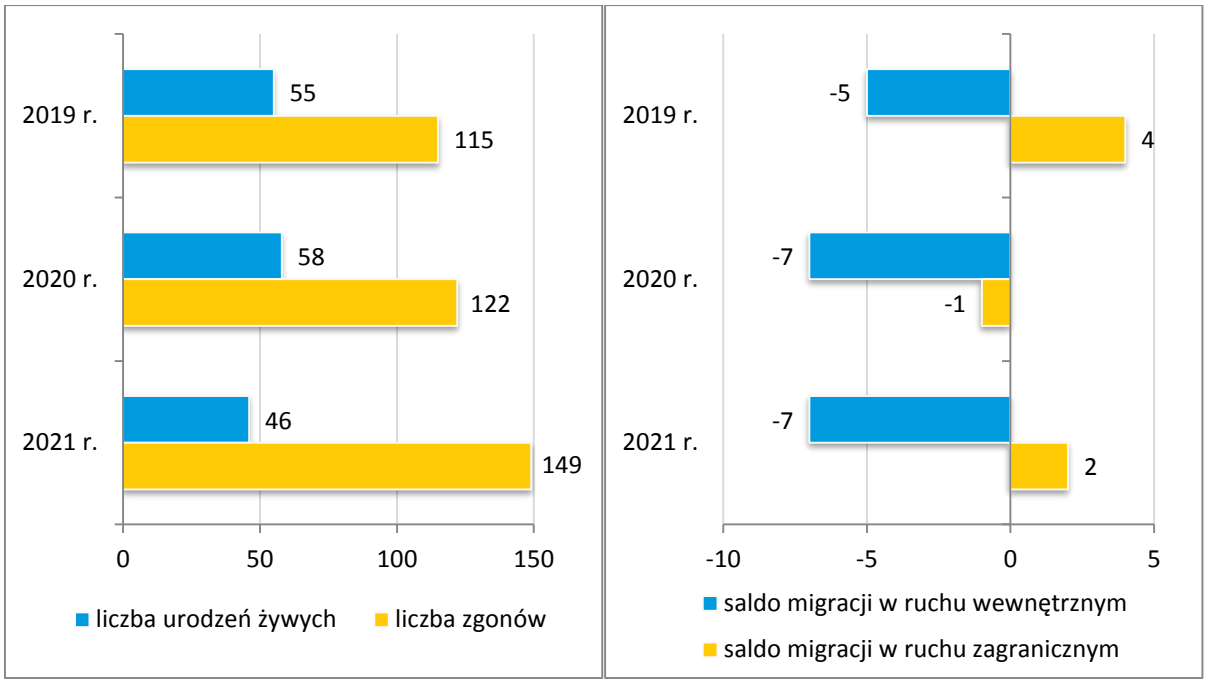
Wykresy 18-19. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2019-2021



Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i salda migracji mieszkańców gminy.

Wykresy 20-21. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2019-2021



Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2019-2021 przyrost naturalny w gminie był ujemny i coraz bardziej niekorzystny (-60 w 2019 r., -64 w 2020 r. i -104 w 2021 r.), głównie za sprawą przyrostu liczby zgonów. W latach 2019-2021 ujemny poziom miało również saldo migracji (-1 w 2019 r., -8 w 2020 r., -5 w 2021 r.)., odbywającej się głównie w ruchu wewnętrznym, tj. do innych jednostek w kraju.

Analizując sytuację demograficzną w gminie, należy zwrócić uwagę na systematycznie rosnący udział osób starszych w populacji gminy. W latach 2019-2021 współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi był wysoki i stale zwiększał się (28 w 2019 r., 29,7 w 2020 r., 31,1 w 2021 r.), podobnie jak odsetek osób w wieku 65+ wśród ogółu mieszkańców gminy (19,3 w 2019 r., 20,2 w 2020 r., 21,1 w 2021 r.) Na tej podstawie przypuszczać należy, że gmina doświadcza postępującego procesu starzenia się społeczności lokalnej.

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego 2021 wskazują na duże zmiany w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku w całym kraju. W okresie

międzyspisowym zmniejszył się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym – z 18,7% w 2011 r. do 18,4% w 2021 r., a także w wieku produkcyjnym – z 64,4% w 2011 r. do 59,3% w 2021 r. Wyraźnie zwiększył się natomiast udział ludności w wieku poprodukcyjnym – z 16,9% do 22,3%, co oznacza, że w ciągu dekady przybyło blisko 2 miliony osób w grupie wieku 60/65 lat i więcej, a tym samym już więcej niż co 5 mieszkaniec Polski ma ponad 60 lat.

Mający obecnie miejsce dynamiczny proces starzenia się społeczeństw postępuje wskutek nakładania się spadku liczby urodzeń przy jednoczesnym wydłużaniu średniej długości życia. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego do 2025 r. będzie wzrastał udział „młodszej" subpopulacji, tj. osób w wieku 65-79 lat, bowiem tę grupę będą sukcesywnie zasilały osoby urodzone w latach 1949-1965, a jednocześnie będzie ubywało osób w wieku 80 lat i więcej urodzonych w latach 1934-1945. Po 2025 r. znacząco wzrośnie odsetek osiemdziesięciolatków i osób starszych z uwagi na fakt, że ten wiek – w kolejnych latach – osiągną osoby urodzone w czasie powojennego boomu urodzeń. Szacuje się, że w 2040 r. osoby w zaawansowanej starości (ponad osiemdziesięcioletnie) będą stanowiły aż 36% zbiorowości osób starszych.

Systematyczne postępowanie zjawiska starzenia się wymaga podjęcia z wyprzedzeniem, działań zmierzających do stworzenia nowoczesnego systemu polityki społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie specyficznych potrzeb osób starszych. Starzenie się i starość jawią się jednym z kluczowych problemów zarówno w aspekcie ekonomicznym i medycznym, jak i etycznym.

Postępujący proces starzenia się lokalnej społeczności staje się nowym wyzwaniem dla pomocy społecznej. Należy przy tym pamiętać, że w najbliższej perspektywie – do 2025 r. będziemy mieć do czynienia z 2. grupami seniorów – młodszą (do 79 lat) i starszą (80 lat i więcej). Istnieje więc potrzeba podjęcia działań adresowanych do obu grup – prewencyjnych, zapobiegających chorobom i niedołęstwu, umożliwiających podnoszenie jakości życia i wykorzystanie potencjału młodszych oraz opiekuńczych wobec starszych.

Mając na uwadze zróżnicowanie grupy seniorów nie można postrzegać ich potrzeb i potencjału w jednakowy sposób. W tej grupie znajdują się zarówno osoby aktywne fizycznie i społecznie, samodzielne, utrzymujące satysfakcjonujące relacje z bliskimi i przyjaciółmi; osoby samodzielne, które mają potencjał i chęć rozwoju, ale potrzebują zachęty, informacji i wskazówek do aktywnego udziału

w życiu społecznym; osoby częściowo zależne, które potrzebują czasowego wsparcia i opieki, jak również osoby niesamodzielne, całkowicie zależne od pomocy innych. Planując i realizując działania na rzecz seniorów należy więc uwzględnić potrzeby każdej z tych grup.

W gminie Głuszyca odbywają się również różnego rodzaju przedsięwzięcia kulturalne i sportowo-rekreacyjne, w których mogą uczestniczyć lub uczestniczą seniorzy. Do najważniejszych z nich należą: Sowiogórskie warsztaty filmowe – film „Plastikowa Apokalipsa", Kino Open Air, Sudeckie Forum Aktywności, Piknik Sowiogórski czy Święto Włókiennika.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Głuszycy wspiera seniorów, m.in. poprzez pomoc finansową i pomoc rzeczową w postaci posiłków, usługi opiekuńcze, kierowanie do klubu seniora i dziennego domu pobytu oraz domów pomocy społecznej. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Formy świadczeń dla osób starszych (65 lat i więcej) udzielonych w gminie w latach 2019-2021

formy świadczeń	liczba osób, którym przyznano świadczenie			kwota świadczeń		
	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
zasiłki stałe dla osób powyżej 60. roku życia	18	20	22	108.068	252.278	126.629
pomoc rzeczowa						
usługi opiekuńcze	19	22	26	73.058	86.132	99.818
skierowanie do domu pomocy społecznej	29	24	24	810.759	733.687	902.040
skierowanie do Dziennego Domu Senior+	20	20	20	109.150*	92.918*	100.000*
skierowanie do Klubu Senior+	0	15	15	0*	44.166*	50.000*

* koszt prowadzenia placówki

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Głuszycy.

Warto dodać, że na realizację usług opiekuńczych dla osób starszych w lat OPS pozyskał dodatkowe środki z Programu „Opieka 75+" (25.628 zł w 2019 r., 26.420 zł w 2020 r., 38.834 zł w 2021 r.). W latach 2020-2021 Ośrodek realizował również projekt „Rozwój Usług Społecznych w Gminie Głuszyca", dzięki któremu w każdym roku wsparciem w postaci usług opiekuńczych zostało objętych

dodatkowo po 27 seniorów z terenu gminy; po 15 osób zostało skierowanych do Klubu Senior+, po 2 osoby do Dziennego Domu Senior+, a po 10 osób otrzymało wsparcie w postaci usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania i zostało objętych usługą teleopieki. W latach 2019-2021 OPS realizował także Program Wspierania Aktywności i Zapobiegania Wykluczeniu Społecznemu Seniorów pn. „Nasz Senior" dla gminy Głuszyca na lata 2019-2025, w ramach którego wdraża zadanie „Teleopieka – Bransoletka życia" (w latach 2020-2021 objęto nim po 16 osób starszych z gminy).

Na terenie gminy funkcjonują także inne, poza Ośrodkiem Pomocy Społecznej, podmioty świadczące i mogące, w razie potrzeby, świadczyć wsparcie seniorom. Są to m.in. Punkt Interwencji Kryzysowej w Głuszycy (ul. Grunwaldzka 38, 58-340 Głuszyca; udziela poradnictwa terapeutycznego i psychologicznego), Dzienny Dom Senior+ w Głuszycy (ul. 11 listopada 6a, 58-340 Głuszyca; oferuje aktywizację społeczną i integracją), Klub Senior+ w Głuszycy (ul. 11 listopada 6a, 58-340 Głuszyca; organizuje zajęcia prozdrowotne i prewencyjne, rozwijające kompetencje społeczne seniorów, poprawiające ich samopoczucie) Centrum Kultury Miejska Biblioteka Publiczna w Głuszycy (ul. Grunwaldzka 26, 58-340 Głuszyca; przy placówce działają Klub Senior+ i Uniwersytet III Wieku), Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu (al. Wyzwolenia 20-24, 58-300 Wałbrzych; w ramach rehabilitacji społecznej zajmuje się m.in. likwidowaniem barier architektonicznych), a także organizacje pozarządowe, wśród nich: Koło Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Głuszycy (ul. Pionierów 12/6, 58-340 Głuszyca), Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku (ul. Grunwaldzka 26, 58-340 Głuszyca) oraz Stowarzyszenie PRO Grzmiąca (ul. Wiejska 17, 58-340 Grzmiąca).

5. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W gminie Głuszyca funkcjonuje 5 podmiotów wykonujących działalność leczniczą oraz działają 4 apteki. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Podmioty lecznicze i apteki w gminie

lp.	nazwa jednostki	adres jednostki
1.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „UNIMED" Spółka z o.o. w Głuszycy	ul. Grunwaldzka 24, 58-340 Głuszyca
2.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej WAB-MED sp. z o.o. w Głuszycy	ul. Grunwaldzka 22a, 58-340 Głuszyca
3.	Centrum Medyczne Solaris w Głuszycy	ul. Sienkiewicza 59a, 58-340 Głuszyca
4.	Prywatny gabinet stomatologiczny w Głuszycy, Leszczyk W.	ul. Grunwaldzka 24, 58-340 Głuszyca
5.	Gabinet Ginekologiczno-Położniczy w Głuszycy, A. Małolepszy	ul. Grunwaldzka 6, 58-340 Głuszyca
6.	Apteka „Farmi" w Głuszycy	ul. Grunwaldzka 16, 58-340 Głuszyca
7.	Flos s.c. Apteka. Waligóra A.D. w Głuszycy	ul. Grunwaldzka 7, 58-340 Głuszyca
8.	Apteka Lekfarm w Głuszycy	ul. Sienkiewicza 13, 58-340 Głuszyca
9.	Apteka Stara w Głuszycy	ul. Grunwaldzka 23, 58-340 Głuszyca

Źródło danych: Urząd Miejski w Głuszycy.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2019-2021 liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej ulegała wahaniom (26.565 w 2019 r., 15.995 w 2020 r., 20.071 w 2021 r.), podobnie jak liczba porad udzielonych w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (29.593 w 2019 r., 18.613 w 2020 r. 23.417 w 2021 r.). Na niższą liczbę udzielonych porad w latach 2019-2020 miała wpływ pandemia Covid-19.

Na terenie gminy brakuje lekarzy następujących specjalizacji: psychiatra, neurolog, psychiatra, neurolog i kardiolog.

Specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgniarską dla mieszkańców gminy realizują placówki działające w Wałbrzychu: Specjalistyczny Szpital im. dr Alfreda Sokołowskiego (ul. Sokołowskiego 4, 58-309 Wałbrzych), Specjalistyczny Szpital Ginekologiczno-Położniczy im. E. Biernackiego (ul. Paderewskiego 10, 58-301 Wałbrzych), Szpital psychiatryczny (ul. Czerwonego Krzyża 3, 58-300 Wałbrzych), Niepubliczny Zakład Opieki

Zdrowotnej Centrum Pomocy Psychiatryczno-Psychologicznej „Persona" (ul. Szmidta 15, 58-300 Wałbrzych) oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Psychiatryczno-Psychologiczna „Cogito" (ul. Blankowa 50c, 58-316 Wałbrzych).

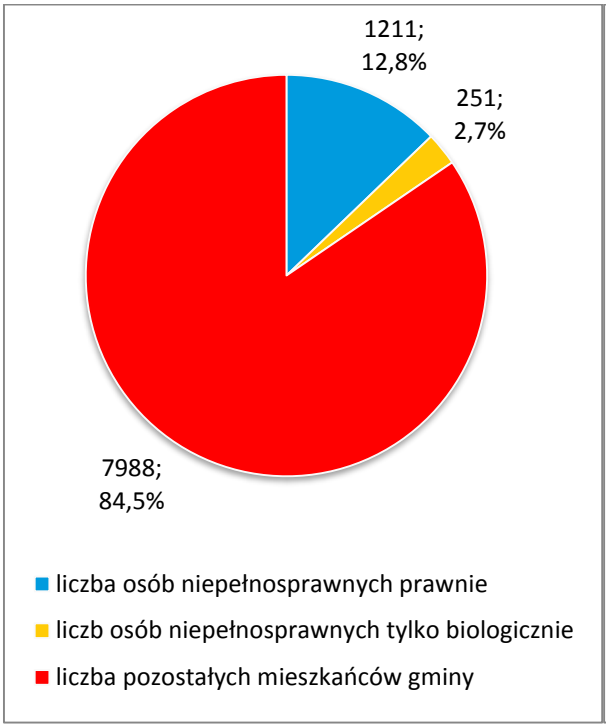
Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

Mimo upływu lat, jedynym, pełnym źródłem informacji, które na szczeblu gminnym pozwala ustalić liczbę osób z niepełnosprawnością oraz dokonać ich charakterystyki są dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku. Wyniki ostatniego, przeprowadzonego w 2011 r. Spisu nie zostały bowiem szczegółowo opracowane na szczeblu gminnym. Podobnie będzie w przypadku danych Narodowego Spisu Powszechnego 2021.

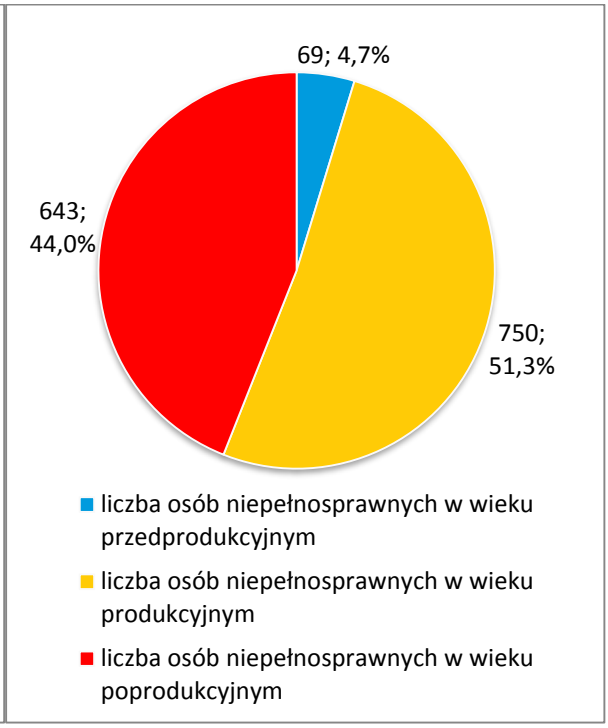
W 2002 r. w gminie Głuszyca mieszkało 1.462 osoby z niepełnosprawnością, w tym 704 mężczyzn i 458 kobiet. Wśród nich większość stanowiły osoby niepełnosprawne prawnie (1.211 osób), czyli takie, które w czasie badania posiadały aktualne orzeczenie ustalające niezdolność do pracy, stopień niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo (osoby w wieku 16 lat i więcej) lub dysponowały uprawnieniem do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego (dzieci poniżej 16 roku życia). Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, czyli takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych, stanowiły grupę 251 osób.

Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy wynosił 15,5%, a w ich strukturze wiekowej dominowały osoby w wieku produkcyjnym (750 osób) i poprodukcyjnym (643 osoby). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 22. Osoby z niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy w 2002 r.



Wykres 23. Struktura wiekowa osób z niepełnosprawnością w gminie w 2002 r.



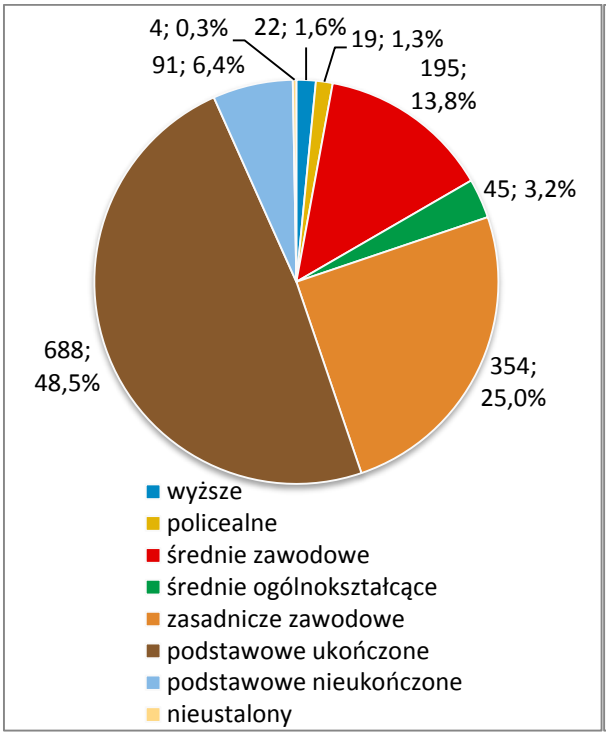
Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Osoby z niepełnosprawnością będące w wieku produkcyjnym stanowiły 12,9% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku w 2002 r. Dużo większy był udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w gronie osób w wieku poprodukcyjnym, wynosił on bowiem 40,7%.

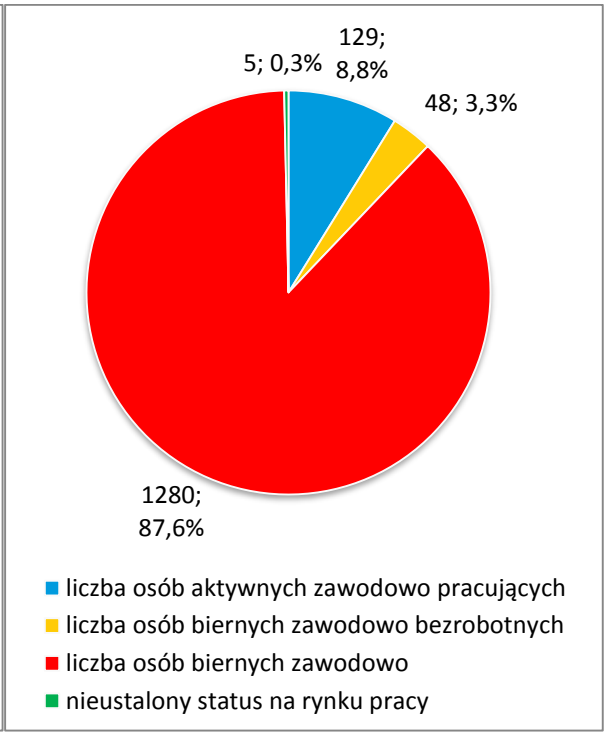
Na poziom uczestnictwa osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym ma wpływ nie tylko rodzaj i stopień niepełnosprawności czy wiek, ale również posiadane wykształcenie, a co za tym idzie przygotowanie zawodowe. W 2002 roku wśród mieszkańców gminy w wieku 13 lat i więcej dotkniętych niepełnosprawnością największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (688 osób). Niski poziom wykształcenia w znaczący sposób utrudniał osobom z niepełnosprawnością znalezienie i utrzymanie zatrudnienia. Potwierdzają to dane dotyczące poziomu ich aktywności zawodowej, z których wynika, że zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością była bierna zawodowo (1.280 osób).

Dane szczegółowe na temat poziomu wykształcenia osób z niepełnosprawnością z gminy oraz ich aktywności ekonomicznej przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 24. Osoby z niepełnosprawnością w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 r.



Wykres 25. Osoby z niepełnosprawnością w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 r.



Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Głuszycy obejmuje wsparciem część osób z niepełnosprawnością, pomagając im wypełniać role społeczne i zawodowe. W 2019 r. z powodu niepełnosprawności ze świadczeń pomocy społecznej w gminie skorzystało 103 rodziny liczące 150 osób, rok później – 101 rodzin liczących 152 osoby, a w 2021 r. – 93 rodziny liczące 135 osób.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat form pomocy udzielanej przez OPS osobom z niepełnosprawnością w gminie.

Tabela 14. Formy świadczeń dla osób z niepełnosprawnością udzielonych w gminie w latach 2019-2021

formy świadczeń	liczba osób, którym przyznano świadczenie			kwota świadczeń		
	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
zasiłek stały	80	77	71	437.681	381 969	376.685
zasiłek okresowy (z powodu niepełnosprawności)	7	6	3	4.362	8.113	4.782

dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	30	22	22	33.266	28.780	29.275
zasiłek pielęgnacyjny	269	277	278	613.868	717.813	719.395
świadczenie pielęgnacyjne	53	52	60	1.017.745	1.145.613	1.412.988
specjalny zasiłek dla opiekuna	19	19	12	141.280	144.688	87.420
zasiłek dla opiekuna	6	3	3	31.000	22.720	22.320

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Głuszycy.

Poza Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Głuszycy, do podmiotów działających na rzecz mieszkańców gminy z niepełnosprawnością należą do nich m.in.: w Wałbrzychu – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (al. Wyzwolenia 20-24, 58-300 Wałbrzych), Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy (ul. Ogrodowa 2a, 58-300 Wałbrzych), a także Domy Pomocy Społecznej w Jaskulinie (58-170 Jaskulin 13), Świebodzicach (ul. Mickiewicza 8, 58-160 Świebodzice), Rościszowie (58-250 Rościszów 84) i Ludwikowicach Kłodzkich (ul. Wiejska 9, 57-450 Ludwikowice Kłodzkie) oraz Schronisko dla kobiet i osób niepełnosprawnych w Świdnicy (ul. Św. Brata Alberta 5, 58-100 Świdnica).

6. DZIAŁANIA GMINY W ZWIĄZKU Z PANDEMIĄ COVID-19

Pandemia Covid-19 znacząco wpłynęła na większość dziedzin życia, tworząc nową rzeczywistość a z nią nowe problemy społeczne. Szczególnie uwydatniły się braki kadrowe w służbie zdrowia i domach pomocy społecznej; wyraźniej zarysowała samotność seniorów, przemoc w rodzinach, cyberprzemoc, uzależnienia behawioralne (głównie od sieci Internet), pojawiły się problemy psychiczne wynikające z izolacji.

Skutki pandemii to także groźba utraty pracy, a co za tym idzie prowadzące do ubóstwa zmniejszenie lub utrata dochodów osób i rodzin, pogorszenie stanu zdrowia z uwagi na utrudnienia w dostępie do lekarzy, w tym specjalistów (zarówno rzeczywiste, jak i wynikające z lęku pacjentów). Szczególne trudności dotknęły osoby wykluczone, w tym osoby w kryzysie bezdomności, które z powodu „zdalnego" działania większości placówek i instytucji nie mogły skorzystać z ich oferty i pomocy, ponieważ kontakt odbywał się przez telefon lub Internet – media,

do których dostępu nie mają osoby wykluczone. Analizując ofertę pomocy w związku z pandemią Covid-19, należy podkreślić, iż większy problem krył się w dotarciu z informacją o dostępnej i możliwej pomocy niż z jej rzeczywistym brakiem.

W gminie Głuszyca, mimo związanych z pandemią Covid-19 trudności finansowych oraz organizacyjnych, zachowano ciągłość udzielania wsparcia i pomocy, a także dostęp do usług publicznych. Ośrodek Pomocy Społecznej w Głuszycy monitorował sytuację osób przebywających w kwarantannie lub izolacji domowej, prowadził dyżury telefoniczne, udzielając niezbędnych informacji osobom, które potrzebowały pomocy. Jego pracownicy, we współpracy z Caritas Diecezji Świdnickiej oraz Ochotniczą Strażą Pożarną z Głuszycy Górnej dystrybuowali żywność do tych osób. Udzielali także pomocy w ramach lokalnej akcji „Pomoc zakupowa dla osób starszych, niepełnosprawnych i chorych". W 2020 r. 10 osób najuboższych, starszych i z niepełnosprawnością z gminy, dzięki ofiarności firmy cateringowej z Wrocławia, otrzymało śniadania wielkanocne.

W czasie pandemii Covid-19 samorząd gminy dokonał zakupu maseczek oraz nieodpłatnie rozdysponował je wśród mieszkańców powyżej 60. roku życia i najuboższych. Dystrybucją maseczek zajmowali się pracownicy OPS-u, przekazując je w siedzibie Ośrodka lub rozwożąc zapakowane w kopertę do skrzynek pocztowych seniorów, którzy o nie prosili. Warto dodać, że w 2020 r. gmina przystąpiła do realizacji Rządowego Programu „Wspieraj seniora", który stanowił kontynuację lokalnej akcji pn. „Pomoc zakupowa dla osób starszych, niepełnosprawnych i chorych".

W połowie maja 2022 r. stan epidemii został w Polsce zastąpiony stanem zagrożenia epidemicznego. Władze gminy oceniają, iż nabyły doświadczenie i wypracowały mechanizmy sprawnego reagowania w razie powrotu zagrożenia.

7. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

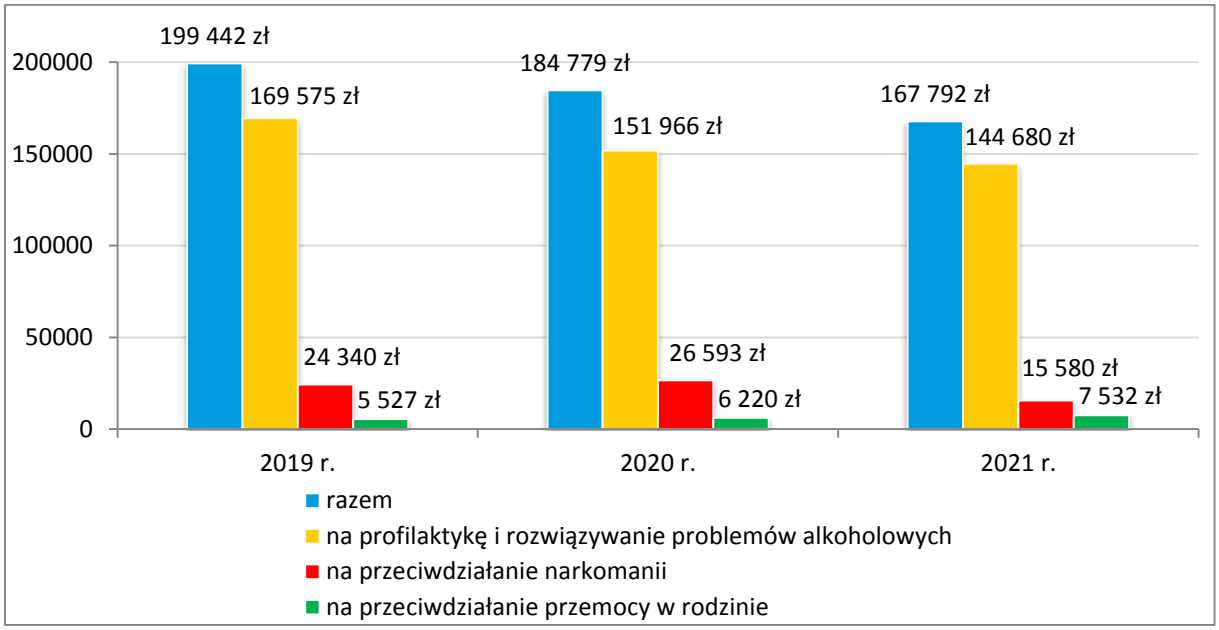
Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie, choć występuje również w rodzinach o wysokim statusie społecznym. Jej ofiarami są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby z niepełnosprawnością, starsze i chore.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie Głuszyca na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w latach 2019-2021.

Wykres 27. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2019-2021



Źródło danych: Urząd Miejski w Głuszycy.

W latach 2019-2021 wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie zmniejszała się z roku na rok (199.442 zł w 2019 r., 184.779 zł w 2020 r., 167.792 zł w 2021 r.).

Inicjowaniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz integracją społeczną osób uzależnionych w gminie Głuszyca zajmuje się Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W ramach swoich zdań Komisja m.in. podejmuje działania zmierzające do poddania się leczeniu odwykowemu osób uzależnionych od alkoholu, prowadzi rozmowy motywujące z osobami podejrzanymi o uzależnienie od alkoholu, opiniuje wnioski o udzielenie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz kontroluje przestrzeganie przez placówki handlowe zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych.

W latach 2019-2021 MKRPA, w związku z nadużywaniem alkoholu, wezwała i przeprowadziła rozmowy motywujące z odpowiednio 27, 17 i 22 osobami. Opierając się na opinii biegłych odpowiednio 22, 8 i 9 spraw zakończyło się złożeniem wniosku o leczenie odwykowe w Sądzie Rejonowym w Wałbrzychu. W analizowanym okresie Komisja była partnerem i współorganizatorem działań z zakresu profilaktyki uzależnień oraz programów edukacyjno-wychowawczych

przeciwdziałających dysfunkcją społecznym. Programy profilaktyczne realizowanie w gminnych placówkach oświatowych dotyczyły uzależnień, agresji, radzenia sobie ze stresem oraz promowanie zdrowego stylu życia. Źródłem finansowania zadań wynikających z ww. programów były środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie gminy. W latach 2019-2021 do budżetu gminy Głuszyca wpłynęło odpowiednio 211.528, 183.000 i 170.768 zł z tytułu opłat.

Obok Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy odgrywają: działające w Głuszycy – Ośrodek Pomocy Społecznej i działający przy nim Punkt Interwencji Kryzysowej, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Świetlica integracyjna oraz Komisariat Policji, w Wałbrzychu – Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia, Przychodnia Zdrowia Psychicznego i Terapii Uzależnień „Anima", Oddział Detoksykacyjny w Specjalistycznym Szpitalu im. dr Alfreda Sokołowskiego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Ośrodek Interwencji Kryzysowej, a także Zakład Lecznictwa Odwykowego dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Czarnym Borze oraz Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Bolesławcu (Oddział Leczenia Uzależnień, Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych).

Dane szczegółowe na temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie

nazwa jednostki	adres jednostki
Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Głuszycy	ul. Parkowa 9, 58-340 Głuszyca
Ośrodek Pomocy Społecznej w Głuszycy	ul. Grunwaldzka 38, 58-340 Głuszyca
Punkt Interwencji Kryzysowej przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Głuszycy	ul. Grunwaldzka 38, 58-340 Głuszyca
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	ul. Grunwaldzka 38, 58-340 Głuszyca
Świetlica integracyjna w Głuszycy	ul. Sienkiewicza, 58-340 Głuszyca
Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia w Wałbrzychu	ul. Ogrodowa 2a, 58-306 Wałbrzych

Przychodnia Zdrowia Psychicznego i Terapii Uzależnień „Anima” w Wałbrzychu	ul. Broniewskiego 83/85, 58-309 Wałbrzych
Specjalistyczny Szpital im. dr Alfreda Sokołowskiego w Wałbrzychu – Oddział detoksykacyjny	ul. Sokołowskiego 4, 58-309 Wałbrzych
Zakład Lecznictwa Odwykowego dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Czarnym Borze	ul. Parkowa 8, 58-379 Czarny Bór
Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Bolesławcu (Oddział Leczenia Uzależnień, Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych)	al. Tysiąclecia 30, 59-700 Bolesławiec
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu	al. Wyzwolenia 20-24, 58-300 Wałbrzych
Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Wałbrzychu	ul. Ogrodowa 2a, 58-300 Wałbrzych
Komisariat Policji w Głuszycy	ul. Grunwaldzka 85, 58-340 Głuszyca

Źródło danych: Urząd Miejski w Głuszycy.

W latach 2019-2021 Ośrodek Pomocy Społecznej w Głuszycy objął wsparciem z powodu alkoholizmu odpowiednio 2, 6 i 4 osoby, nie świadczył natomiast pomocy z powodu przemocy w rodzinie i narkomanii.

W działającym przy OPS-ie Punkcie Interwencji Kryzysowej usługi świadczą terapeuci uzależnień i psycholog. Obejmują one: edukację na temat uzależnień, diagnozowanie problemów, budowanie motywacji do podjęcia leczenia, prowadzenie rozmów terapeutycznych i resocjalizacyjnych oraz konsultacji psychologicznych, udzielanie wsparcia współuzależnionym członkom rodzin oraz po zakończeniu leczenia odwykowego oraz świadczenie poradnictwa prawnego. W latach 2019-2021 w ramach Punktu pomocą objęto odpowiednio 167, 155 i 115 osób.

Ośrodek był również odpowiedzialny za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie Miasta i Gminy Głuszyca. W latach 2019-2021 działaniami Zespołu objęto odpowiednio 102, 79 i 74 osoby.

8. EDUKACJA I WYCHOWANIE, OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3.

Gmina Głuszyca posiada bazę oświatową, na którą składają: przedszkole, 3 oddziały przedszkolne i 2 szkoły podstawowe. Na terenie gminy działa również 1 placówka świadcząca opiekę nad dziećmi do lat 3.

W roku szkolnym 2021/2022 do przedszkola chodziło 120 dzieci, a do oddziałów przedszkolnych – 97 dzieci, a w szkołach podstawowych naukę pobierało 591 uczniów. Opieką w żłobku objętych było 45 dzieci.

W placówce świadczącej opiekę nad dziećmi do lat 3 zatrudnionych było 6 opiekunów, w przedszkolu pracowało 10 nauczycieli, w oddziałach przedszkolnych – 6 nauczycieli, a w szkołach podstawowych nauczało 65 nauczycieli.

Dane szczegółowe na temat działających w gminie placówek oświatowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Placówki oświatowe i opieki nad dziećmi do lat 3. w gminie

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Przedszkole Samorządowe w Głuszycy	ul. Grunwaldzka 15, 58-340 Głuszyca
2.	Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej nr 2 w Głuszycy	ul. Sienkiewicza 53, 58-340 Głuszyca
3.	Oddział Przedszkolny w Głuszycy Górnej Szkoły Podstawowej nr 2 w Głuszycy	ul. Kłodzka 61, 58-340 Głuszyca Górna
4.	Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej nr 3 w Głuszycy	ul. Kolejowa 8, 58-340 Głuszyca
5.	Szkoła Podstawowa nr 2 w Głuszycy	ul. Sienkiewicza 53, 58-340 Głuszyca
6.	Szkoła Podstawowa nr 3 w Głuszycy	ul. Kolejowa 8, 58-340 Głuszyca
7.	Żłobek Gminny w Głuszycy	ul. Grunwaldzka 37, 37-530 Głuszyca

Źródło danych: Urząd Miejski w Głuszycy.

9. KULTURA, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Główną instytucją prowadzącą w gminie Głuszyca działalność kulturalną, sportową i rekreacyjną jest Centrum Kultury – Miejska Biblioteka Publiczna w Głuszycy. Placówka zajmuje się promowaniem i upowszechnianiem kultury, czytelnictwa, sportu i rekreacji oraz tworzeniem i ochroną dóbr kultury. Do podstawowych jej zadań należy: rozpoznawanie i rozbudzanie zainteresowań i potrzeb kulturalnych, czytelniczych i sportowych, organizowanie różnorodnych form edukacji kulturalnej, czytelniczej, sportowo-rekreacyjnej oraz wychowania

przez sztukę, umożliwianie indywidulanego i zespołowego uczestnictwa w różnych formach wypowiedzi artystycznej, prowadzenie kół i klubów zainteresowań, sekcji, zespołów, orkiestry dętej itp., organizowanie spektakli, koncertów, festiwali, spotkań autorskich, wystaw, odczytów, imprez sportowych oraz turystyczno-rekreacyjnych, prowadzenie działalności wydawniczej i promocyjnej w zakresie upowszechniania kultury, czytelnictwa i sportu oraz koordynowanie działań w zakresie organizacji imprez kulturalnych, czytelniczych i sportowo-rekreacyjnych.

Centrum obejmuje swoją działalnością Miejską Bibliotekę Publiczną w Głuszycy, świetlice wiejskie w Głuszycy Górnej, Grzmiącej, Kolcach i Sierpnicy oraz obiekty sportowe: boisko sportowe „Włókniarz", kompleks boisk sportowych „Moje Boisko Orlik 2012" oraz na obiekt kąpielowy. W CK-MBP swoją siedzibę mają organizacje pozarządowe: Koło Polskiego Związku Niewidomych w Głuszycy, Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Głuszycy oraz Stowarzyszenie Waligóra Run Cross.

Wśród najważniejszych imprez organizowanych na terenie gminy wymienić należy: Finał WOŚP z koncertami, „Głuszyckie Sztuka Ferie", Dyktando Miejskie, Akcja „Żonkile", Dzień Strażaka, Głuszycka Majówka, Powiatowe Obchody Narodowego Dnia Zwycięstwa, Święto Włókiennika, Gramy dla Mamy! (występy uczestników zajęć tanecznych, gitarowych i wokalnych), festyny charytatywne, Dzień Dziecka na Orliku, Piknik Sowiogórski, spektakle teatralne, Wakacyjna przygoda (półkolonie), Sudeckie Forum Inicjatyw-(koncerty gwiazd), Święto Głuszycy, piknik „Zostań strażakiem", Narodowe Czytanie, Głuszycki Piknik Militarny, Konkurs Literacki o Pióro Stanisława Michalika, Ogólnopolska Noc Bibliotek, Dzień Białej Laski, Narodowe Święto Niepodległości, Głuszycki Dzień Seniora oraz Głuszycki Jarmark Bożonarodzeniowy.

W 2021 r. Centrum Kultury – Miejska Biblioteka Publiczna w Głuszycy zatrudniało łącznie pracowników, w tym 2 pracowników w Bibliotece. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w analizowanym roku w 56 imprezach organizowanych przez Centrum uczestniczyło 4.330 osób, a liczba czytelników Biblioteki w ciągu roku wyniosła 446 (jej księgozbiór liczył 19.956 woluminów).

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

Tabela 17. Placówki kulturalne w gminie

nazwa placówki	adres placówki
Centrum Kultury – Miejska Biblioteka Publiczna w Głuszycy	ul. Grunwaldzka 26, 58-340 Głuszyca

Źródło: Urząd Miejski w Głuszycy.

Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służy dostępna na jej terenie infrastruktura sportowo-rekreacyjna, na którą składają się m.in.: boiska sportowe, basen kąpielowy i kryta pływalnia oraz place zabaw. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie

lp.	nazwa obiektu	adres obiektu
1.	Kompleks boisk sportowych „Moje Boisko Orlik 2012" w Głuszycy	ul. Dolna, 58-340 Głuszyca
2.	Basen kąpielowy w Głuszycy	ul. Dolna 2, 58-340 Głuszyca
3.	Kryta pływalnia „Delfinek" przy Szkole podstawowej nr 3 w Głuszycy	ul. Kolejowa 8, 58-340 Głuszyca
4.	Boisko sportowe „Włókniarz" w Głuszycy	ul. Dolna 2, 58-340 Głuszyca
5.	Place zabaw w gminie	miejscowości na terenie gminy

Źródło danych: Urząd Miejski w Głuszycy.

Do najważniejszych wydarzeń sportowych w gminie należą: Lokalny Animator Sportu, Bieg Tropem Wilczym, Maraton Pieszy „Sudecka Żyleta", Waligóra Run Cross-(ultra i halfmaraton górski), Liga Lekkoatletyczna Szkół Podstawowych, Bieg Szlakiem Riese, Dzień sportu na Orliku (minirozgrywki piłkarskie i siatkarskie na powitanie wakacji), bezpłatne wycieczki z przewodnikiem po Aglomeracji Wałbrzyskiej (Głuszyca – miasto włókniarzy, śladami fabrykantów), Powiatowy Turniej Pływacki, pieszy rajd z przewodnikami PTTK „Z nami po szlakach", Sudezian Rodeo Cup, „Głuszyckie Orliki"(rozgrywki piłkarskie i siatkarskie na zakończenie wakacji), Grand Prix MTB Głuszycy Podziemia Osówki w ramach Pucharu Strefy MTB Sudety, Memoriał sportowy poświęcony pamięci Piotra Wąsika, Sudety MTB Challenge.

Gmina Głuszyca posiada bogate walory turystyczne i warunki do rozwoju turystyki popularnej, turystyki aktywnej i agroturystyki. Położona w przepięknym Obniżeniu Górnej Bystrzycy na wysokości od 420 do 936 m n.p.m. w otoczeniu Gór Sowich, Kamiennych i Wałbrzyskich, słynie ze wspaniałych górskich panoram, tras Strefy MTB i podziemnych obiektów Riese. Dla miłośników kolarstwa górskiego

dostępnych jest 150 km tras rowerowych – od najłatwiejszych żółtej i pomarańczowej, po czarną i zieloną. Biegną one głównie górskimi drogami i ścieżkami i przebiegają w bezpośredniej bliskości wyjątkowych atrakcji turystycznych, m.in. w pobliżu Podziemnego Miasta Osówka -– ostatniej i najbardziej rozbudowanej kwatery Adolfa Hitlera na Dolnym Śląsku, w okolicach Doliny Pięciu Stawów oraz Kamyków – nieczynnego kamieniołomu, który przypomina górskie jeziorko i urzeka swoim niecodziennym pięknem o każdej porze roku. Trasy rowerowe prowadzą także w okolice ruin średniowiecznego zamku Rogowiec z końca XIII w., najwyżej położonego zamku w Polsce, oraz otaczają jeden z najwyższych szczytów Sudetów Środkowych – Waligórę (936 m n.p.m.). Atrakcyjne położenie gminy i oznakowanie szlaków turystycznych zachęcają również do uprawiania pieszej turystyki górskiej.

Głuszyca jest doskonałym miejscem do uprawiania wielu sportów: narciarstwa biegowego i zjazdowego, wspinaczki po lodospadach, paralotniarstwa czy turystyki konnej. W sezonie letnim czynny jest w mieście basen miejski. We wsiach letniskowych gminy znajdują się z kolei gospodarstwa agroturystyczne, które proponują całoroczny wypoczynek, oferując m.in. udogodnienia dla rodzin z dziećmi.

Historię Głuszycy dokumentują zachowane zabytki, świadczące o jej historii i kulturze. Do ważniejszych należą: Podziemne Miasto Osówka, Kamyki – dawny kamieniołom melafiru, tzw. Pałac fabrykanta w Parku Jordanowskim w Głuszycy z 1894 r., Pałac późnobarokowy (obecnie służący jako budynek mieszkalny) w Głuszycy Górnej, Zajazd „Pod Jeleniem” w Głuszycy Górnej, Kościół Matki Bożej Śnieżnej w Sierpnicy, Kościół Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Grzmiącej, Kościół Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Głuszycy Górnej, Kościół Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Głuszycy, ruiny zamku Rogowiec, a także zbudowana w połowie XIX w. linia kolejowa Wałbrzych – Kłodzko, z najdłuższymi w Polsce tunelami.

10. EKONOMIA SPOŁECZNA I SOLIDARNA

Ekonomia społeczna i solidarna to sfera będąca przejawem społeczeństwa obywatelskiego, w której działalność ekonomiczna i pożytku publicznego służy realizacji celów społecznych. Należą do nich: zatrudnianie i reintegracja osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i zagrożonych wykluczeniem społecznym (w szczególności osób z niepełnosprawnością, bezrobotnych oraz seniorów), wspieranie podmiotowości i samodzielności tych osób oraz odbudowa ich zdolności do pełniejszego uczestniczenia w życiu społecznym i zawodowym, a także działalność na rzecz rozwoju lokalnego.

Cele ekonomii społecznej i solidarnej realizowane są przez podmioty ekonomii społecznej, do których zalicza się:

- przedsiębiorstwa społeczne (np. spółdzielnie socjalne), które zatrudniają osoby zagrożone wykluczeniem społecznym;
- jednostki reintegracyjne (m.in. zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej czy centra integracji społecznej, których głównym celem jest ponowna integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- podmioty działające w sferze pożytku publicznego – organizacje pozarządowe oraz podmioty sfery gospodarczej utworzone w związku z realizacją celu społecznego – spółki non-profit i spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie np. inwalidów i niewidomych.

W gminie Głuszyca funkcjonuje 27 podmiotów ekonomii społecznej. Są to organizacje pozarządowe, z którymi samorząd gminy podejmuje wspólne działania na podstawie uchwalanego corocznie programu współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Głównym celem tej współpracy jest wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy gminą a organizacjami pozarządowymi.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat funkcjonujących w gminie podmiotów ekonomii społecznej. Uwzględniają one m.in. informacje na temat obszarów i odbiorców ich działań, które określają ich zdolności do realizacji usług społecznych, w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy

z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Tabela 19. Podmioty ekonomii społecznej w gminie

lp.	nazwa i adres organizacji	obszary działań	odbiorcy działań
1.	**Stowarzyszenie Przyjaciół Głuszycy,** ul. Grunwaldzka 30, 58-340 Głuszyca	rozwój lokalny; kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna
2.	**Lokalna Grupa Działania „Partnerstwo Sowiogórskie”,** ul. Grunwaldzka 26, 58-340 Głuszyca	rozwój lokalny; kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna
3.	**Stowarzyszenie „Nasza Sierpnica”,** ul. Świerkowa 31, 58-340 Sierpnica	rozwój lokalny kultura, sztuka, tradycja; ekologia	społeczność lokalna
4.	**Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi „Razem Kolce”,** ul. Pamięci Narodowej 39, 58-340 Kolce	rozwój lokalny	społeczność lokalna
5.	**Stowarzyszenie PRO Grzmiąca,** ul. Wiejska 17, 58-340 Grzmiąca	usługi socjalne, pomoc społeczna	osoby bezrobotne; osoby starsze, kombatanci
6.	**Stowarzyszenie „Górska Roma”,** ul. Sienkiewicza 65, lok. 9, 58-340 Głuszyca	edukacja i wychowanie; kultura, sztuka, tradycja	mniejszości narodowe i etniczne
7.	**Głuszyckie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych,** ul. Sienkiewicza 6, 58-340 Głuszyca	usługi socjalne, pomoc społeczna	dorośli z niepełnosprawnością
8.	**Polski Związek Niewidomych, Oddział w Głuszycy,** ul. Grunwaldzka 26, 58-340 Głuszyca	usługi socjalne, pomoc społeczna	osoby z niepełnosprawnością
9.	**Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Koło Głuszyca,** ul. Pionierów 12/6, 58-340 Głuszyca	ochrona zdrowia, usługi socjalne, pomoc społeczna	osoby starsze, osoby chore, dorośli z niepełnosprawnością, kombatanci
10.	**Stowarzyszenie „Pomoc Dziecku” w Głuszycy,** ul. Grunwaldzka 28, 58-340 Głuszyca	usługi socjalne, pomoc społeczna	dzieci, młodzież; dzieci z niepełnosprawnością
11.	**Stowarzyszenie Miłośników Historii Górnictwa „Wałbrzyska Grupa Sztolniowa”,** ul. Sienkiewicza 49, lok. 2, 58-340 Głuszyca	kultura, sztuka, tradycja	wszyscy zainteresowani
12.	**Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku,** ul. Grunwaldzka 26, 58-340 Głuszyca	edukacja, wychowanie	osoby starsze, kombatanci
13.	**Grupa Sztolniowa Klin,** ul. Kłodzka 4, lok. 10, 58-340 Głuszyca Górna	kultura, sztuka, tradycja	wszyscy zainteresowani
14.	**Federacja Organizacji Katolickich,** ul. 11 Listopada 6a, 58-340 Głuszyca	wsparcie dla organizacji pozarządowych	organizacje pozarządowe

15.	**Zespół „Caritas" przy parafii Chrystusa Króla,** ul. 11 Listopada 2a, 58-340 Głuszyca	usługi socjalne, pomoc społeczna	społeczność lokalna
16.	**Fundacja „Katolicka Inicjatywa Berit",** ul. 11 Listopada 21, 58-340 Głuszyca	kultura, sztuka, tradycja; edukacja, wychowanie	społeczność lokalna
17.	**Fundacja Dobrych Czasów,** ul. Pamięci Narodowej 41, 58-340 Kolce	rozwój lokalny; prawa człowieka, demokracja, prawo	społeczność lokalna
18.	**Miejski Klub Sportowy „Włókniarz",** ul. Dolna 2, 58-340 Głuszyca	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
19.	**Klub Sportowy „Berit" Głuszyca,** ul. 11 Listopada 21, 58-340 Głuszyca	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
20.	**Uczniowski Klub Sportowy „Gim Głuszyca",** ul. Grunwaldzka 37, 58-340 Głuszyca	sport, turystyka, rekreacja, hobby	dzieci i młodzież
21.	**Uczniowski Klub Sportowy „Głuszyca",** ul. Sienkiewicza 4, 58-340 Głuszyca	sport, turystyka, rekreacja, hobby	dzieci i młodzież
22.	**Klub Sportów Siłowych Ronin,** ul. Grunwaldzka 33, 58-340 Głuszyca	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
23.	**Stowarzyszenie Waligóra Run,** ul. Grunwaldzka 26, 58-340 Głuszyca	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
24.	**Stowarzyszenie Strefa MTB Sudety,** ul. Grunwaldzka 28a, 58-340 Głuszyca	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
25.	**Głuszycki Klub Karate Kyokushin Kan,** ul. Grunwaldzka 81, lok. 5, 58-340 Głuszyca	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
26.	**Stowarzyszenie „Ekipa Rozkręt",** ul. Graniczna 12, 58-340 Głuszyca	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
27.	**Ochotnicza Straż Pożarna w Głuszycy Górnej,** ul. Kłodzka 15, 58-340 Głuszyca Górna	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna

Źródło danych: Urząd Miejski w Głuszycy.

Na 2023 r. Gmina Głuszyca zaplanowała zlecanie w trybach, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, następujących usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oraz zadań publicznych, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie:

- organizowanie aktywnego wypoczynku dla dzieci i młodzieży,
- prowadzenie świetlicy integracyjnej,

- wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej,
- szkolenie sportowe dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców gminy oraz organizacja i udział w zawodach sportowych,
- pomoc społeczna,
- przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym,
- promocja zdrowego stylu życia poprzez zintegrowanie działań profilaktycznych z aktywnością sportową,
- podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowych, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,
- działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym.

11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Głuszyca czuwa Komisariat Policji w Głuszycy. Według jego danych, w 2021 r. na terenie gminy Głuszyca stwierdzono 140 przestępstw (wykryto 126 z nich), w przypadku których ustalono 144 sprawców. Wśród stwierdzonych przestępstw dominowały przestępstwa polegające prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego (39) i przestępstwa narkotykowe (21).

Dane szczegółowe na temat przestępstw popełnionych w gminie w 2021 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Przestępstwa popełnione w gminie w 2021 r.

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw stwierdzonych	liczba sprawców	wiek sprawców
rozbój	1	1	18 lat
włamanie	11	1	59 lat
Kradzież cudzej rzeczy	11	12	najmłodszy – 28 lat, najstarszy – 65 lat (średnia: 37 lat)
bójka i pobicie	2	7	najmłodszy – 22 lata, najstarszy – 48 lat (średnia: 32 lata)
uszkodzenie ciała	4	8	najmłodszy – 28 lat, najstarszy – 69 lat (średnia: 42 lata)
zniszczenie mienia	6	10	najmłodszy – 19 lat, najstarszy – 58 lat (średnia: 40 lat)
przestępstwo narkotykowe	21	21	najmłodszy – 20 lat, najstarszy – 46 lat (średnia: 32 lata)
prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego	39	39	najmłodszy – 19 lat, najstarszy – 68 lat (średnia: 39 lat)
zgwałcenie	2	2	18 i 60 lat
kradzież energii	1	1	57 lat
inne przestępstwa kryminalne	42	42	najmłodszy – 18 lat, najstarszy – 67 lat (średnia: 34 lata)

Źródło: Komisariat Policji w Głuszycy.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Głuszycy obejmuje wsparciem osoby mające trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. W 2019 r. z tego powodu z pomocy społecznej w gminie skorzystały 2 osoby, a w 2021 r. – 3 osoby. W 2020 r. OPS nie udzielał z tej przyczyny wsparcia.

Na terenie gminy Głuszyca ochronę przeciwpożarową zapewnia jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej z Głuszycy Górnej.

12. KWESTIA UCHODŹCÓW

Nie wiadomo dokładnie, ile osób uchodźczych przebywa obecnie w Polsce w związku z kryzysem wojennym za jej wschodnią granicą, niemniej szacuje się, że w różnych okresach 2022 r. granicę kraju przekroczyło od 4 do 5 mln osób – kobiet, mężczyzn, dzieci, seniorów czy osób z niepełnosprawnościami. Sytuacja pozostawała dynamiczna – część uchodźców podążała do innych krajów, niektórzy wracali do Ukrainy, część pozostała w Polsce. W połowie 2022 r. obywatelom Ukrainy nadano ponad 1 milion numerów PESEL. Z uwagi na niemożność określenia, jak potoczy się i rozwinie kryzys wojenny za wschodnią granicą Polski niezbędne jest tworzenie polityki migracyjnej zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym.

W pierwszych tygodniach wojny w Ukrainie jednostki samorządowe stanęły przed obowiązkiem i potrzebą zapewnienia schronienia uchodźcom. Wśród krótkookresowych wyzwań znalazły się podstawowe, jak zapewnienie lokum i żywności, dostępu do opieki zdrowotnej, edukacji i rynku pracy. Z upływem czasu pojawiały się kolejne, m.in. konieczność świadczenia pomocy psychologicznej osobom w traumie. Przewidywane są również następne wyzwania, a wśród najważniejszych wymienia się potrzebę integracji oraz zapobieganie konfliktom migranckim, w tym agresji na tle narodowościowym.

W gminie Głuszyca zarejestrowano 100 obywateli Ukrainy szukających schronienia przed konfliktem wojennym. Jej samorząd zapewnia uchodźcom schronienie i wyżywienie, udziela pomocy rzeczowej, dostarczając odzież, artykuły żywnościowe i higieniczne. Uchodźcy korzystają także ze wsparcia finansowego i poradnictwa. Z powodu bariery językowej występują jednak trudności w udzielaniu specjalistycznej pomocy dzieciom i młodzieży szkolnej.

W związku z napływem obywateli Ukrainy, Ośrodek Pomocy Społecznej w Głuszycy zarekomendował utworzenie grup wsparcia dla dorosłych obywateli Ukrainy oraz organizowanie zajęć integracyjnych dla dzieci i młodzieży z Ukrainy. W opinii przedstawicieli gminy, w dłuższej perspektywie nie jest ona przygotowana na udzielanie dalszego wsparcia uchodźcom.

Z danych Narodowego Spisu Powszechnego 2021 wynika, że w porównaniu do spisu z 2011 r. dwukrotnie wzrosła liczba osób z obywatelstwem innego kraju mieszkających na terenie Polski, w tym czterokrotnie liczba obywateli Ukrainy. Wobec powyższego, obecnie, po wybuchu wojny za wschodnią granicą kraju, tym bardziej należy brać pod uwagę możliwość dalszego wzrostu liczby osób narodowości ukraińskiej zamierzających na dłużej lub na stałe pozostać w Polsce. Z ankiet przeprowadzanych wśród uchodźców w połowie 2022 r. wynika, że 1/3 badanych deklarowała chęć pozostania w Polsce także po zakończeniu wojny. W późniejszych badaniach udział ten nieco się zmniejszył, niemniej nie można przewidzieć, jak będzie on kształtował się w przyszłości.

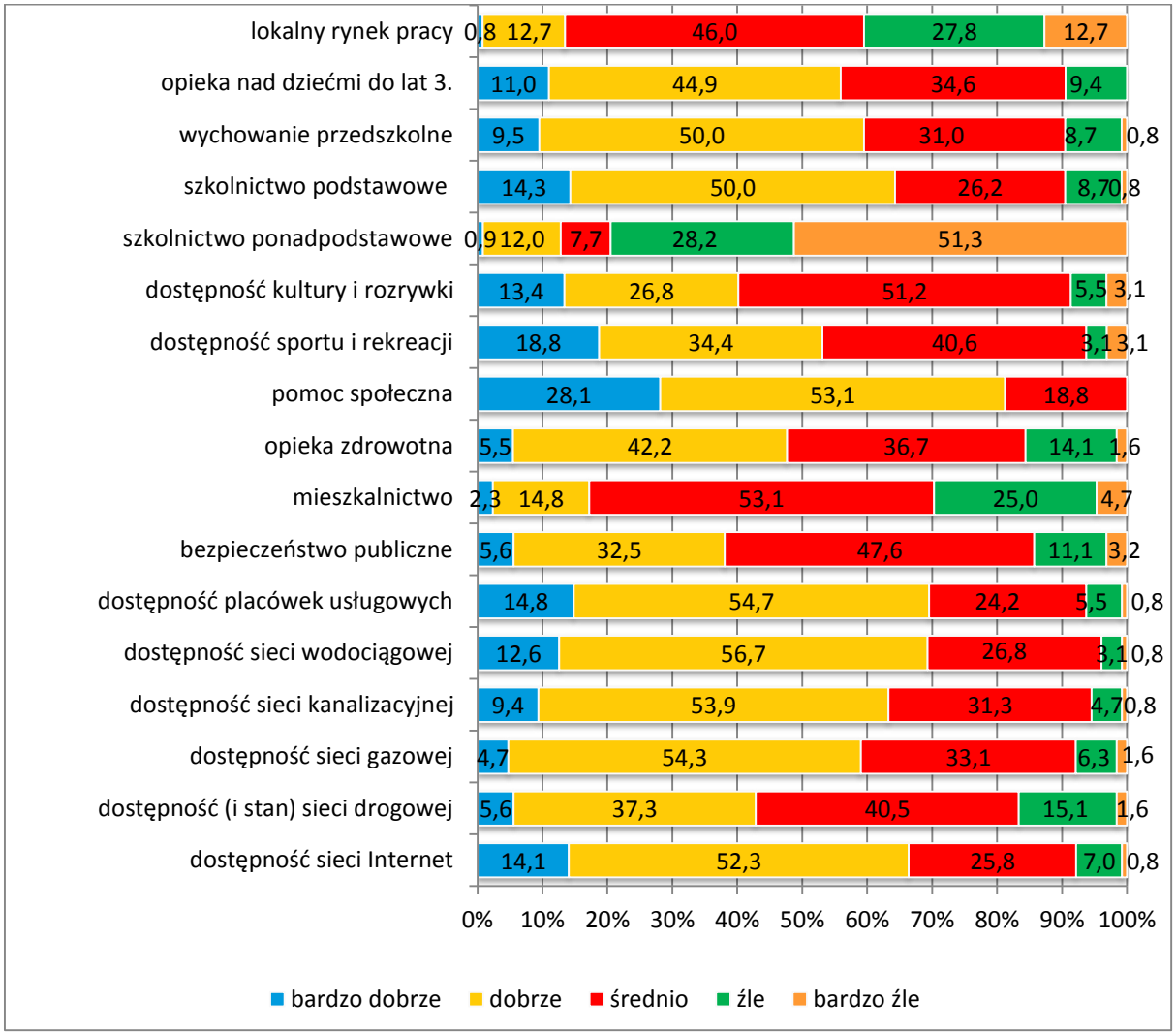
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Głuszyca posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Burmistrza i jego Zastępcy, Sekretarza, Skarbnika, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Miejskiego, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, w tym placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 128 wypełnionych anonimowo ankiet.

W pierwszym pytaniu poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 28. Warunki życia w gminie



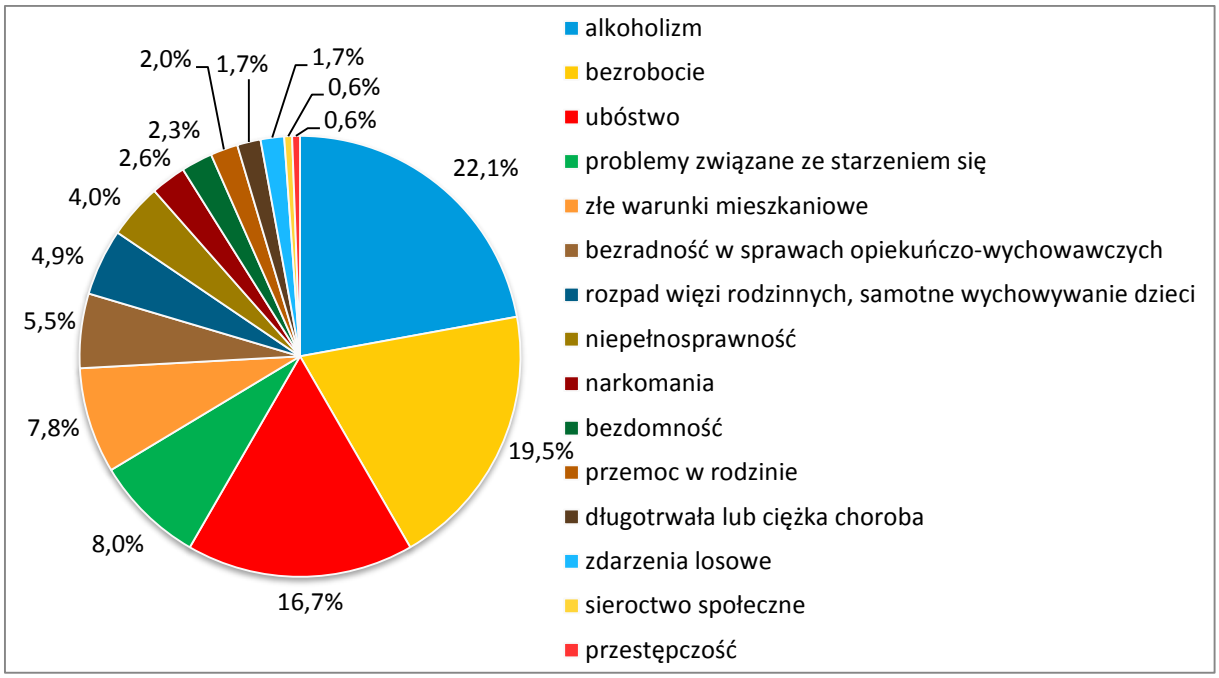
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najlepiej ocenili pomoc społeczna (łącznie 81,2% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz dostępność placówek usługowych (w sumie 69,5% ocen dobrych i bardzo dobrych) i sieci wodociągowej (łącznie 69,3% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najgorzej badani ocenili z kolei dostęp do szkolnictwa ponadpodstawowego (w sumie 79,5% ocen bardzo złych i złych), a także lokalny rynek pracy (łącznie 40,5% ocen złych i bardzo złych) i sytuację mieszkaniową (w sumie 29,7% ocen złych i bardzo złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotykają mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 29. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

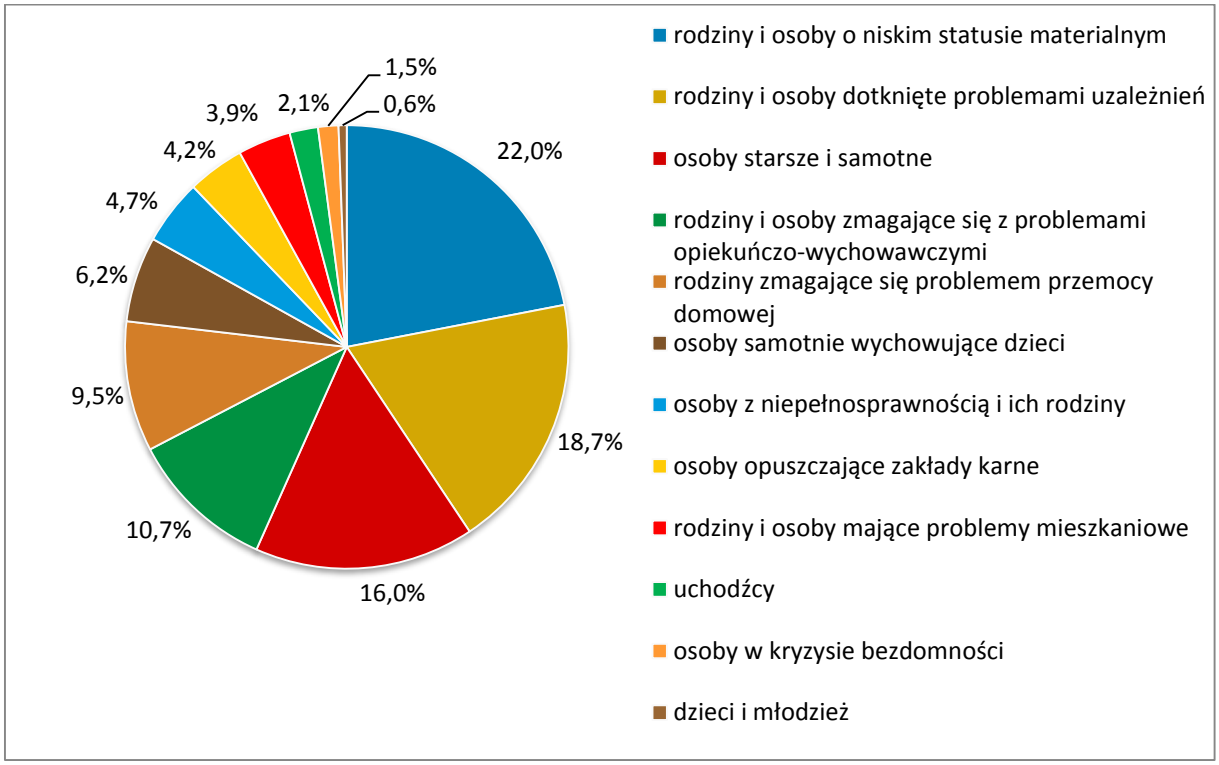


Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Za problemy, który najczęściej dotykają mieszkańców gminy, respondenci uznali alkoholizm (22,1%), bezrobocie (19,5%), a także ubóstwo (16,7%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 30. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

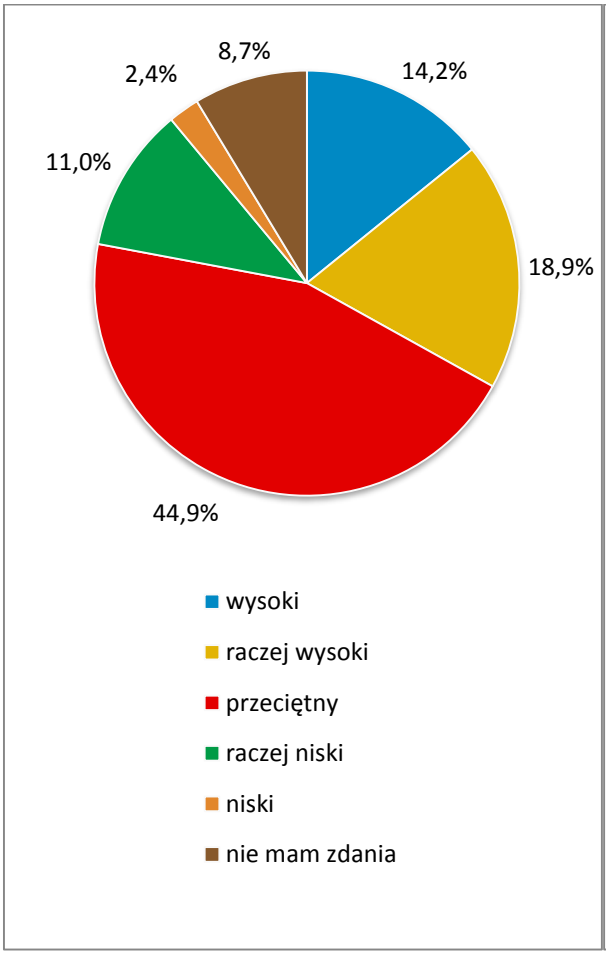


Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

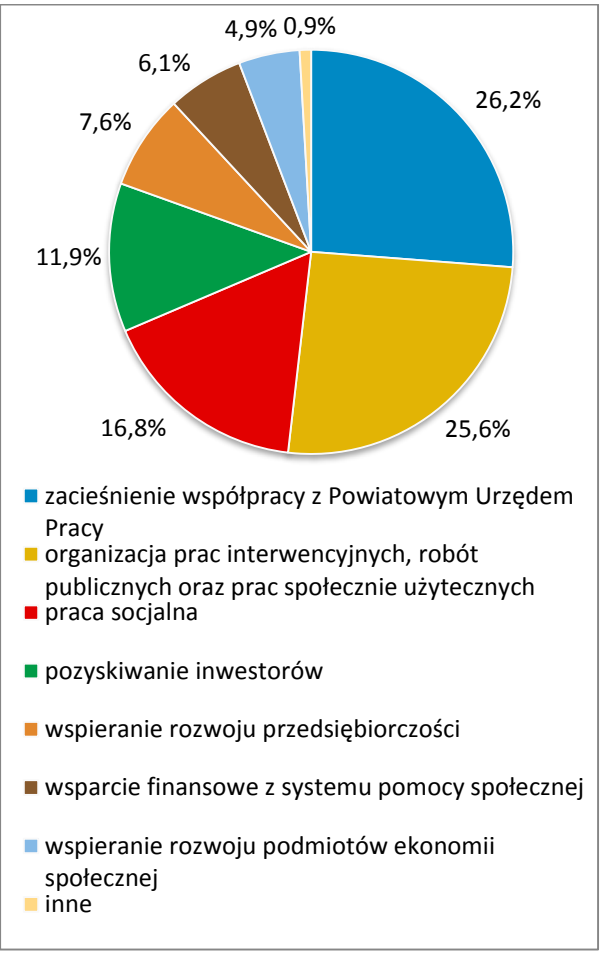
Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby o niskim statusie materialnym (22%), rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (18,7%) oraz osoby starsze i samotne (16%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 31. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?



Wykres 32. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?



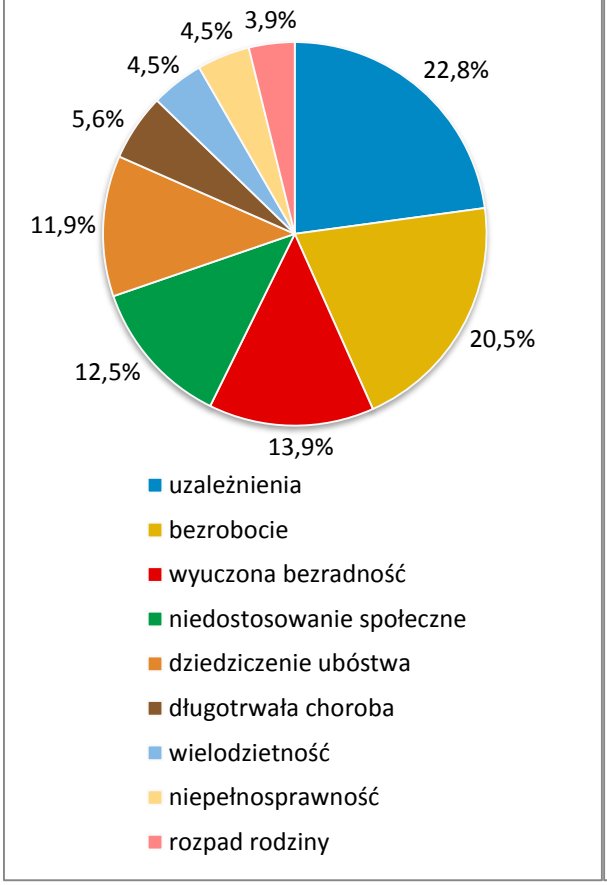
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej ankietowanych (44,9%) stwierdziło, że poziom bezrobocia w gminie jest przeciętny. Jednocześnie zdaniem łącznie 33,1% badanych jest on raczej wysoki lub wysoki.

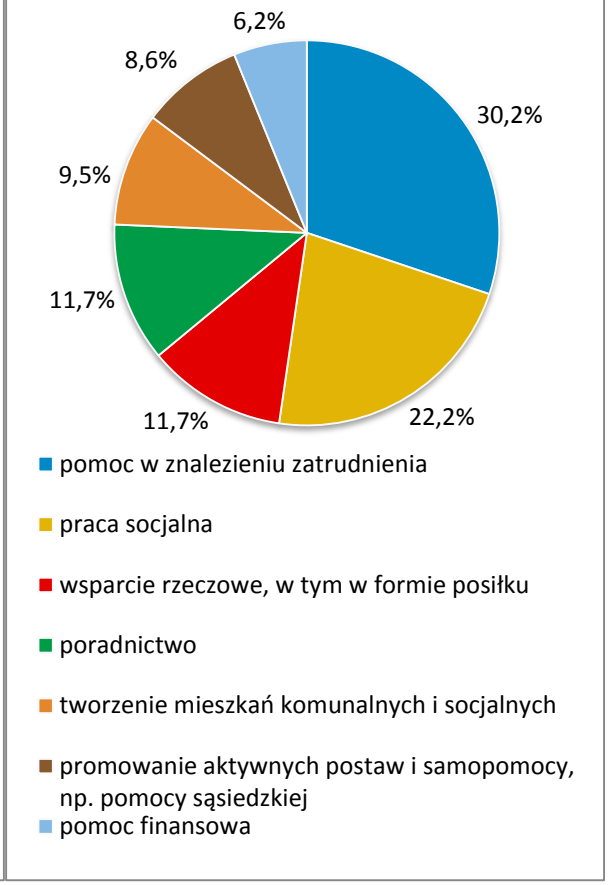
Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, respondenci najczęściej wymieniali: zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń; 26,2%), organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych (25,6%), prowadzenie pracy socjalnej (16,8%) oraz pozyskiwanie inwestorów (11,9%).

W odpowiedzi na następne pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 33. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?



Wykres 34. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?



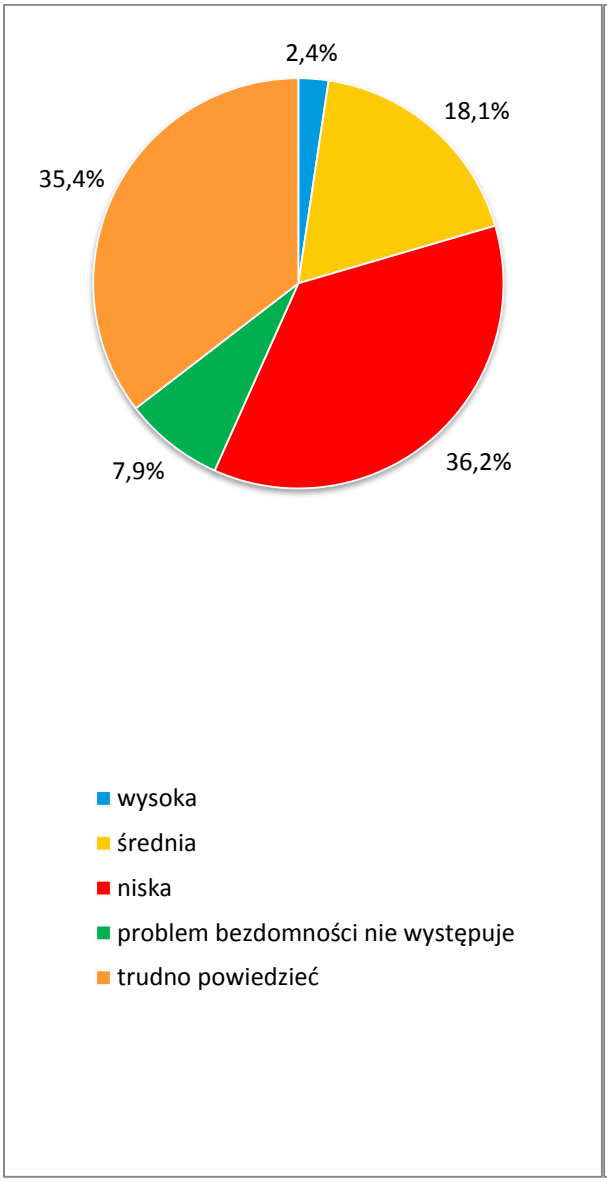
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali uzależnienia (22,8%) i bezrobocie (20,5%).

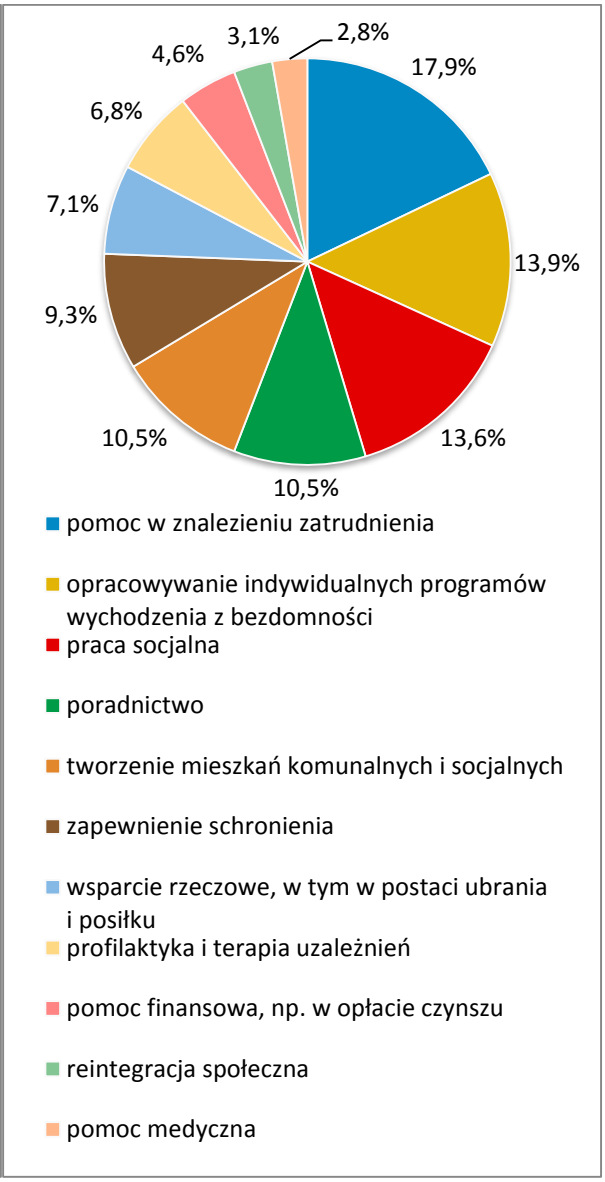
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa, należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (30,2%). Za ważne ankietowani uznali także prowadzenie pracy socjalnej (22,2%).

W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 35. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?



Wykres 36. Jakie działania byłby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?



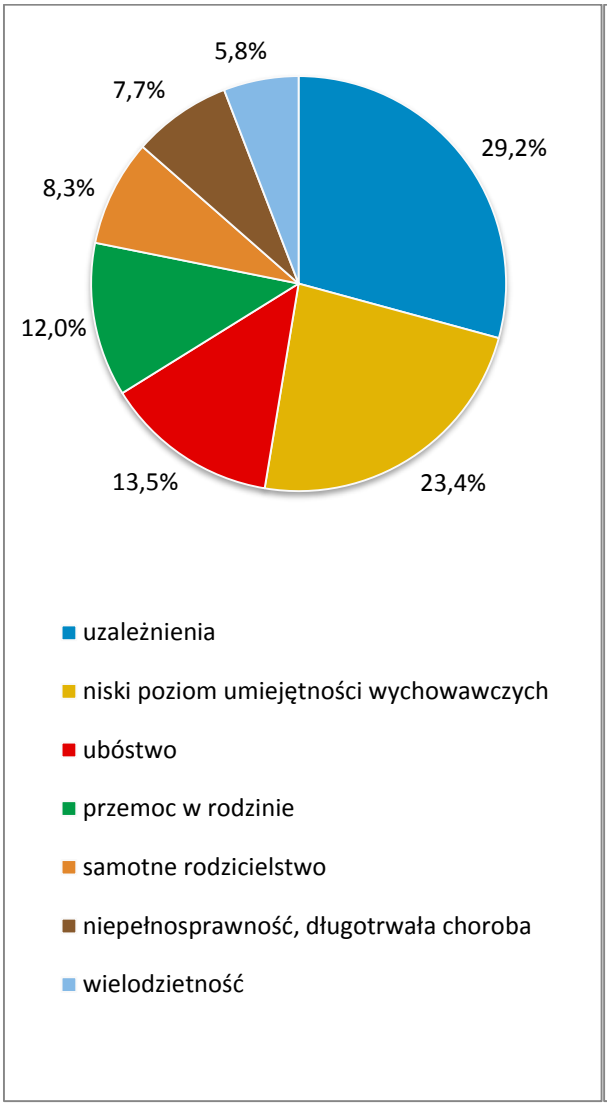
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych (36,2%) stwierdziło, że skala bezdomności w gminie jest niska. Jednocześnie 35,4% respondentów nie miało zdania na ten temat, a zdaniem 18,1% ankietowanych problem bezdomności w gminie nie występuje.

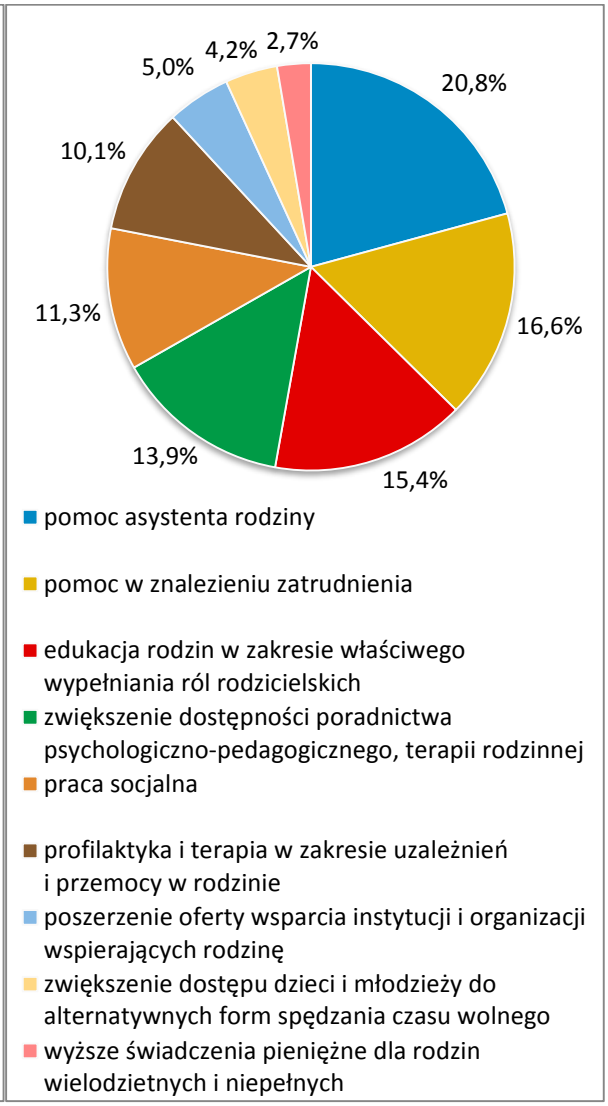
W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (17,9%), opracowywanie indywidulanych programów wychodzenia z bezdomności (13,9%) oraz prowadzenie pracy socjalnej (13,6%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 37. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie



Wykres 38. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?



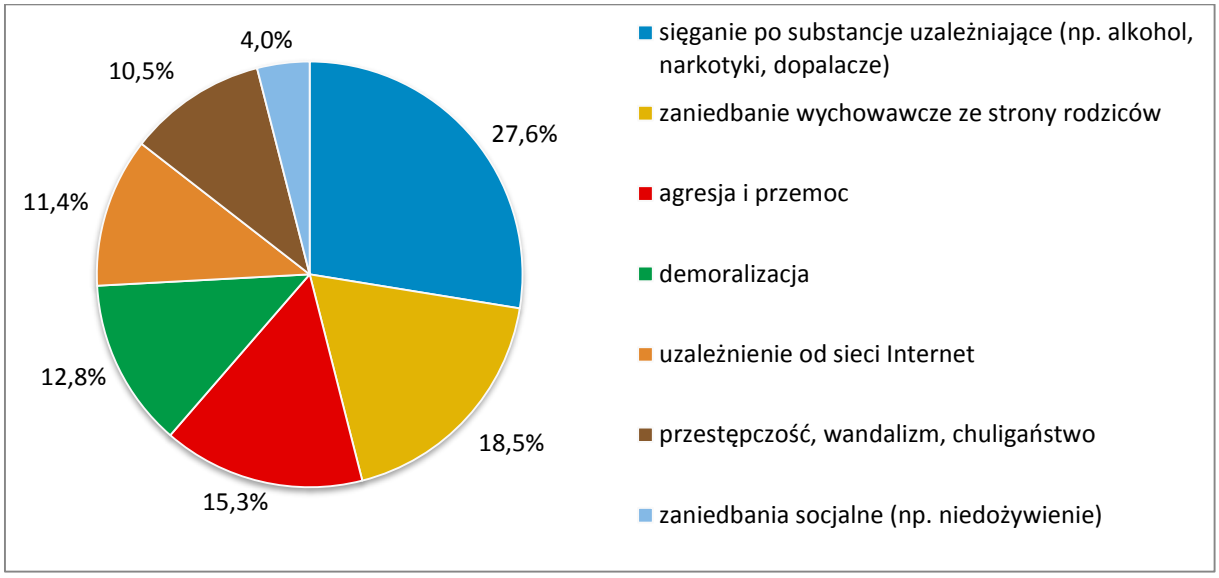
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w gminie są uzależnienia (29,2%) oraz niski poziom umiejętności wychowawczych (23,4%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali świadczenie wsparcia przez asystenta rodziny (20,8%), udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (16,6%), edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich (15,4%) oraz zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego i terapii rodzinnej (13,9%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 39. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

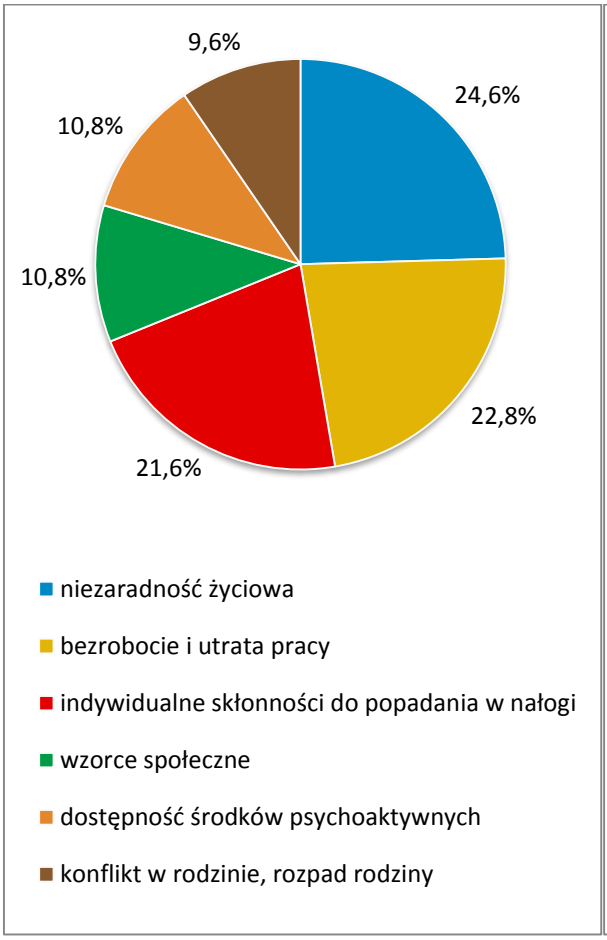


Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

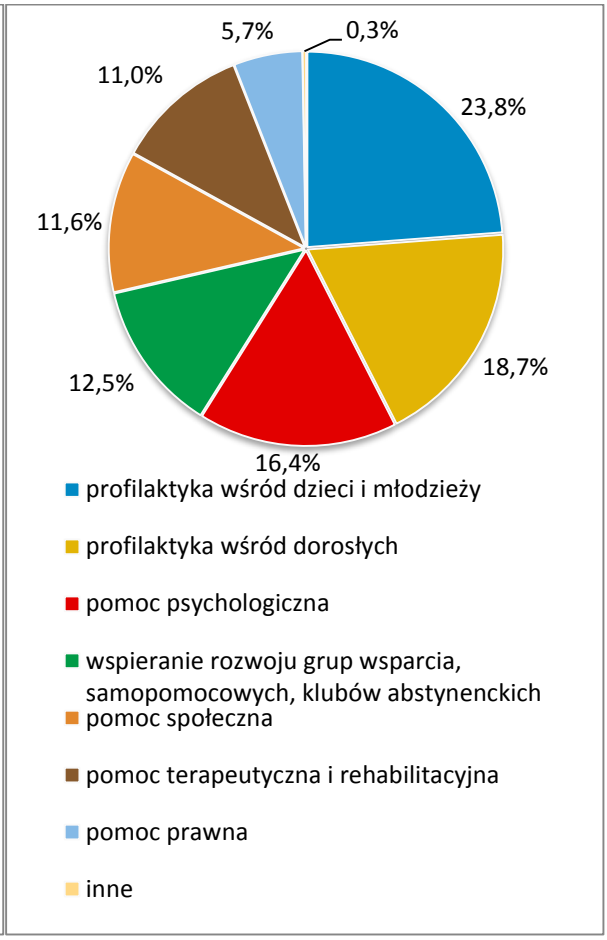
Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze (27,6%), zaniedbanie wychowawcze ze strony rodziców (18,5%) oraz agresja i przemoc (15,3%).

W następnych pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 40. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy



Wykres 41. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?



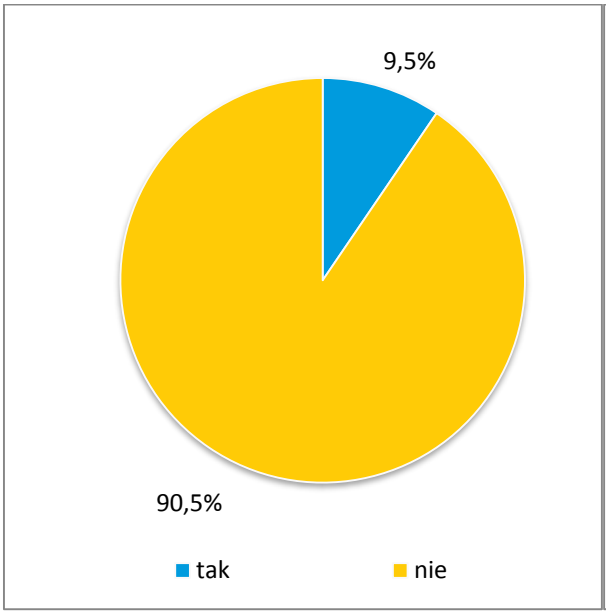
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli niezaradność życiową (24,6%), bezrobocie i utratę pracy (22,8%) oraz indywidualne skłonności do popadania w nałogi (21,6%).

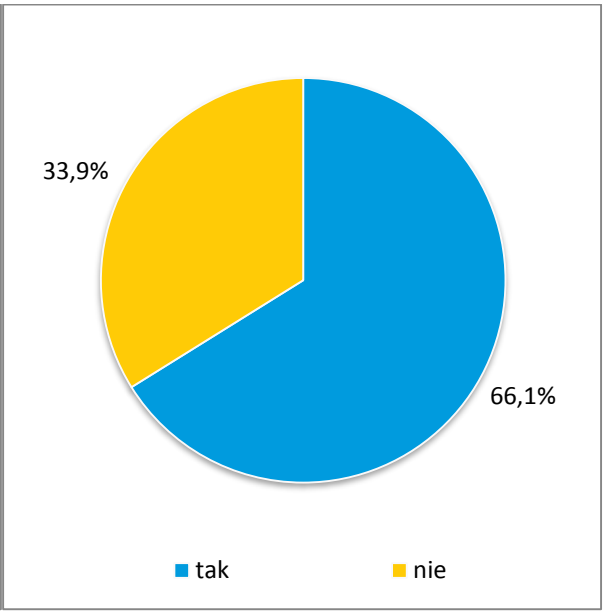
Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (23,8%) oraz dorosłych (18,7%), a także zapewnieniu dostępu do pomocy psychologicznej (16,4%).

Następnie zapytano badanych o doświadczenie i znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 42. Czy doświadczyła Pani/doświadczył Pan przemocy?



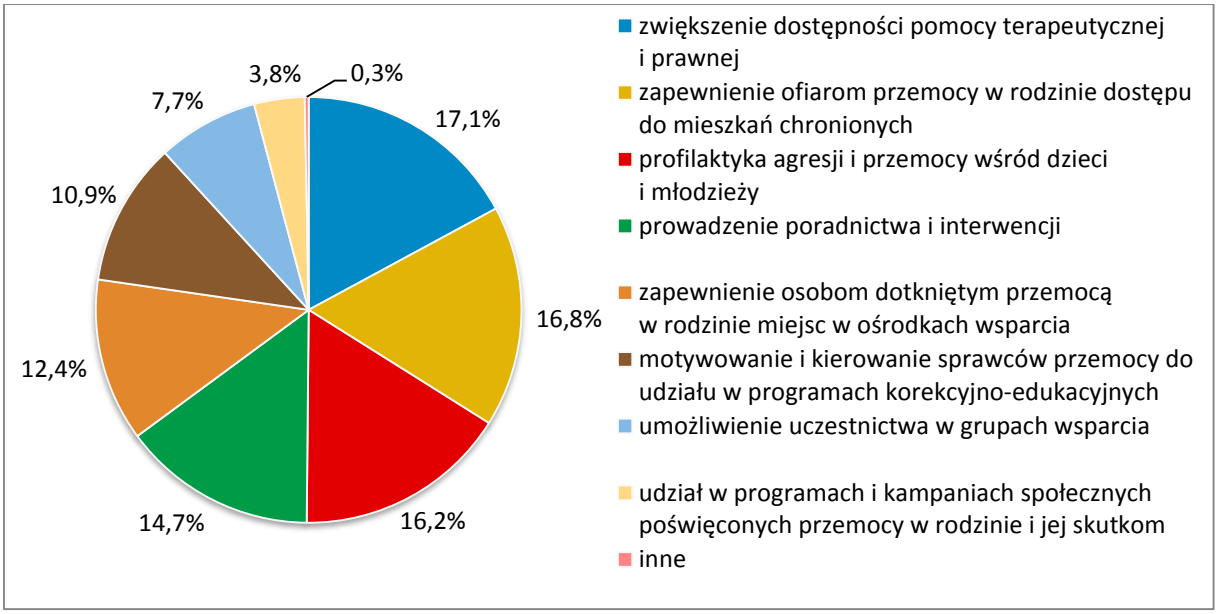
Wykres 43. Czy słyszała Pani/słyszał Pan o osobach w gminie, które doświadczyły przemocy?



Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość respondentów (90,5%) odpowiedziała, że nie doświadczyła przemocy. Jednocześnie 66,1% ankietowanych przyznało, że słyszało o osobach w gminie, które doświadczyły tego problemu.

Wykres 44. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

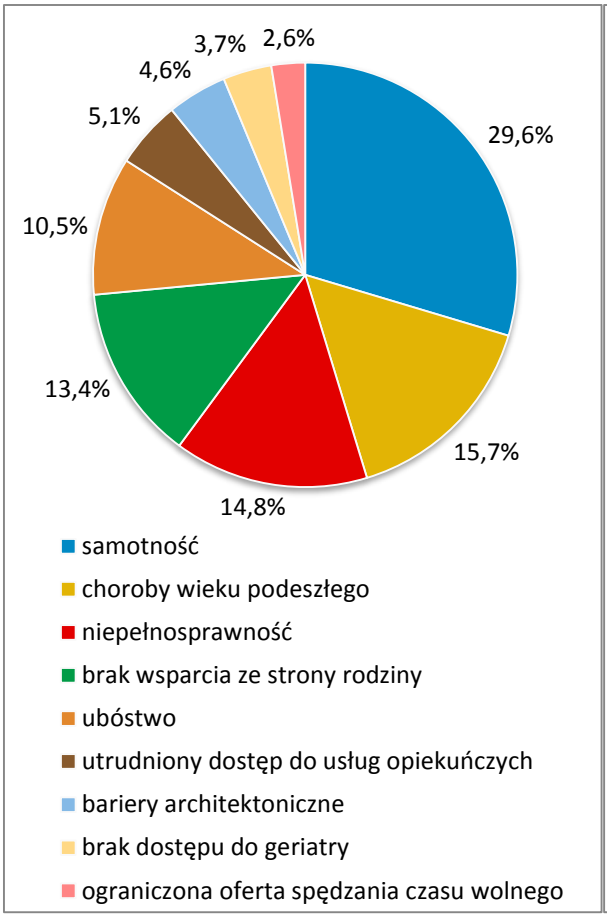


Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

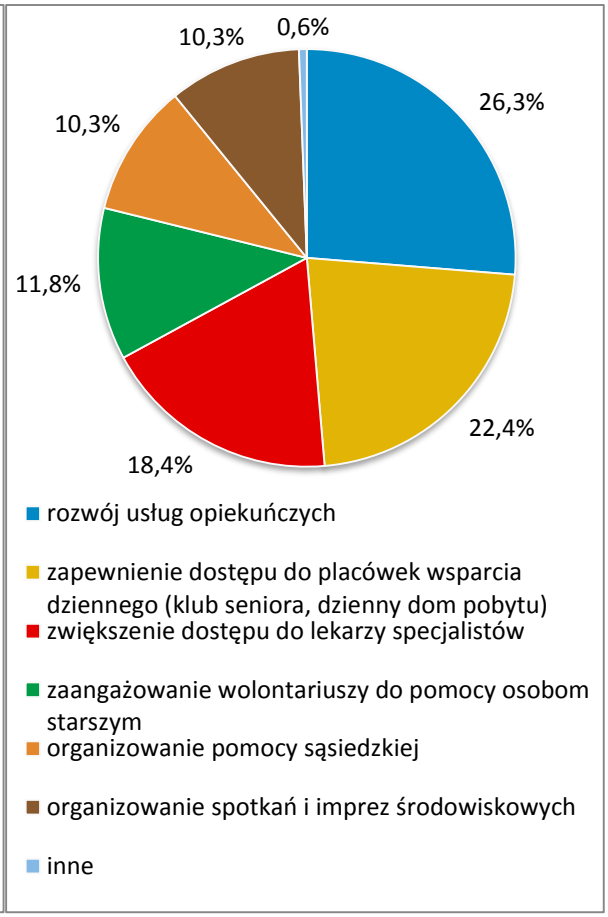
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej i prawnej (17,1%), zapewnić ofiarom przemocy w rodzinie dostępu do mieszkań chronionych (16,8%), prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży (16,2%) oraz prowadzić poradnictwo i interwencje (14,7%).

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie, oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 45. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy



Wykres 46. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?



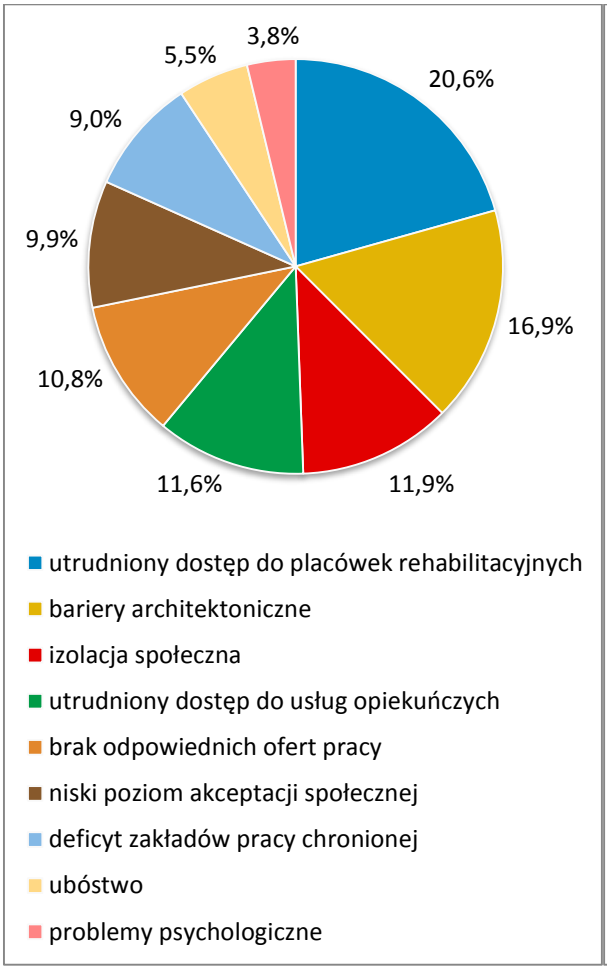
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotykają seniorów w gminie, są samotność (29,6%), a także choroby wieku podeszłego (15,7%), niepełnosprawność (14,8%) i brak wsparcia ze strony rodziny (13,4%).

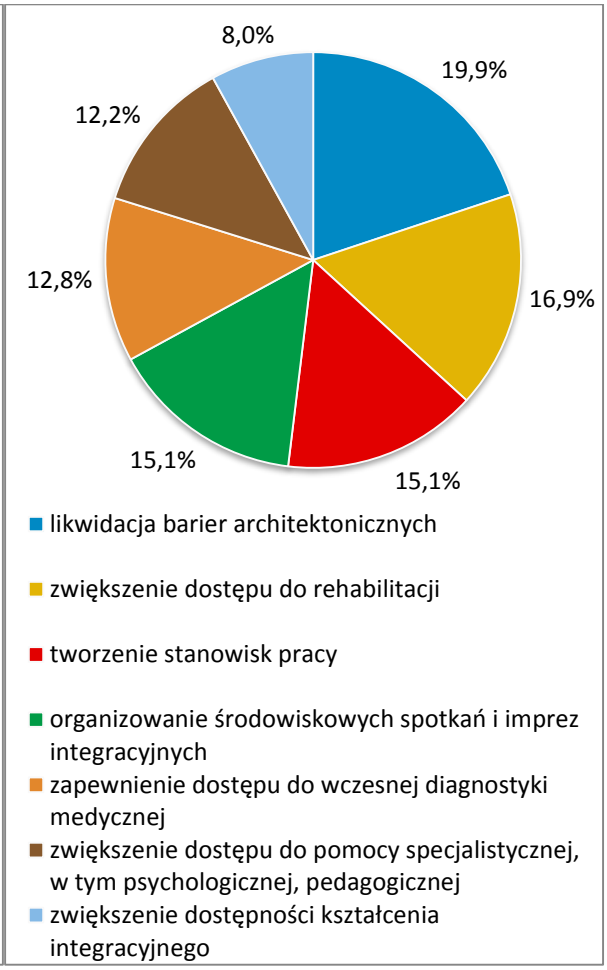
Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: rozwój usług opiekuńczych (26,3%), zapewnienie dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; 22,4%) oraz zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (18,4%).

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszy ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 47. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością z gminy



Wykres 48. Jakie działania umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym?



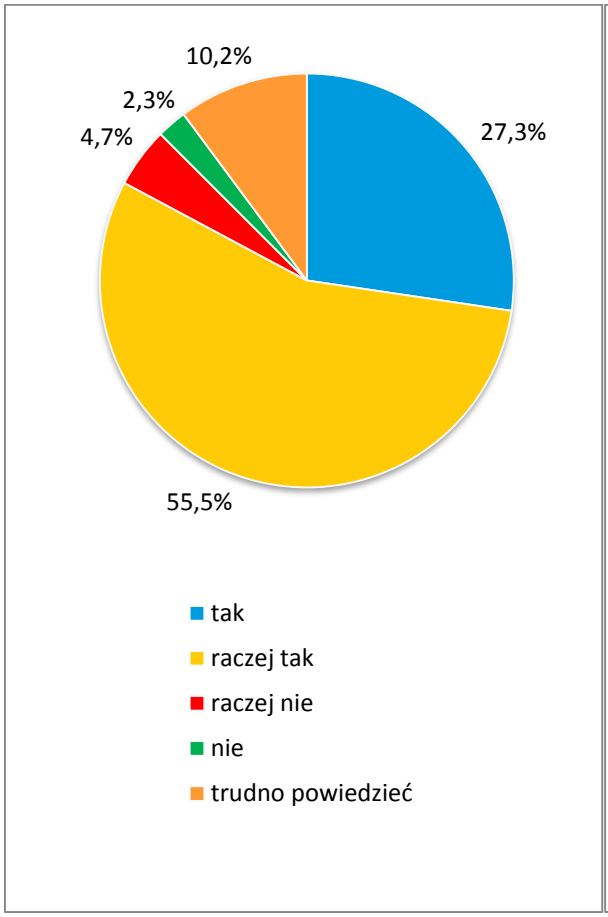
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy, są: utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (20,6%) i bariery architektoniczne (16,9%).

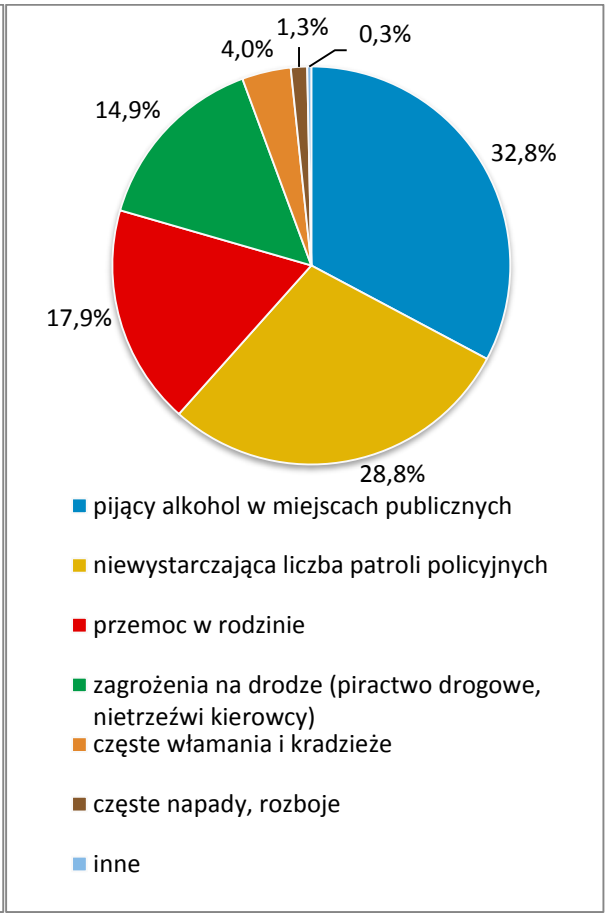
W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na likwidacji barier architektonicznych (19,9%), zwiększeniu dostępu do rehabilitacji (16,9%) tworzeniu stanowisk pracy oraz organizowaniu środowiskowych spotkań i imprez integracyjnych (po 15,1%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 49. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?



Wykres 50. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

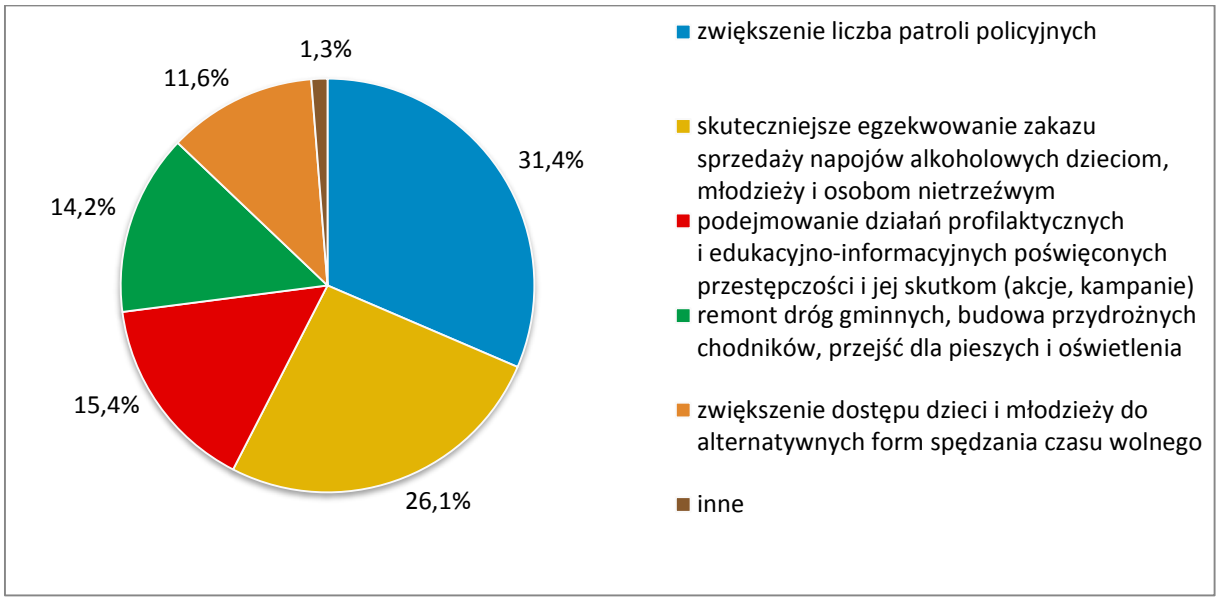


Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 82,8%) stwierdziła, że czuje się raczej bezpiecznie bądź bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Jedynie 7% ankietowanych było odmiennego zdania.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (32,8%), niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (28,8%), a także przemoc w rodzinie (17,9%) oraz zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 14,9%).

Wykres 51. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?



Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdaniem ankietowanych na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłyby takie działania, jak zwiększenie liczby patroli policyjnych (31,4%), skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (26,1%), a także podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie; 15,4%) oraz remont dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (14,2%).

14. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Analizę SWOT przeprowadzoną na potrzeby niniejszego dokumentu przedstawiono poniżej.

Tabela 21. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
▪ zachęcanie inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy; funkcjonowanie wałbrzyskiej strefy ekonomicznej i Strefy Aktywności Gospodarczej w Głuszycy ▪ współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania informacji o kursach i szkoleniach, ofertach pracy, usługach poradnictwa zawodowego oraz organizacji prac społecznie użytecznych, robót interwencyjnych, staży ▪ zapewnianie wsparcia osobom w kryzysie bezdomności i wychodzącym z bezdomności ▪ zapewnianie rodzinom dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia ze strony asystenta rodziny ▪ efektywna praca socjalna ▪ funkcjonowanie żłobka i dobry dostęp do szkolnictwa podstawowego ▪ zapewnianie dostępu do kształcenia integracyjnego ▪ działalność Centrum Kultury Miejskiej Biblioteki Publicznej; m.in. działalność grup teatralnych dla dzieci i dorosłych	▪ niewystarczająca liczba miejsc pracy w gminie ▪ brak w gminie podmiotów ekonomii społecznej w formie przedsiębiorstw społecznych ▪ nieodpowiednie zasoby mieszkań komunalnych, w tym socjalnych ▪ brak w gminie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci ▪ niedostateczny dostęp do opieki przedszkolnej ▪ niewystarczający, w stosunku do potrzeb, dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży ▪ mała aktywność młodzieży ▪ niedostateczny dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej ▪ brak w gminie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ niewystarczająca w stosunku do potrzeb działalność profilaktyczna, informacyjna i edukacyjna w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie wśród dzieci, młodzieży

- działalność świetlicy integracyjnej
- dobrze rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna
- funkcjonująca na terenie gminy bezpłatna Głuszycka Komunikacja Publiczna
- dobra dostępność podstawowej opieki zdrowotnej
- działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin i Punktu Interwencji Kryzysowej przy OPS
- funkcjonowanie w gminie mieszkania chronionego wspieranego dla osób w kryzysie
- świadczenie w gminie usług opiekuńczych
- funkcjonowanie Klubu Seniora+ i Domu Dziennego Senior+
- realizowanie różnorodnych programów na rzecz osób starszych
- działalność Stowarzyszenia Uniwersytet Trzeciego Wieku, Głuszyckiego Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych, Oddziału Związku Niewidomych, Koła Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów
- istnienie w gminie bazy rehabilitacyjnej
- dobrze wykwalifikowana i stale podnosząca kwalifikacje kadra OPS-u
- odpowiednia jakość obsługi klienta pomocy społecznej
- pozyskiwanie dodatkowych środków z zewnątrz na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej

- niewystarczająca skala działań profilaktycznych, informacyjnych i szkoleniowych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych
- nieodpowiednia w stosunku do potrzeb liczba pracowników świadczących usługi opiekuńcze
- brak specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- utrudniony dostęp do opieki geriatrycznej w gminie
- niska skala działań prozdrowotnych wśród osób starszych
- istnienie w gminie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie
- niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej w gminie
- popadanie przez pracowników pomocy społecznej w rutynę i doznawanie syndromu wypalenia zawodowego
- zbyt niska świadomość roli i potrzeb sektora pomocy społecznej ze strony władz gminy
- zbyt niski udział mieszkańców gminy w życiu społeczności lokalnej i rozwiązywaniu problemów społecznych
- słabo rozwinięty wolontariat w gminie, w tym brak wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i z niepełnosprawnością

- podejmowanie współpracy z podmiotami ekonomii społecznej działających w obszarze polityki społecznej, a także z przedstawicielami kościoła
- funkcjonowanie Rady Kobiet
- promowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży

Szanse	Zagrożenia
▪ aktywne poszukiwanie pracy przez osoby bezrobotne ▪ promocja aktywnych postaw i samopomocy ▪ skuteczniejsze pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej ▪ dostęp do europejskich rynków pracy ▪ rozwój budownictwa socjalnego ▪ rozwój sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży ▪ rosnąca świadomość społeczna, w tym dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli, na temat problemów uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ organizowanie przedsięwzięć typu „Szkoła dla rodziców” ▪ promowanie zdrowego stylu życia ▪ rozwój usług opiekuńczych ▪ dostępność programów pozwalających na rozwój usług i infrastruktury socjalnej oraz zwiększenie aktywności osób starszych i z niepełnosprawnością ▪ zaangażowanie osób starszych w życie społeczności lokalnej ▪ wzrost społecznej akceptacji osób z niepełnosprawnością ▪ dostęp do szkoleń dla kadry pomocy społecznej ▪ zmieniający się na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej	▪ zjawisko dziedziczenia bezrobocia ▪ relatywnie niskie wykształcenie mieszkańców ▪ ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez ludzi młodych ▪ eksmisje bez zapewnienia lokalu zastępczego ▪ migracja zarobkowa osób w wieku produkcyjnym, w tym ludzi młodych, do większych ośrodków ▪ ujemny przyrost naturalny ▪ osłabienie więzi rodzinnych i społecznych oraz rozpad rodzin ▪ coraz większa dostępność alkoholu i innych środków psychoaktywnych ▪ obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej ▪ zagrożenie uzależnieniami behawioralnymi i chorobami psychicznymi ▪ rosnąca liczba rodzin wymagających z powodu przemocy w rodzinie interwencji, podjęcia działań interdyscyplinarnych i korekcyjno-edukacyjnych ▪ spadek liczby mieszkańców gminy i rosnąca liczba osób starszych i z niepełnosprawnością ▪ niezadawalający poziom życia osób starszych i pogarszający się stan ich zdrowia ▪ ograniczone wsparcia dla osób starszych ze strony rodziny

- rozwój sektora ekonomii społecznej i solidarnej, w tym sektora pozarządowego oraz zacieśnianie z nim współpracy
- powołanie rady młodzieży
- rozwój wolontariatu
- izolacja osób z niepełnosprawnością
- niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej
- nakładanie na ośrodki pomocy społecznej zbyt dużej liczby zadań
- roszczeniowa postawa odbiorców pomocy społecznej

15. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Głuszyca, pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- zwiastujący proces starzenia się społeczności lokalnej i zwiększający ryzyko chorób i niepełnosprawności stały wzrost liczby osób starszych, któremu towarzyszy spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym;
- rosnąca liczba rodzin wymagających ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz mających trudności opiekuńczo-wychowawcze;
- kontynowanie wsparcia dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej;
- rozwijanie systemu pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej;
- zbyt mała liczba miejsc pracy w gminie, co m.in. wymaga zintensyfikowania działań na rzecz pozyskania podmiotów tworzących nowe miejsca pracy, poprawy warunków do inwestowania, wspierania rozwoju firm już istniejących;
- zaspokajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, w tym zapewnienie szerszego dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej;
- utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego, m.in. poprzez kontynuowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych poświęconych przestępczości;
- usprawnianie lokalnego systemu pomocy społecznej oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2023-2030. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów

społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

1. Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania: zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej, a także ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych;
2. Stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego: tworzenie w gminie nowych miejsc pracy oraz wspieranie osób wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy i znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej;
3. Wspieranie rodzin, zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju, zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie: pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju, zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia, wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich;
4. Profesjonalizacja służb społecznych oraz rozwijanie sektora obywatelskiego: rozwijanie sektora pomocy społecznej oraz wzmacnianie i poszerzanie sektora ekonomii społecznej i solidarnej w gminie oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego podmiotami.

IV. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu gminy Głuszyca w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023-2030 jest:

przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego, skuteczne przywracanie rodzinom zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz integrowanie i stwarzanie mieszkańcom dobrych warunków do życia i rozwoju.

Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów i partnerów w realizacji poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania, czas realizacji oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.:

Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania.

Cele operacyjne

1. Zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Informowanie osób starszych i z niepełnosprawnością o dostępnych formach pomocy, podejmowanych na ich rzecz działaniach oraz przysługujących im prawach.
2. Udzielanie osobom starszym i z niepełnosprawnością wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej.
3. Rozwijanie usług opiekuńczych i uruchomienie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
4. Inicjowanie i promowanie wśród mieszkańców gminy działań samopomocowych, np. pomocy sąsiedzkiej.

5. Podejmowanie działań prozdrowotnych wśród osób starszych i z niepełnosprawnością.
6. Udział w realizacji programów pozwalających na rozwój systemu wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnością, np. „Opieka 75+", „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością", „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnością".
7. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i z niepełnosprawnością – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, m.in. w ramach działających w gminie Klubu Senior+, Dziennego Domu Senior+, gminnych placówek kulturalnych, oraz przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym ze Stowarzyszeniem Uniwersytet Trzeciego Wieku.
8. Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy domu pomocy społecznej o zasięgu gminnym.
9. Wspieranie inicjatyw służących zwiększeniu aktywności osób starszych i z niepełnosprawnością oraz wykorzystujących ich potencjał.
10. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.
11. Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z instytucjami i podmiotami ekonomii społecznej działającymi na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością, m.in. z podmiotami leczniczymi, ośrodkami wsparcia, domami pomocy społecznej, podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne, zakładami aktywności zawodowej, zakładami pracy chronionej, organizacjami pozarządowymi, a także z Kościołem.
12. Rozwój wolontariatu na rzecz wspierania osób starszych i niepełnosprawnych w codziennym życiu.

Czas realizacji:

Lata 2023-2030.

Realizatorzy:

Burmistrz Głuszycy, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Klub Senior+, Dzienny Dom Senior+, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, świetlice wiejskie.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki ponadpodstawowe, niepubliczne podmioty lecznicze, pracodawcy, ponadgminne ośrodki wsparcia, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, domy pomocy społecznej, zakłady pracy chronionej, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej, w tym zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej i organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością, a także Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Prognoza zmian:

Efektywniejszy udział seniorów i osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym, wyższy standard świadczonych usług, lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i z niepełnosprawnością w środowisku zamieszkania, wzrost liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 2.:

Wspieranie rodzin, zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju, zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie.

Cele operacyjne:

1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju.
2. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
3. Wspieranie osób i rodzin z problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
4. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności i mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
2. Utrzymanie, a w razie konieczności, zwiększenie liczby asystentów rodziny oraz, w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin bezradnych opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń.
3. Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników OPS-u, placówek oświatowych, asystentów rodziny oraz poprzez przedsięwzięcia typu „Szkoła dla rodziców”.
4. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowujących dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego.
5. Podjęcie działań w kierunku zwiększenia dostępności opieki przedszkolnej.
6. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.
7. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy; rozwijanie infrastruktury umożliwiającej spędzanie czasu wolnego oraz rozwój uzdolnień i zainteresowań dzieci i młodzieży, organizowanie wypoczynku.

8. Kontynuowanie i wspieranie działań integracyjnych na rzecz rodzin, m.in. organizowanie rodzinnych imprez integracyjnych.
9. Tworzenie w gminie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
10. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych.
11. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i z budżetu państwa (w ramach konkursów); podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi.
12. Integrowanie i koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, podmiotów ekonomii społecznej i kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Wspieranie działań służących zwiększeniu dostępu mieszkańcom gminy do specjalistycznych świadczeń zdrowotnych, w tym zapewnieniu dostępu do opieki geriatrycznej i psychiatrycznej.
3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia i ich skutkami.
5. Upowszechnianie wśród mieszkańców gminy informacji na temat dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych, w tym wykonania badań specjalistycznych.
6. Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej, prawnej i społecznej dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, m.in. poprzez rozwijanie oferty działających w gminie Punktu Konsultacyjnego i Punktu Interwencji Kryzysowej oraz zacieśnienie współpracy z placówkami leczenia uzależnień oraz ośrodkami wsparcia i ośrodkami interwencji kryzysowej funkcjonującymi poza gminą.
2. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności kierowanej do dzieci i młodzieży, ich rodziców oraz nauczycieli.
3. Wspieranie ruchu samopomocowego w gminie, w tym działań mających na celu utworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
5. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
6. W razie potrzeby zapewnienie ofiarom przemocy w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia i ośrodkach interwencji kryzysowej, a także kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych; nawiązywanie współpracy w tym zakresie m.in. z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Wałbrzychu.
7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie.

4. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez budowę i remont dróg gminnych, budowę chodników i ścieżek rowerowych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych, organizację dowozu dzieci do szkół.

Czas realizacji:

Lata 2023-2030.

Realizatorzy:

Burmistrz Głuszycy, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, świetlice wiejskie.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wałbrzychu, placówki ponadpodstawowe, niepubliczne podmioty lecznicze, placówki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, ośrodki interwencji kryzysowej, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, podmioty ekonomii społecznej udzielające pomocy rodzinom i dzieciom, w tym dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, organizacje zajmujące się wspieraniem i upowszechnianiem kultury, turystyki, sportu i rekreacji, jednostki ochotniczej straży pożarnej, oraz Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Niższy odsetek rodzin wymagających ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, skuteczniejsze wsparcie dla rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodziców samotnych i wychowujących dzieci z niepełnosprawnością, lepszy dostęp do poradnictwa specjalistycznego i opieki przedszkolnej, podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających, większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego trybu życia, lepszy dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej, wydatniejsze wsparcie dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie, ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, wzrost zasobu wiedzy mieszkańców o przestępczości i jej skutkach, bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 3.:

Stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego.

Cele operacyjne:

1. Tworzenie w gminie nowych miejsc pracy.
2. Wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Pozyskiwanie nowych inwestorów, promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, tworzenie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie inwestorom ulg podatkowych.
2. Wspieranie i promowanie przedsiębiorczości, w tym małej i średniej.
3. Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, m.in. poprzez promowanie jej walorów oraz rozwijanie oferty i infrastruktury turystycznej, w tym agroturystycznej.
4. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz udzielanie pomocy w rozpoczęciu działalności gospodarczej.
5. Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami ubogimi i bezrobotnymi, obejmującej m.in. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów oraz zawieranie z nimi kontraktów socjalnych.
6. Udzielanie pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego.

7. Podejmowanie wśród osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej działań edukacyjnych służących poprawie ich położenia oraz zapobieganiu zjawisku dziedziczenia bezrobocia i biedy, m.in. edukowanie w zakresie umiejętnego gospodarowania budżetem domowym i prowadzenia gospodarstwa domowego.
8. Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej, oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych (np. zbiórek).
9. Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także organizowanie wypoczynku oraz czasu wolnego.
10. Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, m.in. prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego (m.in. w formie ciepłych posiłków) oraz w dostępie do opieki zdrowotnej i terapii uzależnień, zapewnienie schronienia; podejmowanie współpracy w tym zakresie z placówkami świadczącymi wsparcie w tym zakresie.
11. Podejmowanie działań na rzecz uchodźców, m.in. zapewnienie schronienia, udzielanie wsparcia finansowego, rzeczowego i psychologicznego, udzielenie pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, organizowanie bezpłatnych kursów językowych i przedsięwzięć integracyjnych.
12. Poszerzenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie lokali socjalnych, wspomaganych i chronionych.
13. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).
14. Podejmowanie współpracy z podmiotami ekonomii społecznej zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom ubogim, bezrobotnym i bezdomnym, a także z Kościołem.

Czas realizacji:

Lata 2023-2030.

Realizatorzy:

Burmistrz Głuszycy, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Mieszkanie chronione wspierane, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, świetlice wiejskie.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu, szkoły ponadpodstawowe, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, placówki zapewniające schronienie, niepubliczne podmioty lecznicze, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej zajmujące się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom bezrobotnym, ubogim i w kryzysie bezdomności, a także Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Prognoza zmian:

Aktywizacja zawodowa i usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, lepsze wsparcie dla osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, zwiększenie liczby miejsc pracy w gminie, wzrost aktywności gospodarczej w gminie.

Cel strategiczny 4.:

Profesjonalizacja służb społecznych oraz rozwijanie sektora obywatelskiego.

Cele operacyjne:

1. Rozwijanie sektora pomocy społecznej.
2. Wzmacnianie i poszerzanie sektora ekonomii społecznej i solidarnej w gminie oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego podmiotami.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadrę OPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w kursach i szkoleniach, zapewnienie dostępu do superwizji.
2. Utrzymanie, a w razie potrzeby zwiększenie liczby asystentów rodziny.
3. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
4. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.
5. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez rozwijanie strony internetowej OPS-u.
6. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem ekonomii społecznej i solidarnej oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
2. Wspieranie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej w formie przedsiębiorstw społecznych i jednostki reintegracyjnych, np. spółdzielni socjalnej, klubu lub centrum integracji społecznej.
3. Inicjowanie powstawania oraz wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania.

4. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych; samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia podmiotów ekonomii społecznej.
5. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych.
6. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Czas realizacji:

Lata 2023-2030.

Realizatorzy:

Burmistrz Głuszycy, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji:

Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej we Wrocławiu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Większe kompetencje kadr pomocy społecznej, wyższa jakość świadczonych usług, zwiększenie aktywności mieszkańców, zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, rozmaitość form i lepsza efektywność współpracy z sektorem ekonomii społecznej i solidarnej.

V. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Głuszyca na lata 2023-2030 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Gminny Program Wspierania rodziny,
- Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań.

Programy i projekty powinna cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Miejską i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

VI. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Głuszyca na lata 2023-2030 będzie Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Głuszycy. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii.

Tabela 22. Ramy finansowe strategii w latach 2023-2030 (w zł)

2023 r.	2024 r.	2025 r.	2026 r.	2027 r.	2028 r.	2029 r.	2030 r.
15.052.211	15.362.961	15.673.711	15.984.461	16.295.211	16.605.961	16.916.711	17.227.461

Źródło danych: Urząd Miejski w Głuszycy.

Do przygotowania ram finansowych strategii wykorzystano prognozowaną w budżecie gminy wielkość wydatków w pomocy społecznej oraz w innych obszarach polityki społecznej (dział 851 Ochrona zdrowia, rozdział 85153 Przeciwdziałanie narkomanii, rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi, dział 852 Pomoc społeczna, dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 Edukacyjna opieka wychowawcza, dział 855 Rodzina). Prognozę tę oparto o wysokość środków finansowych poniesionych na realizację zadań w ww. działach w latach 2019-2021.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku. Monitoring strategii dostarczy również informacji pozwalających na przeprowadzenie jej ewaluacji, która umożliwia ustalenie rzeczywistych rezultatów wdrożenia dokumentu – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną

wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Burmistrz może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe (dla każdego wskaźnika określono jego wartość początkową za 2021 r. oraz wartość docelową w ostatnim roku realizacji dokumentu). W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

Tabela 23. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia strategii

wskaźnik monitoringowy	wartość w 2021 r.	wartość docelowa w 2030 r.
cel strategiczny 1		
liczba seniorów objętych pomocą społeczną	51	200
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności	135	270
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	28	60
liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi (oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi)	0 (0)	2 (6)
Liczba osób korzystających z klubu seniora	15	30
liczba osób objętych wsparciem w ramach dziennego domu pobytu	35	45
liczba osób objętych całodobową opieką w gminnym domu pomocy społecznej	0	15
liczba nowo utworzonych przez gminę i jej jednostki organizacyjne miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością	0	2
liczba osób objętych całodobową opieką w domach pomocy społecznej poza gminą	24	30
liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i niepełnosprawne	2	15

cel strategiczny 2		
liczba rodzin objętych pracą socjalną	220	500
liczba asystentów rodziny (oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem)	1 (17)	1 (15)
liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym	39	60
liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (i liczba osób objętych w ich ramach opieką)	0 (0)	1 (15)
liczba realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka (oraz liczba osób nimi objętych)	1 (45)	1 (60)
liczba przedsięwzięć gminy w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej	1	3
liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej	20.071	21.000
liczba porad udzielonych w gminie w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	23.417	24.000
liczba realizowanych programów zdrowotnych (oraz liczba osób nimi objętych)	1 (100)	2 (300)
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie	4, 0, 2	10, 1, 4
liczba osób objętych pomocą w ramach punktu informacyjno-konsultacyjnego	97	170
liczba osób objętych pomocą w ramach punktu interwencji kryzysowej	74	150
liczba grup samopomocowych	0	2
liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego	74	120
liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia	1	1
liczba osób umieszczonych w ośrodkach interwencji kryzysowej	0	7
liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych	1	6
liczba stwierdzonych przestępstw	140	150
liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych (w zakresie profilaktyki)	2	3
cel strategiczny 3		
liczba podmiotów gospodarczych w gminie	1.068	1.070
liczba osób bezrobotnych w gminie	192	100
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa, bezrobocia i bezdomności	99, 167, 2	120, 200, 3
liczba rodzin pobierających świadczenia pomocy społecznej, świadczenia rodzinne i z funduszu alimentacyjnego	173, 435, 38	250, 450, 40
liczba gospodarstw pobierających dodatki mieszkaniowe (i energetyczne)	65 (7)	80 (20)
liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem w formie stypendiów i zasiłków szkolnych	15	45
liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie	1	2
liczba uchodźców objętych wsparciem	0	55
liczba mieszkań komunalnych i lokali socjalnych (oraz wspomaganych i chronionych)	759 i 22 (0 i 1)	800 i 22 (1 i 1)

cel strategiczny 4		
liczba pracowników OPS-u (w tym liczba pracowników socjalnych)	17 (5)	17 (5)
liczba pracowników OPS-u, którzy uczestniczyli w kursach i szkoleniach	10	17
liczba podmiotów ekonomii społecznej w formie przedsiębiorstw społecznych i jednostki reintegracyjnych	0	1
liczba organizacji pozarządowych	27	30
liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych	2	10

Źródło danych: Urząd Miejski w Głuszycy.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne przyznane w gminie w latach 2019-2021 22
Tabela 2. Kadra OPS-u w 2021 r. 32
Tabela 3. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2019-2021 32
Tabela 4. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez OPS w latach 2019-2021 33
Tabela 5. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej w latach 2019-2021 37
Tabela 6. Świadczenia wychowawcze przyznane w gminie w latach 2019-2021. 37
Tabela 7. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2019-2021 37
Tabela 8. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2019-2021 39
Tabela 9. Karty Dużej Rodziny przyznane w gminie w latach 2019-2021 39
Tabela 10. Instytucje wsparcia w gminie 41
Tabela 11. Instytucje udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy 41
Tabela 12. Formy świadczeń dla osób starszych (65 lat i więcej) udzielonych w gminie w latach 2019-2021 47
Tabela 13. Podmioty lecznicze i apteki w gminie 49
Tabela 14. Formy świadczeń dla osób z niepełnosprawnością udzielonych w gminie w latach 2019-2021 52
Tabela 15. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie 57
Tabela 16. Placówki oświatowe i opieki nad dziećmi do lat 3. w gminie 59
Tabela 17. Placówki kulturalne w gminie 61
Tabela 18. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie 61
Tabela 19. Podmioty ekonomii społecznej w gminie 64
Tabela 20. Przestępstwa popełnione w gminie w 2021 r. 67
Tabela 21. Analiza SWOT 84
Tabela 22. Ramy finansowe strategii w latach 2023-2030 (w zł) 103

Tabela 23. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia strategii 104

Wykresy:

Wykres 1. Osoby w gminie, którym w latach 2019-2021 udzielono pomocy i wsparcia 19
Wykres 2. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie 19
Wykres 3. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie pieniężne 19
Wykres 4. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie niepieniężne 19
Wykres 5. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2019-2021 (liczba osób w rodzinach) 20
Wykres 6. Mieszkania w gminie w latach 2019-2020 21
Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2019-2021..... 21
Wykres 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie..... 25
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2019-2021 26
Wykres 10. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2021 r. 26
Wykres 11. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2019-2020* . 27
Wykres 12. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2019-2021 27
Wykres 13. Stopa bezrobocia w powiecie wałbrzyskim, w województwie dolnośląskim i w kraju w latach 2019-2021 (w %) 28
Wykresy 14-17. Bezrobotni w gminie na koniec 2021 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia..... 29
Wykresy 18-19. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2019-2021 44
Wykresy 20-21. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2019-2021 45
Wykres 22. Osoby z niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy w 2002 r. 51
Wykres 23. Struktura wiekowa osób z niepełnosprawnością w gminie w 2002 r.51

Wykres 24. Osoby z niepełnosprawnością w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 r. 52
Wykres 25. Osoby z niepełnosprawnością w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 r. 52
Wykres 27. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2019-2021 56
Wykres 28. Warunki życia w gminie 70
Wykres 29. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy 71
Wykres 30. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie 72
Wykres 31. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie? 73
Wykres 32. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych? 73
Wykres 33. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy? 74
Wykres 34. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa? 74
Wykres 35. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie? 75
Wykres 36. Jakie działania byłby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności? 75
Wykres 37. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie 76
Wykres 38. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie? 76
Wykres 39. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy? 77
Wykres 40. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy 78
Wykres 41. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin? 78
Wykres 42. Czy doświadczyła Pani/doświadczył Pan przemocy? 79
Wykres 43. Czy słyszała Pani/słyszał Pan o osobach w gminie, które doświadczyły przemocy? 79
Wykres 44. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie? 79
Wykres 45. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy 80

Wykres 46. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie? 80
Wykres 47. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością z gminy 81
Wykres 48. Jakie działania umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym? 81
Wykres 49. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie? 82
Wykres 50. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie 82
Wykres 51. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie? 83